REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH

Katowice, 20 maja 2016r.

WPN.6510.1.2016.MS

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH
Dnia 23. 05. 2016
Wysłano ...

Pan Paweł Kojs
Dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego - Związek Stowarzyszeń w Mikołowie
ul. Sosnowa 5
43-190 Mikołów RZ

Na podstawie art. 77 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015r. poz. 1651 z późn. zm.) zawiadamiam, że 2 czerwca 2016r. zostanie przeprowadzona kontrola Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związek Stowarzyszeń w Mikołowie, ul. Sosnowa 5.

Celem kontroli jest zbadanie spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody.

Jednocześnie informuję, iż zakres kontroli obejmuje czas od dnia 6 czerwca 2013r. do dnia kontroli. W związku z powyższym uprzejmie proszę o przygotowanie do przekazania w trakcie kontroli następujących materiałów:

- dokumentacji hodowlanej, w tym informacji o uprawianych gatunkach zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony *ex situ*,
- informacji o uczestnictwie w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym,
- informacji o prowadzonej edukacji w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów z uwzględnieniem różnorodności biologicznej.

19.05.2016.

Zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach
Regionalny Konserwator Przyrody
mgr Joanna Prażuch

19.05.16.

Do wiadomości:
WPN a/a

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

w Katowicach

WPN.6500.1.2016.MS

PROTOKÓŁ KONTROLI

Egz. nr 1 i 2

1. *Oznaczenie jednostki kontrolowanej, jej adres i REGON*

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń w Mikołowie, ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
REGON 278108970, NIP 635-168-17-50

2. *Nazwa organu sprawującego nadzór nad jednostką kontrolowaną.*

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach

3. *Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej oraz okres, w którym pełni on swoją funkcję – z uwzględnieniem zmian w okresie objętym kontrolą.*

Pan Paweł Kojs, Dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego Związek Stowarzyszeń w Mikołowie

Funkcję pełni od 16.05.2007r.

Pełnomocnictwo udzielone na podstawie Uchwały nr 2/XXXI/16 Zarządu Związku Stowarzyszeń pod nazwą „Śląski Ogród Botaniczny" z 21.01.2016r. w sprawie udzielenia Pawłowi Kojsowi pełnomocnictw umożliwiających zarządzanie Śląskim Ogrodem Botanicznym.

4. *Imię i nazwisko osoby udzielającej wyjaśnień lub składającej oświadczenie.*

Nie składano oświadczenia ani nie udzielano wyjaśnień

5. *Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego lub kontrolujących, nazwę komórki kontroli oraz numer i data upoważnienia do kontroli.*

Monika Stanicka – Starszy Specjalista ds. Ochrony Gatunkowej, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 23 z 1 czerwca 2016r, znak WOF-I.011.23.2016

Katarzyna Kociuba – Starszy Specjalista ds. Ochrony Gatunkowej, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 24 z 1 czerwca 2016r, znak WOF-I.011.24.2016

6. *Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w jednostce kontrolowanej z wymieniem ewentualnych przerw w kontroli.*

2 czerwca 2016r.

7. *Określenie przedmiotowego zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą.*

Ocena spełniania wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody, tj. kontrola wykonywania obowiązków ogrodu botanicznego: uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym, prowadzenia edukacji w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów z uwzględnieniem różnorodności biologicznej, prowadzenie upraw roślin gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony *ex situ*, a następnie wprowadzanie do środowiska przyrodniczego w ramach programów ochrony tych gatunków, przetrzymywania roślin w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym oraz prowadzenia dokumentacji hodowlanej.

8. *Informację o wcześniej przeprowadzonej kontroli w zakresie objętym kontrolą.*

Pracownicy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach działając z upoważniania Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach 5 czerwca 2013r. przeprowadzili kontrolę problemową.

9. *W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, co następuje:*

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 77 ust. 1. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn.zm.) który nakłada na regionalnego dyrektora ochrony środowiska obowiązek przeprowadzenia kontroli ogrodów botanicznych, zoologicznych i ośrodków rehabilitacji zwierząt w zakresie ich działalności. W związku z obowiązkiem przeprowadzenia ww. kontroli nie rzadziej niż raz na 3 lata, w roku bieżącym kontrola ta została przeprowadzona z inicjatywy własnej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Przedmiotem kontroli było przeprowadzenie spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody. Niniejsza kontrola miała charakter kontroli problemowej.

Informacje dodatkowe dotyczące kontrolowanej jednostki zawiera załącznik nr 1 - do niniejszego protokołu.

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, iż w ośrodku prowadzone są kolekcje zachowawcze i ozdobne dla których prowadzona jest dokumentacja hodowlana.

Na terenie Ogrodu Botanicznego przechowywane są następujące rośliny: 33 odmiany irysów (0,01ha), ok. 411 taksonów roślin ozdobnych (2,64 ha), w kolekcjach zachowawczych 270 odmian jadalnych jabłoni 6 wiśni i 4 grusz i 5 śliw (2,38 ha sadów) i 8 gatunków roślin energetycznych (16 ar). Po roku 2013 dosadzono kolejne rośliny starych odmian krzewów owocowych: 200 szt. leszczyn w 50 odmianach, po 100 szt. porzeczek, agrestów, malin i aronii w różnych odmianach oraz 28 szt. aktinidii w 3 odmianach i łącznie 30 szt. ozdobnych jabłoni, grusz, śliw, wiśni i czereśni.

Wszystkie rośliny przetrzymywane są w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym, znajdują się pod stałą opieką ogrodniczą. W przypadkach ewentualnych chorób roślin (wirusowe, grzybowe, szkodniki) konsultacje są prowadzone ze specjalistami. Wszystkie zabiegi ochronne prowadzone są zgodnie Programem Ochrony Roślin Sadowniczych (coroczne wydawnictwo Plantpress rekomendowane przez WIORiN).

Na terenie ośrodka znajdują się zadrzewienia i zakrzewienia w różnym stadium sukcesji naturalnej, zarośla śródpolne (czyżnie), łąki wilgotne, tereny częściowo ekstensywnie użytkowane rolniczo, wyrobiska wapienne (wapień triasowy) z murawami kserotermicznymi w różnym stadium sukcesji, w sumie ok. 25 ha. Na terenie należącym do Ogrodu stwierdzono 11 gatunków storczyków. Teren ten jest monitorowany i inwentaryzowany przez pracowników Ogrodu Botanicznego w celu zbadania i zachowania w optymalnym stanie bioróżnorodności rejonu. Wykonywane są również zabiegi ochrony czynnej (wykaszanie muraw kserotermicznych).

Działalność Ogrodu w zakresie uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym ośrodek bierze udział we współpracy z PAN Ogrodem Botanicznym CZRB w Powsinie w projekcie pn.: Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski.

W zakresie prowadzenia upraw roślin gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony *ex situ* do Ogrodu w Mikołowie wprowadzone zostały: bobrek trójlistkowy, grzybienie białe, kotewka orzech wodny.

Na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie od 2011r. prowadzony jest Śląski Bank Nasion, w którym przechowywane są m.in. nasiona roślin gatunków chronionych oraz wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (lista załącznik nr 4).

Działalność Ogrodu w zakresie działalności edukacyjnej została opisana w Sprawozdaniach z działalności statutowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego stanowiącym załącznik nr 3 do protokołu.

Ogród jest udostępniany dla zwiedzających 7 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku godzinach 7-21, w soboty i niedziele 9-21.

10. ***Wzmianka o przekazaniu informacji o podjętych działaniach zapobiegających powstaniu nieprawidłowości i ich skutkach do czasu zakończenia kontroli***

Brak – nie sporządzono

11. ***Wzmianka o sporządzonych protokołach dodatkowych, odpisach i wyciągach oraz o zabezpieczonych dowodach (w przypadku występowania)***

Nie zachodziła konieczność spisywania protokołów dodatkowych

12. ***Wzmianka o dokonaniu wpisu do książki kontroli.***

Wpisu do książki kontroli dokonano pod lp. nr 9 na stronie nr 3

Nazwa księgi: Książka kontroli

13. ***Informacja o odczytaniu przez kierownika jednostki kontrolowanej protokołu kontroli.***

Pan Paweł Kojs, Dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego Związek Stowarzyszeń w Mikołowie.

14. ***Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień.***

Nie było poprawek, skreśleń i uzupełnień.

15. ***Wzmianka o poinformowaniu kierownika kontrolowanej jednostki o prawie, sposobie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń oraz o prawie odmowy podpisania protokołu.***

Kierownika kontrolowanej jednostki poinformowano o przysługującym mu prawie wniesienia wyjaśnień, co do treści zawartych w niniejszym protokole do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania protokołu.

Protokół niniejszy sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i przed podpisaniem odczytano. Egzemplarz nr 1 wręczono kierownikowi kontrolowanej jednostki.

Integralną część protokołu stanowi spis załączników.

Spis załączników:

1. Informacje ogólne na temat kontrolowanej jednostki
2. Informacja o badaniach naukowych które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym.
3. Sprawozdania z działalności statutowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego (2013, 2014 i 2015)
4. Lista nasion przechowywanych w ŚOB (stan na maj 2016)
5. Kserokopie upoważnień

Mikołów, 2.06.2016r.

....

Kierownik jednostki kontrolowanej
/ z upoważnienia

Kontrolujący

Załącznik nr 1

do protokołu kontroli Nr WPN.6500.1.2016.MS

1. **Informacje ogólne:**

Właściciel: Urząd Miasta Mikołów

Data założenia obiektu: 26.05.2003 r.

Zarządca: Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń

Położenie: Mikołów – Mokre

Zapis w MPZP: teren przeznaczony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako: pod Śląski Ogród Botaniczny wraz z rezerwą, łączna powierzchnia ogrodu wynosi 40ha, na podstawie umowy użyczenia i bezpłatnego użytkowania zawartej z Gminą Mikołów, z czego w roku 2015 przekazano Ogrodowi kolejne powierzchnie: 16,9822 ha (umowa nr BGM1.6850.7.2015 z 30 września 2015r. oraz umowa BGM1.6851.16.2015 z 17 grudnia 2015r.

Liczba pracowników: łącznie 34 osób, w tym łącznie 30,05 etatów

Poza tym w ośrodku pracują okresowo osoby na podstawie umowy o dzieło, umowy zlecenie.

3) Wstęp

Rodzaj *Primula* liczy około 550 gatunków zasiedlających półkulę północą, głównie obszary górskie Azji Mniejszej i Syberię aż po Daleki Wschód (Morozowska, 2000). W Polsce występuje 7 gatunków:

- pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris* Huds., ,syn. *P. acaulis* (L.) Grufberg)
- pierwiosnek Hallera, p. długokwiatowy (*Primula halleri* Honck., syn. *P. longiflora* All.)
- pierwiosnek lekarski (*Primula veris* L., syn. P. officinalis (L.) Hill)
- pierwiosnek łyszczak (*Primula auricula* L.)
- pierwiosnek maleńki (*Primula minima* L.)
- pierwiosnek omączony (*Primula farinosa* L.)
- pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior* (L.) Hill, syn. *Primula elatior* (L.) Grufberg)

W Czerwonej liście roślin i grzybów w Polsce (Mirek i inni, 2006) wymienione są trzy gatunki pierwiosnków: *P. farinosa* (E - wymierające), *P. halleri* (Ex – wymarłe i zaginione) oraz *P. vulgaris* (E - wymierające). W Polskiej Czerwonej Księdze Roślin wymienione są natomiast: *P. halleri* (EX – całkowice wymarły), *P. vulgaris* (EW – wymarły w naturze) oraz *P. farinosa* (CR – krytycznie zagrożony) (Mirek i Urbanik, 2001). Ochroną ścisłą są objęte wszystkie gatunki pierwiosnków za wyjątkiem *P. elatior* oraz *P. veris*, które objęte są ochroną częściową. Najbardziej zagrożonym wyginięciem spośród gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce jest *P. farinosa*, zaliczana jest też ona do najrzadszych gatunków polskiej flory. Pierwiosnkę omączoną notowano na 9 stanowiskach, w większości niżowych, z których tylko jedno jest aktualne (Olszewski, 2010). Z kolei *P. vulgaris* jest gatunkiem wymarłym w naturze, występującym w Polsce na jednym, introdukowanym stanowisku. W przypadku *P. vulgaris* badania mogą pomóc w próbach reintrodukcji gatunku z wykorzystaniem roślin z populacji o największym podobieństwie genetycznym do populacji która znajduje się w Łańcuchowie.

Podstawowy problem w przypadku populacji reintrodukowanych stanowi niewielka liczebność, z której wynika znacznie zmniejszony poziom zmienności genetycznej. Dlatego też informacje dotyczące struktury genetycznej gatunku zagrożonego wyginięciem pełnią kluczową rolę w sporządzaniu planu restytucji. Istnieją dwa sposoby uzyskiwania materiału genetycznego do zakładania nowych stanowisk – można korzystać z miejscowego materiału lub zdecydować się na zastosowanie w tym celu osobników z odległych geograficznie populacji. W pierwszym przypadku, po założeniu populacji mogą wystąpić niepożądane zjawiska, takie jak podwyższona śmiertelność czy pojawianie się osobników z wadami morfologicznymi. Często zatem wykorzystuje się osobniki pochodzące z odległych miejsc, dla podniesienia poziomu zmienności genetycznej w określonej populacji, lub z powodu braku dziko żyjących osobników na obszarach reintrodukcji. Należy jednak uwzględnić fakt, iż mimo że u osobników pochodzących z odległych populacji częstotliwość występowania heterozygot może być wyższa, to ich zwiększona żywotność nie musi automatycznie przekładać sie na lepsze dostosowanie roślin do środowiska. Osobniki takie mogą przejawiać cechy anatomiczno-fizjologiczne niedostosowane do lokalnych warunków, co zmniejsza szanse na skuteczną i trwałą introdukcję gatunku. Często jednak jest to jedyny sposób na przeprowadzenie reintrodukcji (Aguilar i inni, 2008).

W ramach tematu badawczego planuje się przeprowadzenie analizy zmienności genetycznej 4 spośród 7 gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce: *P. farinosa*, *P. vulgaris*, *P. auricula* i *P. minima*. Próbki zebrane zostaną ze stanowisk naturalnych w Polsce oraz z innych obszarów występowania na terenie Europy. Następnie przeprowadzone zostaną badania genetyczne z zastosowanie markerów SSR (Simple Sequence Repeat) oraz SAMPLE (Selective Amplification of Microsatellite Polymorphic Loci). Celem pracy będzie określenie zmienności genetycznej u poszczególnych gatunków, zarówno wewnątrz jak i pomiędzy populacjami oraz pomiędzy osobnikami będącymi w fazie generatywnej a osobnikami juwenilnymi. Zebrane zostaną również próbki materiału z osobników znajdujących się w kolekcjach ogrodów botanicznych, celem sprawdzenia efektywności konserwatorskiej ochrony *ex situ*.

4) Materiał i metody

W okresie wiosennym i letnim odbyły się trzy wyjazdy terenowe, w trakcie których ze stanowisk pobrany został materiał do analiz genetycznych. Dwa wyjazdy obejmowały zbiór próbek z terenu Karkonoszy (w trakcie jednego z nich nie udało się pobrać materiału do badań), jeden z terenu Tatr. Dokumentację fotograficzną wypraw terenowych stanowi załącznik nr 1. W przypadku wszystkich gatunków młode liście były odcinane u nasady z zachowaniem ostrożności, tak by nie uszkodzić innych części roślin. Z każdego osobnika pobierano od 1 do 3 liści, w zależności od ich wielkości. Następnie materiał umieszczano w woreczkach strunowych zawierających żel krzemionkowy (silica gel). W ramach oceny stanu populacji na stanowisku określano ich zagęszczenie i rozmieszczenie, a także określano ogólną kondycję roślin. Dla scharakteryzowania warunków siedliskowych badano następujące elementy środowiska abiotycznego: współrzędne geograficzne (odbiornik GPS), wysokość n.p.m. (GPS), ekspozycja (kompas), nachylenie terenu (szacunkowo). Łącznie w 2014 roku zebrano 345 próbek.

5. Wyniki - wyjazdy terenowe w 2015 roku

A. Zbiór liści *Primula minima* z terenu Karkonoskiego Parku Narodowego, 26-27.06.2015 r.
   Stanowisko Śnieżka – niezbyt liczne stanowisko, około 400 m od schroniska Dom Śląski, otoczone barierką. Zebrano 42 próbki.
   Stanowisko Czarcia Ambona – bardzo liczne stanowisko około 200 m od Radiowo-Telewizyjnego Ośrodka Nadawczego. Osobniki zgrupowane w rozległe płaty, zebrano 46 próbek.

Załącznik nr 2

Polska Akademia Nauk
Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej
w Powsinie

Zadanie B.1
Opracowanie metodycznych podstaw ochrony *ex situ* zagrożonych i chronionych gatunków flory Polski

Temat: Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski

Kierownik: prof. dr hab. Jerzy Puchalski

Wykonawca: mgr Katarzyna Galej-Ciwiś

Pracownia Struktury Roślin w Mikołowie
Badania we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym

Mikołów, 2015

2) Streszczenie

W ramach tematu badawczego planuje się przeprowadzenie analizy zmienności genetycznej czterech rzadkich, chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce: *Primula farinosa* (pierwiosnka omączona), *Primula vulgaris* (pierwiosnka bezłodygowa), *Primula auricula* (pierwiosnka łyszczak) i *Primula minima* (pierwiosnka maleńka). Pierwiosnka omączona jest gatunkiem który występuje w Polsce już tylko na jednym stanowisku, jest on krytycznie zagrożony i zaliczany do najrzadszych gatunków polskiej flory. Badania nad zmiennością genetyczną będą pomocne w przygotowaniu projektów mających na celu wzmocnienie populacji oraz w projektach reintrodukcji. Podobnie będzie to miało miejsce w przypadku pierwiosnki bezłodygowej, która wymarła w Polsce na stanowiskach naturalnych - badania będą pomocne w próbach reintrodukcji gatunku w wykorzystaniem roślin z populacji o największym podobieństwie genetycznym do populacji która znajduje się w Łańcuchowie, gdzie jest jedyne, reintrodukowane stanowisko tego gatunku na terenie kraju.
W przypadku wszystkich wymienionych gatunków, w 2015 roku zakończony zbiór próbek ze stanowisk naturalnych w Polsce oraz z innych obszarów występowania na terenie Europy centralnej a także z kolekcji polskich ogrodów botanicznych. Kolejnym etapem będzie przeprowadzenie badań genetycznych z zastosowanie markerów SSR (Simple Sequence Repeat) oraz SAMPLE (Selective Amplification of Microsatellite Polymorphic Loci). Celem pracy będzie określenie zmienności genetycznej u poszczególnych gatunków, zarówno wewnątrz jak i pomiędzy populacjami oraz pomiędzy osobnikami będącymi w fazie generatywnej a osobnikami juwenilnymi. Sprawdzona zostanie również efektywność konserwatorskiej ochrony *ex situ*.

Zakres prac wykonanych w 2015 r. w ramach działalności statutowej obejmował:

- Nawiązanie kontaktu z Ogrodem Botanicznym w Rostock (Niemcy)
- Zbiór liści *Primula minima* z Karkonoszy, 26-27.06.2015 r. (88 próbek).
- Zbiór liści *Primula minima* z Tatr, 23-24.07.2015 r. (72 próbki).
- Zbiór liści *Primula farinosa* z Górskiego Ogrodu Botanicznego 24.07.2015 r.(23 próbki).
- Uzyskanie 128 próbek *Primula farinosa* ze stanowisk naturalnych w północno-wschodnich Niemczech, próbki zebrane w maju 2015 r.
- Dodatkowo w 2015 roku otrzymano pocztą próbki z kolekcji *ex situ* polskich ogrodów botanicznych
- Izolację DNA z zebranego materiału roślinnego. Łącznie w 2015 roku zebrano 345 próbek z których wyizolowano DNA.
- Wykonanie pomiarów czystości i integralności DNA oraz rozcieńczeń próbek.

Załącznik nr 1. Dokumentacja wypraw terenowych odbytych w 2015 roku.

Stanowisko *P. minima* na Śnieżce; Karkonosze 26.06.2015

Stanowisko *P. minima* Czarcia Ambona Karkonosze 27.06.2015

Owocujące osobniki *P. minima*; Czarcia Ambona, Karkonosze 27.06.215

Stanowisko *P. minima* na Kasprowym Wierchu, Tatry 23.07.2015

Stanowisko *P. minima* na Wołowcu, Tatry 23.07.2015

Stanowisko *P. minima* - Równia nad Kępą, Tatry 24.07.2015

P. farinosa w kolekcji *ex situ* w Górskim O. B. w Zakopanem 24.07.2015

Próbki liści *P. farinosa* przesłane przez S. Porembskiego z O. B. w Rostock

B. Zbiór liści *Primula minima* z terenu Tatrzańskiego Parku Narodowego, 23-24.07.2015 r.
Wołowiec – bardzo liczne stanowisko (tysiące osobników), ciągnące się od podnóża aż po szczyt. Pobrano 42 próbki.
Kasprowy Wierch – stanowisko liczące około 50 małych kęp, znajdujące się około 200 od schroniska. Pobrano 22 próbki.
Równia pod Kępą – bardzo małe stanowisko, znajdujące się na skale tuż przy szlaku. Pobrano 8 próbek.

C. Zbiór liści *Primula farinosa* z Górskiego Ogrodu Botanicznego, 24.07.2015 r.
Zebrano 23 próbki z kolekcji *ex situ* znajdującej się na terenie Ogrodu. Osobniki pochodzą z jedynego w Polsce stanowiska tego gatunku znajdującego się w Jaworkach.

D. Uzyskanie próbek *Primula farinosa* ze stanowisk naturalnych w północno-wschodnich Niemczech, próbki zebrane w maju 2015 r.
Stanowiksо nr 1 - Peenetal westlich von Gützkow – otrzymano 19 próbek
Stanowisko nr 2 – Grosse Friedländer Wiese bei Ferdinandshof – otrzymano 22 próbki
Stanowisko nr 3 – Quellkuppe bei Rebelow – uzyskano 43 próbki
Stanowisko nr 4 - Gützkow östlich des Fährdamms – uzyskano 44 próbki

E. Dodatkowo w 2015 roku otrzymano pocztą następujące próbki:
- *P. farinosa* z Ogrodu Botanicznego UAM w Poznaniu i Ogrodu Botanicznego w Gołubiu
- *P. auricula* z Ogrodu Botanicznego UAM w Poznaniu, Ogrodu Roślin Leczniczych, Ogrodu Botanicznego w Łodzi, Ogrodu Botanicznego w Gołubiu oraz Ogrodu Botanicznego UW w Warszawie
- *P. vulgaris* z Ogrodu Botanicznego w Gołubiu

F. Prace laboratoryjne wykonywane w laboratorium Śląskiego Ogrodu Botanicznego (izolacja DNA):
15 – 19.07.2015 r.
1 – 5.08.2015 r.
12 – 16.08.2015 r.

G. Prace laboratoryjne wykonane w laboratorium PAN Ogrodu Botanicznego w Powsine (izolacja DNA, pomiar koncentracji, kontrola integralności próbek w żelu, wykonanie rozcieńczeń):

11 – 12.03.2015 r.
23.03 – 4.04.2015 r.
20 – 30.04.2015 r.
30.09 – 13.10.2015 r.

6) Literatura

Aguilar R., Quesada M., Ashworth L., Herrerias-Diego Y., Lobo J. 2008. Genetic consequences of habitat fragmentation in plant populations: susceptible signals in plant traits and methodological approaches. Molecular Ecology 17: 5177–5188

Danihelka J., Chrtek Jr. J., Kaplan Z. 2012. Checklist of vascular plants of the Czech Republic. Preslia, 84: 647-811

Larson E. L., Mogdanowicz M., Agrawal A., Johnson T. M., Harrison R. G. 2007. Isolation and characterization of polymorfic microsatellite loci in common evening primrose (*Oenothera biennis*). Molecular Ecology Resourses, 8: 434-436

Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2006. Rośliny chronione. Oficyna Wydawnicza Multico, Warszawa.

Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H. 2003. Kwiaty Tatr. Oficyna Wydawnicza Multico, Warszawa.

Morozowska M. 2000. Charakterystyka ekologiczna naturalnych populacji *Primula veris* L. na Nizinie Wielkopolskiej. Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, 3: 165-173.

Olszewski T. S. 2010. *Primula farinosa* L. na Pomorzu Gdańskim. Acta Botanica Cassubica, 7-9:215-220.

Puchalski J., Gawryś W. 2007. Kolekcje roślin chronionych i zagrożonych oraz gatunków objętych Konwencją Berneńską w polskich ogrodach botanicznych. Biuletyn Ogrodów Botanicznych, 16:47-184

Reisch Ch., Anke A., Rohl M. 2004. Molecular variation within and between ten populations of *Primula farinose* (Primulaceae) along an altitudinal gradient in the northern Alps. Basic and Applied Ecology, 6:35-45

Reisch Ch., Kellermeier J. 2007. Microscale variation in alpine grasslands: AFLPs reveal a high level of genotypic diversity in *Primula minima* (Primulaceae). Botanical journal of the Linnean Society, 155: 549-556

Rucińska A., Puchalski J. 2011. Comparative molecular studies on the genetic diversity of an *ex situ* garden collection and its source population of the critically endangered Polish endemic plant *Cochlearia polonica* E. Fröhlich. Biodiversity Conservation, 20: 401–413.

Schnittler M., Günther K-F. 1999. Central European vascular plants requiring priority conservation measures - an analysis from national Red Lists and distribution maps. Biodiversity and Conservation, 8: 891-925.

Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szeląg Z. 2006. Red list of plants and fungi in Poland. W Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

Mirek Z., Urbanik J. 2001. Polska Czerwona Księga Roślin. Instytut Botaniki im. Szafera, Polska Akademia Nauk. Kraków.

Woodhead, Russel M. J, Squirrell J., Hollingsworth P. M., Mackenzie K., Gibby M., Powells W. 2005. Comparative analysis of population genetic structure in Athyrium distentifolium (Pteridophyta) using AFLPs and SSRs from anonymous and transcribed gene regions. Molecular Ecology **14**: 1681-1695

Van Greet A., Van Rossum F. 2007. Genetic diversity in adult and seedling populations of *Primula vulgaris* in a fragmented agricultural landscape. Conservation Genetic, 9: 845-853

Van Geert A., Van Rossum F., Stiers I., Sierns T., Barker J., Triest L. 2006. Isolation and characterization of microsatellite loci in primrose (*Primula vulgaris*). Belgian Journal of Botany, 139(2): 261-264

Volis S., Blecher M., Sapir Y. 2009. Complex ex situ - in situ approach for conservation of endangered plant species and its application to Iris atrofusca of the Northern Negev. BioRisk, 3: 137-16

Xue D. W., Ge X. J., Hao G., Zhang Ch. Q. 2004. High Genetic Divrsity in a rare, narrowly endemic primrose species: *Primula interjacens* by ISSR analysis. Acta Botanica Sinica, 46(10): 1163-1169

Zablocka L. 1964. Nowe stanowisko pierwiosnki omączonej (*Primula farinose* L.) w Polsce – New locality of *Primula farinosa* L. in Poland. Fragmenta floristica et Botanica, 4: 473-484

Zhou, Y., Chen G. P., Wang T. 2008. Isolation and characterization of microsatellite loci in the tree fern Alsophila spinulosa. American Fern Journal, 98: 42-45

3) Wstęp

Rodzaj *Primula* liczy około 550 gatunków zasiedlających półkulę północną, głównie obszary górskie Azji Mniejszej i Syberię aż po Daleki Wschód (Morozowska, 2000). W Polsce występuje 7 gatunków:

- pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris* Huds., syn. *P. acaulis* (L.) Grufberg)
- pierwiosnek Hallera, p. długokwiatowy (*Primula halleri* Hornck., syn. *P. longiflora* All.)
- pierwiosnek lekarski (*Primula veris* L., syn. P. officinalis (L.) Hill)
- pierwiosnek łyszczak (*Primula auricula* L.)
- pierwiosnek maleńki (*Primula minima* L.)
- pierwiosnek omączony (*Primula farinosa* L.)
- pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior* (L.) Hill, syn. *Primula elatior* (L.) Grufberg)

W Czerwonej liście roślin i grzybów w Polsce (Mirek i inni, 2006) wymienione są trzy gatunki pierwiosnków: *P. farinosa* (E - wymierające), *P. halleri* (Ex – wymarłe i zaginione) oraz *P. vulgaris* (E - wymierające). W Polskiej Czerwonej Księdze Roślin wymienione są natomiast: *P. halleri* (EX – całkowice wymarły), *P. vulgaris* (EW – wymarły w naturze) oraz *P. farinosa* (CR – krytycznie zagrożony) (Mirek i Urbanik, 2001). Ochroną ścisłą są objęte wszystkie gatunki pierwiosnków za wyjątkiem *P. elatior* oraz *P. veris*, które objęte są ochroną częściową. Najbardziej zagrożonym wyginięciem spośród gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce jest *P. farinosa*, zaliczana jest też ona do najrzadszych gatunków polskiej flory. Pierwiosnkę omączoną notowano na 9 stanowiskach, w większości nizowych, z których tylko jedno jest aktualne (Olszewski, 2010). Z kolei *P. vulgaris* jest gatunkiem wymarłym w naturze, występującym w Polsce na jednym, introdukowanym stanowisku. W przypadku *P. vulgaris* badania mogą pomóc w próbach reintrodukcji gatunku z wykorzystaniem roślin z populacji o największym podobieństwie genetycznym do populacji która znajduje się w Łańcuchowie.

Podstawowy problem w przypadku populacji reintrodukowanych stanowi niewielka liczebność, z której wynika znacznie zmniejszony poziom zmienności genetycznej. Dlatego też informacje dotyczące struktury genetycznej gatunku zagrożonego wyginięciem pełnią kluczową rolę w sporządzaniu planu restytucji. Istnieją dwa sposoby uzyskiwania materiału genetycznego do zakładania nowych stanowisk – można korzystać z miejscowego materiału lub zdecydować się na zastosowanie w tym celu osobników z odległych geograficznie populacji. W pierwszym przypadku, po założeniu populacji mogą wystąpić niepożądane zjawiska, takie jak podwyższona śmiertelność czy pojawianie się osobników z wadami morfologicznymi. Często zatem wykorzystuje się osobniki pochodzące z odległych miejsc, dla podniesienia poziomu zmienności genetycznej w określonej populacji, lub z powodu braku dziko żyjących osobników na obszarach reintrodukcji. Należy jednak uwzględnić fakt, iż mimo że u osobników pochodzących z odległych populacji częstotliwość występowania heterozygot może być wyższa, to ich zwiększona żywotność nie musi automatycznie przekładać się na lepsze dostosowanie roślin do środowiska. Osobniki takie mogą przejawiać cechy anatomiczno-fizjologiczne niedostosowane do lokalnych warunków, co zmniejsza szanse na skuteczną i trwałą introdukcję gatunku. Często jednak jest to jedyny sposób na przeprowadzenie reintrodukcji (Aguilar i inni, 2008).

W ramach tematu badawczego planuje się przeprowadzenie analizy zmienności genetycznej 4 spośród 7 gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce: *P. farinosa*, *P. vulgaris*, *P. auricula* i *P. minima*. Próbki zebrane zostaną ze stanowisk naturalnych w Polsce oraz z innych obszarów występowania na terenie Europy. Następnie przeprowadzone zostaną badania genetyczne z zastosowanie markerów SSR (Simple Sequence Repeat) oraz SAMPLE (Selective Amplification of Microsatellite Polymorphic Loci). Celem pracy będzie określenie zmienności genetycznej u poszczególnych gatunków, zarówno wewnątrz jak i pomiędzy populacjami oraz pomiędzy osobnikami będącymi w fazie generatywnej a osobnikami juwenilnymi. Zebrane zostaną również próbki materiału z osobników znajdujących się w kolekcjach ogrodów botanicznych, celem sprawdzenia efektywności konserwatorskiej ochrony *ex situ*.

4) Materiał i metody

Prace przygotowawcze

Przed przystąpieniem do zbioru liści oraz nasion do badań genetycznych, uzyskano zgodę na zbiór próbek na terenie Litwy. Wystosowano również ponownie wniosek do RDOŚ w Krakowie, dotyczący wydania zgody na zbiór liści *P. farinosa* (rozpatrzony pozytywnie). Prowadzono konsultacje z naukowcami z Polski oraz z innych państw, którzy umożliwili pobranie próbek lub je dostarczyli:

- dr Edita Minkauskaite (Uniwersytet w Wilnie, Litwa)
- Dubravka Sandev (Ogród Botaniczny Uniwersytetu w Zagrzebiu, Chorwacja)
- dr Marek Kucharczyk (UMCS w Lublinie)
- dr Mykhaylo Chernetskyy (Ogród Botaniczny UMCS w Lublinie)
- Paweł Olejniczak (Górski Ogród Botaniczny PAN w Zakopanem)
- dr Alicja Kolasińska (Ogród Botaniczny UAM w Poznaniu)

Trwają rozmowy dotyczące zbioru kolejnych próbek do badań:

- Herbert Vogt (Ogród Botaniczny w Munster)
- Jukka-Pekka Flander (Senior Environmental Advisor Ministry of the Environment, Finlandia)
- Margit Berall-Oeller (Natur im Garten Akademie, Austria)
- Nikos Krigas (Department of Botany, Laboratory of Systematic Botany & Phytogeography, Aristotle University of Thessaloniki, Greece)

Zbiór materiału do badań

W okresie wiosennym i letnim odbyły się cztery wyjazdy terenowe, w trakcie których ze stanowisk pobrany został materiał do analiz genetycznych. Mapa przedstawiająca rozmieszczenie stanowisk *P. farinosa* na Litwie stanowi załącznik nr 1, natomiast dokumentację fotograficzną wypraw terenowych – załącznik nr 2. W przypadku wszystkich gatunków młode liście były odcinane u nasady z zachowaniem ostrożności, tak by nie uszkodzić innych części roślin. Z każdego osobnika pobierano od 1 do 3 liści, w zależności od ich wielkości. Następnie materiał umieszczano w woreczkach strunowych zawierających żel krzemionkowy (silica gel). W ramach oceny stanu populacji na stanowisku określano ich zagęszczenie i rozmieszczenie, a także określano ogólną kondycję roślin. Dla scharakteryzowania warunków siedliskowych badano następujące elementy środowiska abiotycznego: współrzędne geograficzne (odbiornik GPS), wysokość n.p.m. (GPS), ekspozycja (kompas), nachylenie terenu (szacunkowo). Łącznie w 2014 roku zebrano 684 próbki.

5. Wyniki - wyjazdy terenowe w 2014 roku

1. Zbiór liści *Primula vulgaris* z Lubelszczyzny, 21-22.03.2014 r.

Ogród Botaniczny w Lublinie – próbki zebrano z 2 stanowisk znajdujących się na terenie Ogrodu – z kolekcji „przy szklarni" oraz „przy stawie", a także z rozsadnika (są to prawdopodobnie mieszańce międzygatunkowe). Łącznie zebrano 27 próbek.

Łańcuchów k. Łęcznej – ostatnie naturalne (reintrodukowane) stanowisko *P. vulgaris* w Polsce. Gatunek rośnie w zagajniku olchowo-dębowym, odnotowano obecność 2 kęp, jednak nie istniała możliwość dokładnego oszacowania liczby osobników ze względu na duże zwarcie kęp. Pobrano 9 próbek.

Polska Akademia Nauk
Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie

Zadanie B.1

Opracowanie metodycznych podstaw ochrony *ex situ* zagrożonych i chronionych gatunków flory Polski

Temat: Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski

Kierownik: prof. dr hab. Jerzy Puchalski
Wykonawca: mgr Katarzyna Galej

Pracownia Struktury Roślin w Mikołowie
Badania we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym

Mikołów, 2014

2) Streszczenie

W ramach tematu badawczego planuje się przeprowadzenie analizy zmienności genetycznej czterech rzadkich, chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce: *Primula farinosa* (pierwiosnka omączona), *Primula vulgaris* (pierwiosnka bezłodygowa), *Primula auricula* (pierwiosnka łyszczak) i *Primula minima* (pierwiosnka maleńka). Pierwiosnka omączona jest gatunkiem który występuje w Polsce już tylko na jednym stanowisku, jest on krytycznie zagrożony i zaliczany do najrzadszych gatunków polskiej flory. Badania nad zmiennością genetyczną będą pomocne w przygotowaniu projektów mających na celu wzmocnienie populacji oraz w projektach reintrodukcji. Podobnie będzie to miało miejsce w przypadku pierwiosnki bezłodygowej, która wymarła w Polsce na stanowiskach naturalnych - badania będą pomocne w próbach reintrodukcji gatunku w wykorzystaniem roślin z populacji o największym podobieństwie genetycznym do populacji która znajduje się w Łańcuchowie, gdzie jest jedyne, reintrodukowane stanowisko tego gatunku na terenie kraju.
W przypadku wszystkich wymienionych gatunków próbki zebrane zostaną ze stanowisk naturalnych w Polsce oraz z innych obszarów występowania na terenie Europy a także z kolekcji ogrodów botanicznych. Następnie przeprowadzone zostaną badania genetyczne z zastosowanie markerów SSR (Simple Sequence Repeat) oraz SAMPLE (Selective Amplification of Microsatellite Polymorphic Loci). Celem pracy będzie określenie zmienności genetycznej u poszczególnych gatunków, zarówno wewnątrz jak i pomiędzy populacjami oraz pomiędzy osobnikami będącymi w fazie generatywnej a osobnikami juwenilnymi. Zebrane zostaną również próbki materiału z osobników znajdujących się w kolekcjach ogrodów botanicznych, celem sprawdzenia efektywności konserwatorskiej ochrony *ex situ*.

Zakres prac wykonanych w 2014 r. w ramach działalności statutowej obejmował:

- Przygotowanie i wystosowanie wniosków o zgody na zbiór materiału do badań oraz na poruszanie się poza wytyczonymi szlakami na terenie parków narodowych (niezbędne do realizacji zadania na terenie Polski i Litwy)
- Nawiązanie kontaktów z instytucjami w Europie zajmującymi się ochroną gatunkową roślin, celem pozyskania próbek z innych państw (Litwa, Chorwacja)
- Odbycie wyjazdów terenowych podczas których zebrano materiał do badań genetycznych:
  Lubelszczyzna, 21-22.03.2014 r. – *Primula auricula*
  Tatry, 5-9.05.2014 r. - *Primula auricula*
  Jaworki, 5.06.2014 r. - *Primula farinosa*
  Litwa, 21-22.06.2014 r. – *Primula farinosa*
- Dodatkowo otrzymano następujące próbki:

  12 próbek *Primula auricula* z kolekcji Ogrodu Botanicznego w Zagrzebiu
  5 próbek *Primula auricula* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu
  17 próbek *Primula vulgaris* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu
  23 próbki *Primula farinose* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu

- Izolacja DNA z zebranego materiału roślinnego. Łącznie w 2014 roku zebrano 684 próbki z których wyizolowano DNA. Wykonane zostały pomiary czystości DNA oraz rozcieńczenia próbek.

7) Wykaz publikacji:

a) wydanych drukiem:

Janiak A., Galej K., Parusel J.B., Szarejko I. 2014. A study of the genetic variation of the aquatic fern *Marsilea quadrifolia* L. preserved in botanical collections in Poland and originated from natural populations in Europe. Flora 209: 655-655.
IF 1.462, punktacja MNiSzW - 25 (ostatnia aktualizacja danych 06/09/2014 - Edycja 2013 wskaźników Impact Factor (opublikowana w 2014)).

b) oddanych i przyjętych do druku: brak

8) Udział w konferencjach i zjazdach krajowych i międzynarodowych (tytuł konferencji lub zjazdu, data, miejsce):

a) udział czynny:
- K. Galej, prezentacja pt. „Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski"; seminarium PAN Ogrodu Botanicznego CZRB w Powsinie, 17.01.2014 r., Mikołów.

- Galej K., Matynia M. Poster „Strona internetowa „www.robia.pl" i baza danych „FlorNatur ROBiA" jako narzędzia ochrony ex situ w ogrodach botanicznych i arboretach w Polsce". Konferencja „Różnorodność biologiczna Polski a Światowy Strategiczny Plan dla Bioróżnorodności 2011-2020 – nowe wyzwania i zadania dla ogrodów botanicznych oraz banków genów"; 30.06 – 4.07.2014 r., Powsin, Warszawa.

b) udział bierny:
- 18-19.02.2014 r. Sesja sprawozdawcza PAN Ogrodu Botanicznego CZRB w Powsinie, Warszawa
- 08.03.2014 r. wykład pt. "The role of the RBR1 protein in leaf development" Asuka Kuwahara (ETH Zurych), Powsin
- 23-25.04.2014 r. Warsztaty „Brittany: a destination for Garden Tourism" w ramach projektu Hybrid Parks (Program INTERREG IVC). Organizator - Association des Parcs et Jardins de Bretagne. Bretania, Francja.
- 21-23.05.2014 r. Konferencja i warsztaty w ramach projektu Hybrid Parks (Program INTERREG IVC). Organizator - Municipality of Linkoping. Linkoping, Szwecja.
- 26-28.06.2014 r. Konferencja „Green Areas: A lever for sustainable local development" w ramach projektu Hybrid Parks (Program INTERREG IVC). Organizator - Region of South Aegean. Rodos, Grecja.
- 23-25.07.2014 r. Warsztaty „Environmental Aspects 2" na Śląsku w ramach projektu Hybrid Parks (Program INTERREG IVC). Organizator – Śląski Ogród Botaniczny. Mikołów, Polska.
- 15-16.09.2014 r. Konferencja podsumowująca projekt Hybrid Parks (Program INTERREG IVC). Organizator - Rhineland Regional Council. Kolonia, Niemcy.

9) Zajęcia ze studentami: brak

10) Prowadzenie prac magisterskich: brak

11) Wykłady inne, poza zajęciami ze studentami:

- 08.08.2014 r. „Wielki dzień pszczół" warsztaty dla dzieci 8 godz. zegarowych, w ramach akcji Kujawski Pomaga Pszczołom, Mikołów.
- 06.10.2014 r. „Bioróżnorodność od Kuchni" wykład 5 godz. lekcyjnych dla uczestników projektu „Ogród dobrej woli" finansowanego w ramach Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, Mikołów.
- 23.10.2014r. – „Świat nasion" wykład 3 godz. lekcyjne dla uczestników projektu „Ogród dobrej woli" finansowanego w ramach Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, Mikołów.

12) Kursy, szkolenia, szkoły itp. organizowane przez Ogród: brak

13) Udział w kursach, szkoleniach itp. organizowanych przez inne instytucje: brak

14) Wykaz artykułów dla prasy, wywiady, audycje radiowe i telewizyjne:
- Luty 2014 r. – w Gazecie Mikołowskiej ukazał się artykuł na temat realizacji projektu FlorNatur ROBiA
- Marzec 2014 r. – w czasopiśmie Eko i my ukazał się artykuł w na temat realizacji projektu FlorNatur ROBiA
- 23.01.2014 r. – wywiad dla programu EkoProblem w Sfera TV na temat banków nasion (emisja 27.01.2014)
- 17.02.2014 r. – wywiad na żywo dla Radia Katowice na temat jak prawidłowo zaprojektować ogród przydomowy

15) Uzyskane nagrody: brak

16) Pełnienie funkcji z wyboru w komitetach naukowych i organizacjach zagranicznych i krajowych (nazwa, pełniona funkcja, data): brak

17) Uczestnictwo w projektach badawczych zagranicznych i krajowych (nazwa, nr, zleceniodawca, funkcja pełniona w projekcie, kierownik i wykonawcy projektu, kwota przyznana za rok 2014 oraz streszczenie wykonania projektu za 2014 rok maksymalnie na 1 stronę komputerową): brak

Prywatny ogród dr Marka Kucharczyka – w kontrolowanych warunkach ogrodowych pracownika UMCS w Lublinie *P. vulgaris* występuje w liczbie około 80 osobników. Dokładne oszacowanie jest nie możliwe ze względu na duże zwarcie kęp. Pobrano 95 próbek.

2. Zbiór liści *Primula auricula* z Tatr, 5-9.05.2014 r.

S1 Brama Kantaka – osobniki na skałach powyżej koryta potoku (po obu stronach), łącznie około 30 osobników, do większości dostęp niemożliwy, pobrano 4 próbki.
S2 Dolina Kościeliska 1 - stanowisko na skale, liczne powalone świerki doprowadziły do jego wyeksponowania. Łącznie około 30 osobników, pobrano 3 próbki.
S3 Jaskinia Zimna – stanowisko tuż przy skalistych schodach prowadzących do jaskini, liczące około 40 osobników, dostęp do większości z nich niemożliwy, zebrano 5 próbek.
S4 Obłazkowa Jama – stanowisko przy drodze do Jaskini Mylnej, liczące około 50 osobników, do większości dostęp niemożliwy, pobrano 5 próbek.
S5 Koryciańskie Turnie – bardzo liczne stanowisko (tysiące osobników) rosnących na skale i wśród traw, bardzo liczne osobniki juwenilne. Pobrano 50 próbek.
S6 Dolina Białego – Około 100 osobników rosnących blisko kładki rzecznej, większość niedostępna. Zebrano 14 próbek.
S7 Zameczki – Stanowisko liczące 20 osobników, rosnących przy szlaku na Zameczki, dostęp do większości osobników niedostępny, pobrano 3 próbki.
S8 droga na Zameczki – Stanowisko liczące około 50 osobników rosnących na skale przy szlaku, pobrano 8 próbek.
S9 Dolina za Bramką – Liczne stanowisko (setki osobników) rosnących na skałach po obu stronach szlaku. Pobrano 50 próbek.
S10 Dolina za Bramka II – Stanowisko liczące do 100 osobników rosnących po prawej stronie szlaku w kierunku doliny, w większości niedostępne. Pobrano 12 próbek.
S11 Nosal – Jedno z najliczniejszych stanowisk w Tatrach, liczące kilka tysięcy osobników, rosnących wzdłuż prawie całego szlaku na Nosal (przy południowej wystawie). Pobrano 50 próbek.
S12 Kopieniec Wielki - Jedno z najliczniejszych stanowisk w Tatrach, liczące kilka tysięcy osobników, porastających Kopieniec Wielki od południowej i południowo-wschodniej strony. Pobrano 50 próbek.
Górski Ogród Botaniczny PAN w Zakopanem – z kolekcji Ogrodu pobrano 5 próbek.

3. Zbiór liści *Primula farinosa* z jedynego w Polsce stanowiska, 05.06.2014 r.

Stanowisko w Jaworkach – *P. farinosa* występuje na zboczu Jaworowej w Beskidzie Sądeckim, w płacie 200x200 m. Zaobserwowano liczne osobniki kwitnące, nie stwierdzono jednak obecności siewek. Zgodnie w wytycznymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, zebrano 40 próbek.

4. Zbiór liści *Primula farinosa* ze stanowisk na Litwie, 18-21.06.2014 r.

Stanowisko nr 1 – Velenija (Varnių regioninis parkas) – stanowiska nie odnaleziono (koordynaty wskazywały na torfowisko kwaśne, pomimo poszukiwań, w pobliżu nie odnaleziono właściwego stanowiska).
Stanowisko nr 2 – Dabikinele (in the anthropogenized area - at the approach of melioration ditch) – stanowisko na 2 zboczach rowu melioracyjnego, w odległości 300 m od drogi. Liczebność wynosi około 100 osobników, zebrano 63 próbki.
Stanowsko nr 3 – Gudmoniske (calcareous Fens) – śródleśne torfowisko alkaliczne, najliczniejsze stanowisko *P. farinosa* spośród 4 skontrolowanych, bardzo duża liczba siewek oraz osobników kwitnących. Gatunek występuje w płacie 500 x 500 m, zebrano 52 próbki.
Stanowisko nr 5 – Jauniunai (in the anthropogenized area - meadow under the power line) – stanowisko stosunkowo łatwe do odnalezienia ze względu na obecność linii wysokiego napięcia, w miejscu tym jednak nie stwierdzono obecności *P. farinosa*. Stanowisko prawdopodobnie zostało zaorane pod wysiew, o wcześniejszej obecności stanowiska w tym miejscu mogą świadczyć zaobserwowane pozostałości wilgotnych łąk oraz obecność ściętych stosunkowo niedawno kilkuletnich drzew.
Stanowisko nr 6 – Pandel (semi natural biotopes - wet meadow) – *P. farinosa* występuje na wilgotnej łące znajdującej się bezpośrednio przy głównej drodze, w płacie 200x100 m. W płacie zaobserwowano kilka miejsc o pow. 1x1 m z bardzo dużą liczbą siewek i młodych osobników. Stanowisko szacowane na 2 tys. osobników, zebrano 53 próbki.
Stanowisko nr 7 – Alukenai (semi natural biotopes – grassland) – niewielkie, podmokłe zagłębienie przy drodze oraz przy rowie melioracyjnym. *P. farinosa* występuje w płacie 2x2 m., zebrano 29 próbek (ze wszystkich osobników na stanowisku).

Dodatkowo w 2014 roku otrzymano następujące próbki:

- 12 próbek *Primula auricula* z kolekcji Ogrodu Botanicznego w Zagrzebiu (Chorwacja)
- 5 próbek *Primula auricula* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu
- 17 próbek *Primula vulgaris* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu
- 23 próbki *Primula farinosa* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu

6) Literatura

Aguilar R., Quesada M., Ashworth L., Herrerias-Diego Y., Lobo J. 2008. Genetic consequences of habitat fragmentation in plant populations: susceptible signals in plant traits and methodological approaches. Molecular Ecology 17: 5177–5188.
Danihelka J., Chrtek Jr. J., Kaplan Z. 2012. Checklist of vascular plants of the Czech Republic. Preslia, 84: 647-811.
Larson E. L., Mogdanowicz M., Agrawal A., Johnson T. M., Harrison R. G. 2007. Isolation and characterization of polymorfic microsatellite loci in common evening primrose (*Oenothera biennis*). Molecular Ecology Resourses, 8: 434-436.
Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2006. Rośliny chronione. Oficyna Wydawnicza Multico, Warszawa.
Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H. 2003. Kwiaty Tatr. Oficyna Wydawnicza Multico, Warszawa.
Morozowska M. 2000. Charakterystyka ekologiczna naturalnych populacji *Primula veris* L. na Nininie Wielkopolskiej. Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, 3: 165-173.
Olszewski T. S. 2010. *Primula farinosa* L. na Pomorzu Gdańskim. Acta Botanica Cassubica, 7-9:215-220.
Puchalski J., Gawryś W. 2007. Kolekcje roślin chronionych i zagrożonych oraz gatunków objętych Konwencją Berneńską w polskich ogrodach botanicznych. Biuletyn Ogrodów Botanicznych, 16:47-184.
Reisch Ch., Anke A., Rohl M. 2004. Molecular variation within and between ten populations of *Primula farinosa* (Primulaceae) along an altitudinal gradient in the northern Alps. Basic and Applied Ecology, 6:35-45.
Reisch Ch., Kellermeier J. 2007. Microscale variation in alpine grasslands: AFLPs reveal a high level of genotypic diversity in *Primula minima* (Primulaceae). Botanical journal of the Linnean Society, 155: 549-556.
Rucińska A., Puchalski J. 2011. Comparative molecular studies on the genetic diversity of an *ex situ* garden collection and its source population of the critically endangered Polish endemic plant *Cochlearia polonica* E. Fröhlich. Biodiversity Conservation, 20: 401-413.
Schnittler M., Günther K-F. 1999. Central European vascular plants requiring priority conservation measures - an analysis from national Red Lists and distribution maps. Biodiversity and Conservation, 8: 891-925.
Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szeląg Z. 2006. Red list of plants and fungi in Poland. W Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
Mirek Z., Urbanik J. 2001. Polska Czerwona Księga Roślin. Instytut Botaniki im. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.
Woodhead, Russel M. J, Squirrell J., Hollingsworth P. M., Mackenzie K., Gibby M., Powells W. 2005. Comparative analysis of population genetic structure in Athyrium distentifolium (Pteridophyta) using AFLPs and SSRs from anonymous and transcribed gene regions. Molecular Ecology 14: 1681-1695.
Van Geet A., Van Rossum F. 2007. Genetic diversity in adult and seedling populations of *Primula vulgaris* in a fragmented agricultural landscape. Conservation Genetic, 9: 845-853.
Van Geert A., Van Rossum F., Stiers I., Sierns T., Barker J., Triest L. 2006. Isolation and characterization of microsatellite loci in primrose (*Primula vulgaris*). Belgian Journal of Botany, 139(2): 261-264.
Volis S., Blecher M., Sapir Y. 2009. Complex ex situ - in situ approach for conservation of endangered plant species and its application to Iris atrofusca of the Northern Negev. BioRisk, 3: 137-16.
Xue D. W., Ge X. J., Hao G., Zhang Ch. Q. 2004. High Genetic Diversity in a rare, narrowly endemic primrose species: *Primula interjacens* by ISSR analysis. Acta Botanica Sinica, 46(10): 1163-1169.
Zablocka L. 1964. Nowe stanowisko pierwiosnki omączonej (*Primula farinosa* L.) w Polsce – New locality of *Primula farinosa* L. in Poland. Fragmenta floristica et Botanica, 4: 473-484.
Zhou, Y., Chen G. P., Wang T. 2008. Isolation and characterization of microsatellite loci in the tree fern Alsophila spinulosa. American Fern Journal, 98: 42-45.

Załącznik nr 2. Mapa stanowisk *P. farinosa* na Litwie.

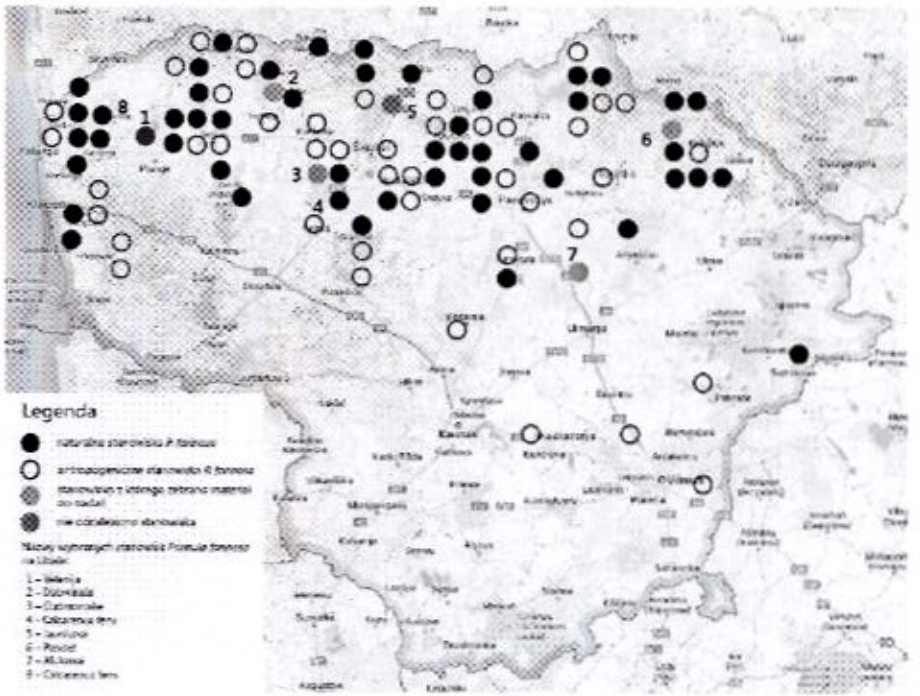

Załącznik nr 1. Dokumentacja wypraw terenowych odbytych w 2014 roku.

P. vulgaris, stanowisko w Łańcuchowie k. Łęcznej

Stanowisko *P. vulgaris* w O.B. w Lublinie

P. vulgaris w kontrolowanych warunkach ogrodowych (prywatna posesja dr Marka Kucharczyka)

Stanowisko *P. auricula* na terenie Górskiego Ogrodu Botanicznego PAN w Zakopanem

Stanowisko *P. auricula* w Tatrach, Dolina za Bramką (S9)

Stanowisko *P. auricula* w Tatrach, Wielki Kopieniec

Stanowisko *P. farinosa* w Jaworkach

P. farinosa na stanowisku w Jaworkach

Stanowisko *P. farinosa*, Litwa (Dabkinele, nr 2)

Kwitnący osobnik *P. farinosa*, Litwa (Gudmoniske, nr 3)

Owocujący osobnik *P. farinosa*, Litwa (Pandel, nr 6)

Stanowisko *P. farinosa* na Litwie (Alukenai, nr 7)

7.) **Wykaz publikacji:**

a) **wydanych drukiem:** brak

b) **oddanych i przyjętych do druku:** brak

8) **Udział w konferencjach i zjazdach krajowych i międzynarodowych:**

a) **udział czynny:**

- **K. Galej**, 2013. „Educational Activity of the Silesian Botanical Garden and Polish Academy of Science Botanical Garden in Powsin" (prezentacja). Konferencja pt. „Green spaces of education and training process: the dissemination of good practice". 14 listopada 2013 r., Wilno, Litwa.
- **K. Galej**, 2013. „Realizacja projektu Hybrid Parks" (prezentacja). Konferencja Europejskiej Współpracy Terytorialnej pt. „Europejska Współpraca Terytorialna. Współpraca międzyregionalna – doświadczenia i szanse". 15 października 2013 r., Katowice.
- **K. Galej** i D. Matynia, 2013. Realizacja projektu „Ocena stanu populacji oraz ochrona *ex situ* wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski" (poster). XLII Zjazd Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce. 19-21 września 2013 r., Kraków.
- **K. Galej**, 2013. "Śląski Bank Nasion – realizacja projektu FlorNatur ROBiA" (prezentacja). Seminarium „Rola Śląskiego Banku Nasion w projekcie wzmacniania lokalnych populacji". 19 maja 2013 r., Mikołów.
- **K. Galej**, 2013. „Seed Bank in Silesian Botanical Garden" (poster). Konferencja pt. "*Ex situ* conservation of plants – problems and solutions". 23-25 stycznia 2013 r., Poznań.
- **K. Galej, 2013.** „Glebowe banki nasion" (prezentacja). Seminarium naukowe Śląskiego Ogrodu Botanicznego. 21 stycznia 2013 r., Mikołów.

b) **udział bierny:**

- Konferencja pt. „GEOsfera – wzmocnienie walorów przyrodniczych i turystycznych obszarów poprzemysłowych", zorganizowana przez Urząd Miasta Jaworzno. 9 maja 2013 r., Jaworzno.
- Warsztaty, wizyty studyjne i konferencje w ramach projektu Hybrid Parks (program INTERREG IV C):
  - Druga otwarta konferencja Hybrid Parks. 13-15 maja 2013 r., Chester, Wielka Brytania.
  - Warsztaty pt. „Finnish National Urban Parks – A Sustainable Approach to Urban Planning and Conservation". 14-15 czerwca 2013 r., Pori, Finlandia.
  - Wizyta studyjna pt. „Lower Austria: A destination for Garden Tourism". 30 września – 2 października 2013 r., Rabenstein, Austria.

c) **przewodnictwo sesjom:** brak.

9) **Zajęcia ze studentami (wykłady, ćwiczenia, seminaria):** brak

10) **Prowadzenie prac magisterskich:** nie dotyczy

11) **Wykłady inne, poza zajęciami ze studentami:** brak

12) **Kursy, szkolenia, szkoły itp. organizowane przez Ogród, w tym:**
17.03.2013 – szkolenie BHP dla pracowników PAN OB CZRB

13) **Udział w kursach, szkoleniach itp. krajowych i międzynarodowych (tytuł, data, miejsce):**

- 30.01.2013, Piekary Śląskie – szkolenie pt. „Kompleksowe wspieranie procesów rewitalizacyjnych" zorganizowane przez Śląski Klaster Rewitalizacji i Technologii Środowiskowych w Piekarach Śląskich
- 12.03.2013, Warszawa – debata dotycząca propozycji zmian prawnych w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów, zorganizowana przez Ministerstwo Środowiska

14) **Wykaz artykułów dla prasy, wywiady, audycje radiowe i telewizyjne:** brak

15) **Uzyskane nagrody:** brak

16) **Pełnienie funkcji z wyboru w komitetach naukowych i organizacjach zagranicznych i krajowych:** brak

17) **Uczestnictwo w projektach badawczych zagranicznych i krajowych:**

- Od 09.2012 udział w projekcie „Ocena stanu populacji oraz ochrona *ex situ* wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski", projekt realizowany ze środków NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego 6.1. *„Ochrona przyrody i krajobrazu"*, funkcja: koordynator z ramienia konsorcjanta, zbieracz nasion

Polska Akademia Nauk
Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2013

Zadanie B.1
Opracowanie metodycznych podstaw ochrony *ex situ* zagrożonych i chronionych gatunków flory Polski

Kierownik: prof. dr hab. Jerzy Puchalski
Wykonawca: mgr Katarzyna Galej

Samodzielna Pracownia Struktury Roślin w Mikołowie
Badania we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym

Warszawa-Powsin, Mikołów 2013

Temat: Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski

Streszczenie

W ramach tematu badawczego planuje się przeprowadzenie analizy zmienności genetycznej czterech rzadkich, chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce: *Primula farinosa* (pierwiosnka omączona), *Primula vulgaris* (pierwiosnka bezłodygowa), *Primula auricula* (pierwiosnka łyszczak) i *Primula minima* (pierwiosnka maleńka). Pierwiosnka omączona jest gatunkiem który występuje w Polsce już tylko na jednym stanowisku, jest on krytycznie zagrożony i zaliczany do najrzadszych gatunków polskiej flory. Badania and zmiennością genetyczną będą pomocne w przygotowaniu projektów mających na celu wzmocnienie populacji oraz w projektach reintrodukcji. Podobnie będzie to miało miejsce w przypadku pierwiosnki bezłodygowej, która wymarła w Polsce na stanowiskach naturalnych - badania będą pomocne w próbach reintrodukcji gatunku w wykorzystaniem roślin z populacji o największym podobieństwie genetycznym do populacji która znajduje się w Łańcuchowie, gdzie jest jedyne, reintrodukowane stanowisko tego gatunku w Polsce.
Próbki zebrane zostaną ze stanowisk naturalnych w Polsce (jeśli istnieją) oraz z innych obszarów występowania na terenie Europy. Następnie przeprowadzone zostaną badania genetyczne z zastosowanie markerów SSR (Simple Sequence Repeat) oraz SAMPLE (Selective Amplification of Microsatellite Polymorphic Loci). Celem pracy będzie określenie zmienności genetycznej u poszczególnych gatunków, zarówno wewnątrz jak i pomiędzy populacjami oraz pomiędzy osobnikami będącymi w fazie generatywnej a osobnikami juwenilnymi. Zebrane zostaną również próbki materiału z osobników znajdujących się w kolekcjach ogrodów botanicznych, celem sprawdzenia efektywności konserwatorskiej ochrony *ex situ*.

Zakres prac wykonanych w 2013 r. w ramach działalności statutowej obejmował:

- Przygotowanie i wystosowanie wniosków o zgody na zbiór materiału do badań oraz na poruszanie się poza wytyczonymi szlakami na terenie parków narodowych, które są niezbędnych do realizacji zadania (na terenie Polski)
- Nawiązanie kontaktów z instytucjami w Europie zajmującymi się ochroną gatunkową roślin, celem pozyskania próbek z innych państw (Litwa, Finlandia, Austria, Grecja)
- Odbycie trzech wyjazdów terenowych podczas których zebrano materiał do badań genetycznych (*Primula auricula* – 297 próbek z 16 stanowisk z terenu Tatr, *Primula minima* – 33 próbki z 1 stanowiska z terenu Tatr).
- Izolacja DNA z zebranego materiału roślinnego (225 próbek).

Sprawozdanie z działalności Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci Śląskiego Ogrodu Botanicznego

1. **Program edukacyjny pn. „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"** – zrealizowano warsztaty edukacyjne dla 12265 uczestników oraz ich opiekunów. Zajęcia realizowano w ramach:
   a) projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Przyrodnicze Spotkania ŚOB realizowane w latach 2014-2015" – przyznane środki: 12 800,00 zł (1133 uczestników w edycji wiosennej).
   b) projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2015-2016" – przyznane środki: 20 460,00 zł (1120 uczestników w edycji jesiennej)
   c) w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół ŚOB – zrealizowano warsztaty dla 7461 uczestników
   d) projektów dofinansowanych przez gminy i powiaty pn.: „Przyrodnicze Spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowane na rzecz Miast, Gmin i Powiatów", zrealizowano warsztaty dla 1888 uczestników, bez zmian, bo tylko edycja wiosenna
   e) we współpracy z Pracownią Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach Kampanii „Różnorodność – potęga życia", dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Katowicach zrealizowano warsztaty dla 808 uczestników;
   f) zajęcia edukacyjne w ramach wystaw organizowanych na terenie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB – zrealizowano warsztaty dla 524 uczestników
2. **Warianty przyrodniczych ścieżek edukacyjnych** – wykorzystano wytyczone ścieżki przyrodnicze na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Wykorzystanie ścieżki głównie w Edukacji realizowanej m.in. w ramach programów „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego" oraz „Śladami smoka Przyrodnika", (§5 p.4 Statutu ŚOB).
3. **Lokalne Centra Edukacji – Ogrody Siedliskowe (FIO)** –Projekt zakończony w 2013 roku, trwałość 5 lat. Kontynuacja niezbędnych działań związanych z trwałością projektu.
4. **Warsztaty ornitologiczne** – zorganizowano 2 warsztaty terenowe połączone z obserwacjami ornitofauny Śląskiego Ogrodu Botanicznego i okolic w ramach akcji pt. „Zimowe ptakoliczenie" oraz „Wiosenne ptakoliczenie" organizowanych przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Ponadto systematycznie (sezonowo) prowadzone są prace nad utrzymaniem budek lęgowych na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego (w 2015 roku czyszczenie miało miejsce dwukrotnie). Realizowane są także ornitologiczne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży pt. „Ptasi świat" w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"
5. **Koordynacja prenumeraty czasopism przyrodniczych dla szkół województwa śląskiego** oraz współpraca z redakcjami. Zadanie pn. „Program edukacji ekologicznej realizowany poprzez zakup prenumeraty czasopism ekologicznych dla placówek oświatowych z terenu województwa śląskiego na rok 2015" dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach (umowa nr 44/2015/45/EE/ne/D) w kwocie 268 796,28 zł.
6. **Wiosna 2015 roku został uruchomiony punkt informacyjno – edukacyjny** na terenie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB pod nazwą Domek za Stadnią.

Inne:

- udział w „Nocy Biologów" na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŚ w Katowicach, 09.01.2015 r.;
- udział w seminarium „Wymiana dobrych praktyk w zakresie edukacji w terenie" spotkanie z pracownikami GEOsfery z Jaworzna i Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrzu, 23.02.2015;
- promocja Pracowni Edukacji w mediach (Radio Katowice, Radio eM, Radio Fest, TVP Katowice, Gazeta Mikołowska, Dziennik Zachodni, Nasza Gazeta, Trybuna Górnicza, Gość Niedzielny, Tygodnik Śląsk – szczegółowy spis audycji i tytułów artykułów w sprawozdaniu z Promocji ŚOB);
- udział pracowników i wolontariuszy w sprzątaniu w Mokrem – „Dbamy o swoje – stop pożarom",18.04.2015 r.;
- „Zielone Czeki" – nagrody WFOŚ dla edukatorek Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci ŚOB, 22.04.2015;
- udział w dniu otwartym w Przedszkolu nr 10 w Mokrem – zorganizowanie warsztatów dla dzieci i rodziców, 20.05.2015 r.;
- udział w wystawie Kwiaty i Ogrody w Parku Śląskim w Katowicach 22.05.2015 r.
- nadzór merytoryczny i udział w XIV Powiatowym Konkursie Wiedzy Ekologicznej w Orzesze-Gardawicach – 27.05.2015 r.;
- prowadzenie warsztatów ogrodniczych z okazji Dnia Dziecka na Bajkolfeście w Mokrem, 30.05.2015 r.
- zorganizowanie szkolenia dla edukatorów Śląskiego Ogrodu Botanicznego w ramach zakończenia sezonu wiosennego - 07.07.2015 r.
- udział w konferencji edukacyjnej organizowanej przez NFOŚ we Wrocławiu „Razem ku zielonej przyszłości" – 16.09.2015 r.;
- udział w szkoleniu na temat roślin inwazyjnych w ochronie przyrody pana Jarosława Łukasika – 24.09.2015 r.
- - 06.10.2015 – udział w konferencji Rady SPIN-Day w Krakowie
- - 07.10.2015 – udział w konkursie „Tajemnice Roślin" w ZSO nr 2 w Gliwicach
- - 12.10.2015 - udział w obchodach Dnia Drzewa w Łaziskach Górnych, na zaproszenie burmistrza miasta
- - 16-17.10.2015 - udział w konferencji „Edukacja Przygodą" organizowanej przez Fundację Pracownia Nauki i Przygody i Lasy Państwowe
- - 20.10.2015 – prelekcja na otwarcia Ogrodu Sensorycznego w ZS nr 3 w Rudzie Śląskiej
- - 20.10.2015 – udział w konferencji WFOŚ w Jankowicach
- -21.10.2015- udział w seminarium „Kiełkowanie dla przyszłości" - zorganizowanym przez Fundację VIRIdFOR
- - 24.10.2015 - akcja czyszczenia budek lęgowych na terenie ŚOB
- - 12.11 – udział w warsztatach zielarskich organizowanych przez zielowo.pl
- - 13.11 - spotkanie z przedstawicielem Śląskiego Regionalnego Centrum Mikroorganizmów nt. warsztatów bokashi i wykorzystania „dobrych" bakterii
- - 14.11 - I Mikołowskie Liczenie Wróbli
- - 18.11 – konsultacje – inwentaryzacja zasobów przyrodniczych przy ZS nr 3 w Rudzie Śląskiej
- - 18.11 – spotkanie edukatorów ŚOB podsumowujące tegoroczne udziały w konferencjach, szkoleniach, warsztatach
- - 19-20.11 – udział w konferencji „Hortiterapia w programach rewitalizacji zielonych terenów miasta
- - 19.11 – spotkanie informacyjno- edukacyjne z przedstawicielami Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych
- - 24.11 – udział w konferencji nt. czynnej ochrony przyrody organizowanej min. przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
- - 30.11 – prelekcja i stanowisko promocyjne na Powiatowym Konkursie Recytatorskim z języka angielskiego
- - 8.12 – spotkanie Mikołajkowe edukatorów- warsztaty bokashi, szkolenie z udzielania pierwszej pomocy, zajęcia ruchowe wg pedagogiki Woroniki Sherborne
- - 10.12 – udział w konferencji „Nowe technologie w edukacji"
- - 11.12 – udział w obchodach Dnia Wolontariusza organizowanego przez ŚKE ŚOB

- **Wydawnictwa edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego**. Dystrybuowano wśród uczestników zajęć edukacyjnych Ogrodu, nauczycieli i wszystkich zainteresowanych osób wydawnictwa w postaci

Załącznik nr 3

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ ZA OKRES OD 01.01.2015 DO 31.12.2015

Mikołów, maj 2016

1. **SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ W 2015 ROKU:**
   - dr Stanisław Piechula – Prezes Zarządu
   - mgr inż. Eugeniusz Wycisło – Wiceprezes Zarządu
   - dr Gabriel Tobor – Wiceprezes Zarządu
   - prof. Wiesław Włoch - Członek Zarządu
   - dr inż. Jan Duda – Członek Zarządu

   Funkcja Członka Zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

2. **POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU 2015:**

ROK 2015 (3)	(ilość podjętych uchwał)
18.03.2015, nr **LXXVII**	(4);
24.05.2015, nr **LXXVIII**	(7);
24.09.2015, nr **LXXIX**	(5);

3. **SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ 2015:**
   - Damian Absalon – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
   - Karina Tytko – Sekretarz Komisji Rewizyjnej
   - Jan Duda – Członek Komisji Rewizyjnej

   Komisja w 2015 roku zebrała się jeden raz w kwietniu 2015

4. **WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU 2015**
   - XXI Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – (sprawozdawczo-wyborcze) – 22 kwietnia 2015 r. – podjęto 16 uchwał

5. **PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W ROKU 2015**

ETATY W ROKU 2015

Liczba zatrudnionych osób	**34**
Liczba etatów	**30,65**

6. **KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU 2015**

a. kontrola Komisji Rewizyjnej ŚOB w zakresie prawidłowości prowadzenia działalności ŚOB, kwiecień 2015

b. kontrola Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w zakresie realizacji umowy dotacji na zadanie: program edukacji ekologicznej realizowany poprzez zakup prenumeraty czasopism ekologicznych dla placówek oświatowych województwa śląskiego na rok 2015, maj 2015

c. kontrola Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie prawidłowości przestrzegania przepisów prawa pracy w gospodarstwach ogrodniczych – prawna ochrona pracy, wrzesień 2015

prowadzenie badań i edukacji na terenie powstałych pięciu ogródków, przeprowadzenie ankiet i konkursów, przygotowywanie sprawozdań.

Rozpoczęto realizację projektu „FlorNatur Silesia etap I ochrona ex situ wybranych gatunków murawkseroterminicznych wymienionych w Czerwonej liście roślin województwa śląskiego" dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Katowicach. Zarząd Funduszu w dniu 14.05.2015 r. wydał decyzję o dofinansowaniu zadania w formie dotacji do kwoty 41 375,00 zł. Rozpoczęte prace objęły koordynację, zakup sprzętu, zbiór nasion, przygotowanie nasion do przechowywania, przygotowanie dokumentacji.

Rozpoczęcie prac związanych z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie projektu 'Zintegrowany system ochrony w ogrodach botanicznych wybranych gatunków roślin ginących na terenie Polski', który złożony zostanie w drugim naborze wniosków ogłoszonym przez CKPŚ (działanie 2.4 POIiŚ 2014-2020)

INNE ZADANIA:

- Zorganizowanie międzynarodowych warsztatów 'Resource efficiency, heritage management and urban landscaping: green economies across Europe' które odbyły się w dniach 19-20 listopada 2015 r. w Mikołowie i Chorzowie. Miały one na celu rozpoczęcie przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu ze środków pogramu Interreg Europa.
- Konsultowanie nasadzeń roślinnych w ośrodku edukacji geologicznej GEOsfera w Jaworznie (wyjazdy)
- Podpisanie porozumienia o współpracy z prof. Cezarym Tomą – Kierownikiem Zakładu Karpologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Współpraca dotyczyć będzie zagadnień związanych z nasionami, m in. obejmować ma wymianę materiału, wspólne opracowanie wydawnictw edukacyjnych oraz przygotowanie wystawy fotografii.
- Współpraca z Egzotarium w Sosnowcu w zakresie namnażania roślin zarodnikowych.
- Pielęgnacja roślin pokojowych znajdujących się na terenie CEPiE

WYSTĄPIENIA, KONFERENCJE, PUBLIKACJE:

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

K. Galej-Ciwiś. Ogrody w terapii. W: Jastrząb J. [red.] Mój kawałek ogrodu. Sztuka, roślina, terapia. Fundacja Giesche, Katowice 2015 pp:108-112.

Udział czynny w konferencjach i zjazdach krajowych i międzynarodowych:

Galej K., Puchalski J. 2015. Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski. Sesja sprawozdawcza PAN Ogrodu Botanicznego w Powsinie. 25 lutego 2015. Powsin, Warszawa

Galej-Ciwiś K., Puchalski J. 2015. Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski. Seminarium Samodzielnej Pracowni Struktury Roślin w Mikołowie PAN Ogrodu Botanicznego CZRB w Powsinie. 22 lipca 2015, Mikołów.

Galej-Ciwiś K. 2015. Rola ogrodów botanicznych w terapii. Konferencja Mój kawałek ogrodu. Roślina, sztuka, terapia. 30 listopada 2015. Katowice.

Puchalski J., Podyma W., Krzyżewski A., Niemczyk M., Galej K., Kapler A. 2015. Nadużywanie najwyższych kategorii zagrożenia: EX, EW i RE jako przyczyna trudności w planowaniu ochrony *ex situ* i translokacji konserwatorskich roślin. Konferencja Klubu Przyrodników. 10-12 kwietnia 2015. Łagów Lubuski.

Galej-Ciwiś K. 2015. Działalność Śląskiego Banku Nasion. Międzynarodowa Konferencja Ochrona zasobów genowych – wyzwania naukowe i społeczne. 25 czerwca 2015. Kostrzyca.

Puchalski J., Kojs P., Wiland-Szymańska J., Szymczak G., Galej K., Matynia D. 2015. The seed bank network in Poland as a result of Flornatur Robia Project. Europejskie Konsorcjum Ogrodów Botanicznych Eurogrd VII. 5-10 lipca 2015. Paryż, Francja.

Puchalski J., Wiland-Szymańska J., Szymczak G., Koziol Cz., Galej K., Matynia D., Kojs P. 2015. The Seed bank network in Poland as a result of the FlorNatur ROBiA project. Międzynarodowa konferencja *Ex situ* conservation of plants - problems and solutions. 9-12 września 2015. Poznań.

K. Galej-Ciwiś, P. Kojs. 2015. Activity of the Silesian Seed Bank. Conference Proceedings Genetic resources conservation – scientific and social challenges. Ochrona zasobów genowych – wyzwania naukowe i społeczne. The Kostrzyca Forest Gene Bank. Miłków, Poland, June 2015, pp. 64-69.

WYWIADY:

22.12.2014 - wywiad dla TV Trybuna Górnicza na temat działalności SBN Tylko ŚOB

16.03.2015 - wywiad dla Radia Katowice na temat wiosennych zmian w przyrodzie; audycja 17.03.2015 w popołudniowym programie

24.05.2015 - trzy wywiady z okazji otwarcia OB. W Radzionkowie, jeden z PAN (Sfera TV, TVP3 , TV Zabrze)

26.05.2015 - wywiad dla TVP Katowice na temat pożytecznych chwastów (program ekoagrent, emisja 16 czerwca 16.55)

28.07.15 - wywiad dla Gościa Niedzielnego na temat nowych kolekcjach roślin

14.07.2016 – Małgorzata Szymańczyk i Katarzyna Galej udzielały wywiadu red. Agnieszce Zielińskiej z Dziennika Zachodniego

12.08.2015 - wywiad udzielony dla Radia Fest na temat SPiN Day

13.08.2015 - Polska Agencja Prasowa – wywiad na temat gatunków roślin pokojowych i ogrodowych które znoszą dobrze susze i wysokie temperatury

31.08.2015 - -wywiad dla Nowin Raciborskich na temat nowych kolekcji powstałych przy OE Dzieci

Publikacje w czasopismach z listy filadelfijskiej

1. Nowak A., Maślak M., Nobis M., Nowak S., Kojs P., Smieja A. 2015. Is the riparian habitat creation an effective measure of plant conservation within the urbanized area? *Ecological Engineering* 83:125-134.

Udział w konferencjach krajowych i zagranicznych 2015

1. *Konferencja Centrum Inicjatyw Społecznych dla pracodawców z terenu Województwa Śląskiego pt. „Partnerzy we wsparciu uczestników Centrum Integracji Społecznej – rola podmiotów ekonomii społecznej i lokalnych pracodawców w aktywnej integracji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu", 16 lutego 2015, Mikołów.*

zakładek do książek przygotowane w 2015 r. oraz wcześniej zrealizowane wydawnictwa (książki, broszury, ulotki) (§5 p.2, 3 i 4 Statutu ŚOB).

- **Oferta edukacyjna Śląskiego Ogrodu Botanicznego** – przygotowano i rozdystrybuowano zbiorczą ofertę edukacyjną Ogrodu na 2015 rok wśród uczniów, nauczycieli i we wszystkich szkołach województwa śląskiego (rozesłano ofertę w wersji elektronicznej) (§5 p.2 i 3 Statutu ŚOB).

Sprawozdanie Z Działalności Pracowni Śląski Kalendarz Ekologiczny Śląskiego Ogrodu Botanicznego

I.

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego Śląskiego Ogrodu Botanicznego, w ramach projektu pn. „Różnorodność – Potęga Życia" zrealizowała dwa działania projektu: działanie II - Śląski Kalendarz Ekologiczny 2015 r. oraz działanie III – Ekobazar.

Działanie II Śląski Kalendarz Ekologiczny – od stycznia do lipca na terenie CEPiE ŚOB odbyło się 9 świąt ekologicznych: Dzień Żaby, Pierwszy Dzień Wiosny, Międzynarodowy Dzień Ptaków, Dzień Ziemi, Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej, Światowy Dzień Środowiska, Światowy Dzień Ludności, Dzień Pszczoły oraz Dzień Żubra. Łącznie wzięło w nich udział około 15900 osób.

Przeprowadzone zostały 23 zajęcia edukacyjne w szkołach, w których łącznie wzięło udział 628 dzieci. Odbyły się 3 seminaria popularnonaukowe, w których wzięły udział 84 osoby, przeprowadzone zostały 22 warsztaty edukacyjne, w których wzięło udział 1439 osób oraz zorganizowanych zostało 5 gier terenowych, w których wzięło udział 393 osób.

Dodatkowo Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego wzięła udział w edukacyjnych imprezach zewnętrznych, w trakcie których pracownicy prowadzili warsztaty, quizy oraz gry terenowe:

- UŚ w Katowicach, Noc Biologów;

- Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie, Dzień Drzewa;

- GEOsfera w Jaworznie, Dzień Ziemi;

- udział w ogólnopolskiej akcji Fascination of Plants Day 2015.

Działanie III EkoBazar – w ramach działania **EkoBazar**, realizowanego przez Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie w okresie od 22.03.2015 r. do 30.09.2015 r. odbyło się 27 EkoBazarów z 38 zaplanowanych na rok 2015. Do udziału w przedsięwzięciu zaproszeni zostali wystawcy posiadający certyfikat na oferowane produkty oraz producenci ekologicznej żywności. W każdą niedzielę można było zaopatrzyć się w pieczywo, wędliny, owoce, warzywa, sery, ciastka, zioła, przyprawy itp.
W ramach EkoBazaru odbyły się 3 wykłady seminaryjne:

14-06-2015 „Przydomowe uprawy ekologiczne – permakultura w ogródku i na balkonie" (26 osób)
14-06-2015 „Dieta dla zdrowia" (26 osób)
08-08-2015 „Rolnictwo ekologiczne alternatywą dla przemysłowej produkcji żywności" (22 osoby)

Podczas EkoBazaru w dniu 17 maja 2015 odbyła się akcja ekologiczna „Zamień Odpady na Kulturalne Wypady". W zamian za oddanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego można było otrzymać bilety do placówek kultury (również fizycznej) w naszym regionie oraz sadzonki drzew i krzewów. Podczas akcji zebrano 1300 kilogramów elektrośmieci.

II.

Koordynacja wolontariatu – w okresie od stycznia do września br. zawarto łącznie 30 umów wolontariackich z 28 osobami (2 umowy pierwotnie zawarte były na krótszy okres czasu i po ich wygaśnięciu zostały przedłużone). 4 z tych porozumień podpisane zostały z osobami po raz pierwszy podejmującymi się współpracy z ŚOB, pozostałe dotyczącą osób, które angażowały się już w zadania wolontariackie w roku ubiegłym/poprzednich latach. Zgodnie z założeniami w bieżącym roku nasze działania skoncentrowane są głównie na utrzymaniu wolontariuszy pozyskanych wcześniej, na drodze zwyczajowej rekrutacji bądź jako skutek projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Jest to jeden z pierwszych kroków do skonstruowania systemu, który pozwoli na regularny monitoring, ulepszanie współpracy z wolontariuszami oraz budowanie dialogu wewnątrz- i międzypokoleniowego. Oprócz realizacji głównego celu utworzono na witrynie ŚOB osobną zakładkę dotyczącą wolontariatu oraz sporządzono nową ulotkę. Jednocześnie utrzymywany jest kontakt z organizacjami zajmującymi się różnymi aspektami wolontariatu z intencją zainteresowania ideą ochotniczej współpracy z ŚOB większej grupy osób w najbliższej przyszłości.

W okresie od stycznia do września br. wolontariusze łącznie przepracowali na rzecz ŚOB **774 godziny**.

Sprawozdane z realizacji zadań Pracowni Badań nad Systemami Adaptacyjnymi oraz Śląskiego Banku Nasion

Sprawozdane z realizacji zadań Śląskiego Banku Nasion

GŁÓWNE ZADANIA:

Zakończenie udziału w projekcie Hybrid Parks dofinansowanego ze środków programu INTERREG IVC (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Uzyskano 85% zwrot wszystkich wydatków poniesionych przez ŚOB na realizację projektu (Komisja Europejska zaakceptowała ostatni raport).

Kontynuowano udział w projekcie „Mój kawałek ogrodu", realizowanym przez Fundację Gische oraz Akademię Sztuk Pięknych (finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) we współpracy z ŚOB. Projekt powstał z myślą o czasowo wykluczonych dzieciach - pacjentach, którzy doświadczają trudności w postaci leczenia nowotworowego. Działania obejmowały prowadzenie zajęć o szeroko pojętej tematyce botanicznej na dziecięcych oddziałach onkologicznych w Województwie Śląskim oraz na terenie ŚOB. Projekt zakończył się podsumowującą konferencją, która odbyła się 30 listopada 2015 r. na ASP w Katowicach (udział czynny – prezentacja Katarzyny Galej-Ciwiś pt. Ogrody w terapii.)

Koordynowanie udziału Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Porozumieniu SPiN (Społeczeństwo i Nauka) zapoczątkowanym przez Centrum Nauki Kopernik. Jest to porozumienie instytucji non-profit ukierunkowanych na rozwój społeczeństwa oparty na edukacji, nauce, technice i innowacji. W ramach współpracy, 12 września w ŚOB odbył się SPiN Day – akcja ta odbyła się jednocześnie w ponad 20 miejscach w Polsce (różnorodne wystawy, warsztaty i pokazy naukowe, obejmujące swą tematyką zagadnienia z wielu obszarów wiedzy).

Realizacja badań w ramach projektu „Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski" (wyjazdy terenowe, badania laboratoryjne).

Realizacja trwałości projektu „Przyszkolne ogrody siedliskowe" współfinansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej). Zadania do 2018 roku obejmują

- zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – 44 grup,
- zajęcia współfinansowane przez WFOŚIGW - 29 grup,
- zajęcia finansowane przez gminę Radzionków – 15 grup,
- zajęcia realizowane w ramach projektu „Ogród dla zapylaczy, zapylacze dla Ogrodu" - 8 grup,
- inne zajęcia przeprowadzone przez pracowników ŚOB niezależnie od realizowanych projektów - 4 grupy.

4. Publikacje

Krause R., Smieja A., Smieja-Król B., Stebel A., Loch J., Jainta E. 2015. Źródliska z martwicą wapienną w dolinie potoku Jamne w Gorcach. Inż. Ekolog. 41:36-45.

5. Współpraca

Nawiązano współpracę z Piekarskim Stowarzyszeniem Przyrodników, Fundacją Edukacyjną Kombinatory, Wydziałem Nauk o Ziemi.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

1. Wstęp

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku na skutek połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych ŚOB. Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami: dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), sadowniczą starych odmian drzew owocowych oraz krzewów owocowych, edukacyjną roślin energetycznych oraz edukacyjną roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich.

2. Pracownicy

W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudnione były osoby na stanowiskach:
– kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych – (1 etat) od 01.10.2012 do nadal – obecnie na urlopie rodzicielskim
– pracownik terenowy – (1 etat) od 06.05.2014 do nadal
– pracownik fizyczny – (3 etaty) od 06.11.2014 do nadal (2 etaty) i od 01.08.2015 do nadal (1etat)
– specjalista ds. kolekcji i projektów – (1 etat) od 01.12.2013 do nadal
– ogrodnik – (1 etat) od 01.09.2015 do nadal

3. Realizowane zadania

W 2015 roku realizowane były dwa zadania, które uzyskały dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, pt:

Projekt pt.: „Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap V) oraz założenie kolekcji lokalnie uprawianych odmian drzew owocowych w Radzionkowie (etap I)" realizowany będzie na terenie kolekcji sadowniczych Śląskiego Ogrodu Botanicznego (ŚOB) w Mikołowie oraz Radzionkowie. Głównymi zadaniami, tego realizowanego jednocześnie w dwóch miejscach na terenie województwa śląskiego projektu było:

- zaszczepienie podkładek rosnących w sadach w ŚOB w Radzionkowie zrazami starych odmian drzew owocowych, zebranymi od lokalnych sadowników, działkowiczów, lub mieszkańców, dzięki czemu stworzona została kolekcja zabezpieczająca lokalną pulę genową drzew owocowych, zagrożonych wyginięciem.
- założenie szkółki podkładek na terenie ŚOB w Radzionkowie, służącej jako baza do szczepień wykonywanych w latach następnych, które po rozdaniu uzyskanych w ten sposób drzewek, zainteresowanym mieszkańcom pozwolą rozszerzyć terenowy „bank genów".

- wzbogacenie kolekcji sadowniczych w ŚOB w Mikołowie o nowe gatunki krzewów i pnączy, poszerzające przechowywaną w kolekcji pulę genową roślin sadowniczych oraz zwiększające jej różnorodność biologiczną. Projekt realizowany będzie do 30.11.2015 roku.

„Ogród edukacyjny roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie" – kolekcję założono nieopodal kolekcji sadowniczej, zaś jej powierzchnia wynosi 0,6 ha. W pierwszym etapie prac zasiane zostały najbardziej znane gatunki zbóż: pszenica, jęczmień, żyto i owies, w sąsiedztwie których znajdowały się poletka ze słonecznikiem, kukurydzą cukrową, różnymi odmianami dyni, a także roślinami stanowiącymi przedplon: łubinem, koniczyną, facelią, gorczycą oraz gryką. Na wszystkich poletkach zaplanowane zostało zmianowanie, dzięki czemu co roku będziemy mogli podziwiać inny rozkład poszczególnych roślin uprawnych na określonym miejscu. Oprócz tradycyjnych upraw założone zostały także zagony, na których posadzono rośliny warzywne oraz zielarskie. Znajdowały się wśród nich między innymi takie rośliny jak: burak ćwikłowy, marchew siewna, nasturcja, aksamitka, ziemniak, pomidor, sałata i wiele innych. Nasadzenia utworzono zgodnie z zasadami uprawy współrzędnej, która polega na wspólnej uprawie różnych, odpowiednio dobranych gatunków blisko siebie. Na terenie kolekcji edukacyjnej roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich zostały zbudowane elementy infrastruktury towarzyszącej uprawom takie jak: domki dla owadów pożytecznych, poidełka dla ptaków oraz sterty kamieni i konarów drzew będących miejscem schronienia dla bezkręgowców, gadów oraz drobnych ssaków. Projekt realizowany będzie do 30.11.2015 roku.

4. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

W poszczególnych kolekcjach odbywały się następujące zabiegi pielęgnacyjne:

- Kolekcja roślin ozdobnych:

– pielęgnacja trawnika
– pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych (cięcia sanitarne, podsypywanie korą, pielenie, zabezpieczanie palikami, podlewanie roślin)
– nawożenie nawozami mineralnymi
– opryski przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom
– zabezpieczenie drzew i krzewów ozdobnych na okres zimowy

- Kolekcja sadownicza:

– cięcia sanitarne i formujące drzew owocowych
– szczepienie podkładek zrazami pobranymi w ekspedycji terenowej
– pielęgnacja podkładek w szkółce (usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, oprysk przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom)
– sadzenie drzew i krzewów owocowych
– nawożenie drzew i podkładek nawozami mineralnymi
– wykonanie szczepienia i okulizacji podkładek zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych
– poprawa mocowania drzewek do palików
– opryski przeciw chorobom i szkodnikom
– zabezpieczenie drzew na okres zimowy osłonkami

- Kolekcja edukacyjna roślin energetycznych

– koszenie wokół ścieżek

- Kolekcja edukacyjna roślin uprawnych, warzywnych i zielarskich

– prace związane z przygotowaniem terenu pod założenie kolekcji: orka, bronowanie
– wysiew roślin uprawnych: zbóż, przedplonu oraz roślin warzywnych pod rozsadę
– wysadzenie roślin warzywnych i zielarskich na zagonach
– przygotowanie infrastruktury towarzyszącej uprawom: kryjówek dla drobnych zwierząt, złożonych ze stert korzeni drzew, kamieni, róży bezkolcowej,
– pielenie chwastów
– przygotowanie ekologicznych nawozów
– koszenie ścieżek
– zbiór plonów
– ponowne prace związane z uprawą gleby na terenie kolekcji – spulchnienie gleby
– mulczowanie poletka dyni

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (łąki, pola uprawne). Prace te polegały na regularnym koszeniu terenów łąkowych (3 razy w roku). Pola uprawne należące do ŚOB były

2. *Sympozjum sprawozdawcze Polskiej Akademii Nauk Ogrodu Botanicznego – CZRB w Powsinie, 25-26 lutego 2015 roku*

- Paweł Kojs. 2015. Wykorzystanie hipotezy osmomechanicznej w analizie sezonowości przyrostu promieniowego drzew liściastych. (referat)

3. *Konferencja Przywództwa Edukacyjnego, Kraków 8 – 11.04.2015r*

- Dvid Oldroyd, Paweł Kojs. 2015. Adaptive educational leadership in times of global crises: the boiling frog problem.

4. *XLIV Zjazd Polskich Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce oraz Ogólnopolska Konferencja: „Społeczne, ekonomiczne i środowiskowe uwarunkowania funkcjonowania współczesnych ogrodów botanicznych", Lublin 9 - 11 czerwca 2015.*

- Paweł Kojs. 2015. Czy ogrody botaniczne mieszczą się we współczesnym paradygmacie nauk przyrodniczych? (referat)

Inne wykłady

1. Kojs P. 2015. Zmiana – szansa czy zagrożenie? Czy zmianę można przeczekać, czy trzeba się do niej zaadaptować? 14.01.2015 Mikołów
2. Kojs P. 2015. Zmiana – szansa czy zagrożenie? Czy zmianę można przeczekać, czy trzeba się do niej zaadaptować? 16.01.2015 Mikołów
3. Kojs P. 2015. Zmiana – szansa czy zagrożenie? Czy zmianę można przeczekać, czy trzeba się do niej zaadaptować? 28.01.2015 Mikołów
4. Kojs P. 2015. Zmiana – szansa czy zagrożenie? W jaki sposób wiedza o zmianie może pozwolić nam łatwiej się do niej zaadoptować? 06.02.2015 Mikołów
5. Kojs P. 2015. Zmiana – szansa czy zagrożenie? Jakie mogą być skutki zmiany dla każdego z nas? 09.02.2015 Mikołów
6. Kojs P. 2015. Silesian Botanical Garden – from military base to botanical garden – referat dla samorządu z Wageningen oraz Mikołowa i powiatu mikołowskiego
7. Kojs P. 2015. Śląski Ogród Botaniczny – instytucja na miarę regionu – Śląski Ogród Botaniczny, Mikołów 29.01.2015 – referat dla przedstawicieli samorządu z Bielska Białej i Mikołowa.
8. Kojs P. 2015. From military base to botanical garden – referat dla uczestników rajdu rowerowego z Holandii i Kanady organizowanego przez samorząd Mikołowa. Mikołów 22.04.2015.
9. Kojs P. 2015. Uwarunkowania organizacyjno-finansowe funkcjonowania Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie. Referat wygłoszony na sesji Rady Miasta w Mikołowie. Mikołów 26.05.2015.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE

1. **Wstęp**

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie: siedliskowymi (w tym zbiorowisk roślinnych przeniesionych z terenu MPL Katowice) oraz tematycznymi (sadowniczą, roślin ozdobnych, dendrologiczną)

2. **Realizowane zadania**

W 2015 roku realizowane były następujące zadania związane z rozbudową i pielęgnacją Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie:

- monitoring oraz pielęgnacja (nawadnianie, koszenie, usuwanie niepożądanych gatunków roślin) przeniesionych zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach;
- udział w zadaniu Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra Św. Anny" realizowanego przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk – kontynuacja projektu z 2013 roku);
- założenie i pielęgnacja pasieki oraz rabat roślin miododajnych w ramach realizacji projektu pt. „Ogród dla zapylaczy, zapylacze dla ogrodu";
- rozpoczęcie realizacji projektu pt. "Ogrodowe inspiracje", w ramach którego powstaną nowe elementy użytkowe i edukacyjne na terenie Ogrodu;
- szczepienie podkładek starymi odmianami jabłoni pozyskanymi z okolic Radzionkowa oraz założenie szkółki podkładek w ramach realizacji projektu pn "Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap V) oraz założenie kolekcji lokalnie uprawianych odmian drzew owocowych w Radzionkowie (etap I);
- pielęgnacja i rozbudowa kolekcji siedliskowych: muraw psammofilnych i kseroterminicznych w ramach kontynuacji projektu „Budowa niezbędnej infrastruktury dla utworzenia zastępczego siedliska priorytetowego (6120-1) ciepłolubnych muraw napiaskowych na terenie Księżej Góry w Radzionkowie";
- bieżąca pielęgnacja i wzbogacanie kolekcji o gatunki roślin pozyskane z natury oraz z ogrodów botanicznych;
- zbiór nasion gatunków siedlisk Natura 2000 oraz gatunków rzadkich regionalnie i chronionych;
- prowadzenie badań w obrębie utworzonych kolekcji na terenie Ogrodu;
- namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie;
- złożono wnioski projektów: „Przygody w świecie przyrody" (wniosek niezakwalifikowany), „GEOaktywni" (wniosek w trakcie rozpatrywania), „Doposażenie Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej działającej przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie" (wniosek w trakcie rozpatrywania).

3. **Edukacja, konferencje, szkolenia**

- udział w dniach otwartych Gimnazjum im. Ojca Ludwika Wrodarczyka (zajęcia mikroskopowe) (27.04.2015);
- udział w Dniach Radzionkowa (zajęcia plastyczne dla dzieci) 12.06.2015;
- udział w Senioraliach w Radzionkowie – warsztaty pt. "Z życia pszczół";
- udział w projekcie „Mój kawałek ogrodu";
- udział w organizacji Ciderlato 2015 - turnieju szachowego organizowanego przez Stowarzyszenie Szachowe PIONEK Radzionków (25.07.2015);
- organizacja zajęć dla grup dzieci, młodzieży i seniorów w ramach ogólnopolskiej akcji „SPiN Day - dla społeczeństwa i nauki";
- przystąpiono do projektu Ogólnopolskiej Społecznej Kampanii Wiedzy o Edukacji Przyrodniczej „Bądź na pTak";
- udział w konferencjach
  - Ogólnopolskiej Konferencji pt. „Społeczne, ekonomiczne i środowiskowe uwarunkowania funkcjonowania współczesnych ogrodów botanicznych" oraz XLIV Zjazd Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce (9-11.06.2015, Lublin),
  - Międzynarodowej konferencji pt. "Ochrona zasobów genowych –wyzwania naukowe i społeczne" (25.06.2015, Karpacz),
  - II Międzynarodowej Konferencji ex situ pt. „Ex Situ Conservation of Plants- Problems and Solutions" (10-11.09.2015, Poznań).
- W terminie od 01.04.2015 do 30.09.2015 na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej przeprowadzono terenowo-stacjonarne zajęcia edukacyjne dla zorganizowanych grup, w których udział wzięło łącznie 1 994 uczestników:

www.silesiadzieci.pl
www.ekogazeta.pl
www.ecoportal.com.pl
www.ekonews.com.pl
www.ekonomiaspoleczna.pl
www.ekologia.pl
www.ekologiczni.pl
www.ekozycie.pl
www.eocafe.pl
www.ulicaekologiczna.pl
www.zielonalekcja.pl
www.ekolupa.pl
www. tg.net.pl

Śląski Ogród Botaniczny

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://endirslbg.wordpress.com

Organizacje wspierające promocję wydarzeń w Ogrodzie:
Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi
Politechnika Śląska
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
Fundacja Przyroda i Człowiek
Arboretum Inspiruje przy Gimnazjum w Czechowicach Dziedzicach
GEOsfera Juwenno
Egzotarium Sosnowiec

Udział pracowników w programach radiowych i telewizyjnych:

13 marca – Weronika Papiesz uczestniczyła w programie radia Katowice „Każdemu damy radę" – informowała o Pierwszym Dniu Wiosny, EkoBazarze i wystawie „Ogrody Japonii"
16 marca – nagranie red. Doroty Stabik – wywiad z dyr. o działalności Ogrodu i z Katarzyną Galej o wiośnie w przyrodzie
7 kwietnia – Weronika Papiesz uczestniczyła w programie radia Katowice „Każdemu damy radę"
24 kwietnia – Weronika Papiesz była gościem programu Radia Katowice, gdzie udzielała porad związanych z ziołami (pokrzywa)
25 kwietnia – Agnieszka Król i Ewa Chmielorz były gośćmi porannego programu Radia Katowice, gdzie zostały zaproszone w związku z otrzymaniem nagrody Zielone Czaki
27 kwietnia – w Ośrodku Edukacji Dzieci odbyło się nagranie do programu TVP Katowice „Bliżej Natury" - nagrano warsztaty oraz wypowiedzi dyrektora i kierownik Pracowni Edukacji Weroniki Papiesz
10 maja – Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu do Ekoraportu – programu Radia Fest
17 maja – portal net tg.pl przygotował relację filmową z obchodów Dnia Bioróżnorodności publikacja 20 maj
13 maja – dyrektor dr Paweł Kojs udzielał wywiadu do Ekoraportu – programu Radia Fest o Otwarciu Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i Ogrodu
24 maja – relacja filmowa z otwarcia ogrodu w Radzionkowie Tarnovizja www.youtube.com/watch?v=gR4-WiNHCU4&feature=youtu.be
25 maja – relacja z otwarcia ogrodu w Radzionkowie w Radiu Fest, audycja Ekoraport, wywiad z dr Agatą Smieją www.radiofest.eu/index.php?q=konkursy-promujemy&id=3921
27 maja – dr Agata Smieja wzięła udział w nagraniu programu TVS Silesia EkoMisja
26 maja – Katarzyna Galej wzięła udział w nagraniu programu EkoAgent TVP Katowice; mówiła o chwastach w kuchni i ziololecznictwie – emisja 16 czerwca
29 maja – Weronika Papiesz wzięła udział w programie Radia Katowice „Każdemu damy rad", gdzie udzielała porad z zakresu uprawy ziół
2 czerwca – dr Magdalena Maślak udzielała wywiadu dla TVP Katowice – projekt wypasu owiec w Jaworznie
11 czerwca – Małgorzata Szymańczyk wystąpiła na żywo w programie Radia Silesia „EkoSilesia", gdzie informowała o Światowym Dniu Środowiska
14 czerwca – Marzena Osmalak udzielała wywiadu dla Radia Fest o świętach ekologicznych
19 czerwca – Małgorzata Szymańczyk i Weronika Papiesz wzięły udział w programie Radia Katowice „Każdemu damy radę"
23 czerwca – Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu dla Radia Fest nt. wystawy „Ogrody świata" www.radiofest.eu/index.php?q=konkursy-promujemy&id=3921
1 lipca – Ekoraport w Radiu Fest poświęcony był otwarciu wystawy „Ogrody świata"
5 lipca – Ekoraport w Radiu Fest dotyczył wystawy „Ogrody świata" i wywiady z p. Magdaleną Wasiczek

uprawiane przez rolnika w ramach umowy barterowej. Rolnik w sierpniu tego roku zrezygnował z dalszej współpracy.

5. Udział w seminariach i konferencjach

Udział w konferencji pt. „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych", organizowanej w dniach 14-15 września w Mikołowie

6. Publikacje

Nie opublikowano nic w tym roku.

7. Stażyści

W 2015 r. staż realizowany z Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie odbywała 3 osoby, która zajmowała się pielęgnacją kolekcji. Ponadto 6 osób obywało miesięczny staż w ramach projektu „SZANSA – Punkt Konsultacyjny oraz wsparcie w Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie" organizowanego przez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie.

8. Praktykanci i wolontariusze

W Pracowni praktyki odbywali: 2 studentów kierunku Ochrona Środowiska, wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz 6 uczniów kursu „Konserwator terenów zielonych" organizowanego przez Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu. Poza tym na terenie kolekcji roślin ozdobnych, kolekcji sadowniczej i kolekcji roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich 5 wolontariuszy odbyło wolontariat w ramach projektu Ogród Dobrej Woli dofinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w ramach Rządowego Programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Dodatkowo w bieżących pracach pielęgnacyjnych na terenie kolekcji roślin ozdobnych oraz kolekcji sadowniczej czynnie uczestniczyła 1 wolontariuszka.

9. Współpraca

Nawiązana została także współpraca z Firmą Handlową Rolnik Spółka Jawna, która wspiera finansowo kolekcje edukacyjną roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich.

Kontynuowana jest współpraca z Nadleśnictwem Kobiór polegająca na posadzenia drzew jabłoni i grusz starych odmian, które zaszczepione zostaną na silnie rosnących podkładkach. Projekt realizowany w latach 2014-2017 na terenach należących do Nadleśnictwa. Planowane jest nasadzenie łącznie 500 szt. drzew owocowych.

Kontynuowana była współpraca z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Orzontowicach, gdzie planowano utworzenie nowego kierunku ogrodnik i technik ogrodnik. Zajęcia praktyczne będą realizowane na terenie kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

SPRAWOZDANIE Z PROMOCJI ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO ORAZ WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI W 2015 ROKU

W ramach promocji Śląskiego Ogrodu Botanicznego zorganizowane zostały trzy wystawy plenerowe fotografii wielkoformatowych zgodnie z Kampanią Różnorodność – Potęga Życia:

22.03.2015 – wystawa „Ogrody Japonii"
29.06.2015 – wystawa „Ogrody Świata" – do wystawy został wydany album o nakładzie 1 000 szt.
20.09.2015 – wystawa „ Proszę Państwa Oto Żuki" – do wystawy został wydany album o nakładzie 1 000 szt.

Śląski Ogród Botaniczny współpracuje m.in. z takimi mediami, jak:

Telewizja

Telewizja Katowice red. Beata Smaga-Seyboth (Bliżej Natury),
Telewizja Katowice red. Marcin Jałowy (Ekspert)
Telewizja Katowice red. Łukasz Miąsik, Dominika Kwiatkowska, Agnieszka Płoskonka (Aktualności)
Raciborska Telewizja Kablowa red. Sabina Mosiek
Telewizja Sfera red. Bożena Langner, red. Rafał Szlaga
Telewizja Zabrze red. Paulina Świtała
Telewizja TVS red. Krzysztof Kozioł, Małgorzata Wawak (Informacje)
TVT Rybnik
Śląska Telewizja Miejska, red. Sonia Kwaśny
Telewizja Internetowa Nowin Raciborskich, red. Adrian Czarnota
Tarnovizja, red. Zbigniew Markowski

Radio

Radio Katowice red. Jadwiga Woźnikowska, red. Wojciech Skowroński, red. Anetta Chlebica-Zawada, red. Dorota Stabik, red. Gabriela Kaczyńska
Radio Express, red. Artur Maciaszczyk
Radio eM, red. Robert Passia, red. Katarzyna Widera-Podsiadło, red. Marcin Godzik
Radio Pickary red. Katarzyna Migdoł-Rogóż
Radio Vanessa
Radio Egida
Radio Silesia, red. Michał Loskot
Radio RMF, red. Marcin Buczek
Radio Fest, red. Jacek Maczuch
Radio CCM
Radio ZET

Prasa

Gazeta Wyborcza red. Marcin Czyżewski (Zielone Strony), red. Anna Stańczak-Głogowska, red. Anna Malinowska
Dziennik Zachodni red. Barbara Siemianowska, red. Maria Olecha
Dziennik Zachodni – blog Zielińska w Zielonym, red. Agnieszka Zielińska
Gazeta Mikołowska red. Bogdan Preja
Gazeta Laziska, red. Małgorzata Strzelczyk
Gazeta Orzeska, red. Izabella Więcławska
Wicie red. Monika Malcharek
Aktualności Powiatu Mikołowskiego red. Bogusław Jastrzębski
Gazeta iRG red. Patrycja Jędrzejewska
Goniec Górnośląski red. Irena Kiziniewicz
Śląsk – miesięcznik społeczno-kulturalny red. Jolanta Karmańska
Aura, red. doc. dr inż. Edward Garścia
Kurier Radzionkowski red. Jarosław Wroński
Głos Radzionkowa red. Grzegorz Byłica
Szlaki – miesięcznik KZK GOP red. Katarzyna Migdoł-Rogóż
Eko i My – miesięcznik ekologiczny
Tygodnik Echo, red. Jarosław Jędrysik
Twoje Tychy, red. Ewa Strzoda
Gość Niedzielny, red. Przemysław Kucharczyk
Trybuna Górnicza, red. Maciej Dorosiński, red. Kajetan Berezowski

Serwisy internetowe:

www.naukowiec.org
www.planergia.pl
www.slaskie.ngo.pl
www.mmsilesia.pl
www.evenca.pl
www.mojmikolow.pl
www.mikolowski24.pl
www.mikolow.naszemiasto.pl
www.mikolow.pl
www.wiadomosci24.pl
www.rybnik.com.pl
www.ngo.pl
www.slaskie.pl
www.insilesia.pl
www.slaskie.travel
www.silesiakultura.pl
www.gdzieco.pl
www.us.edu.pl

Otwarcie Ogrodu w Radzionkowie http://heyevent.com/event/647453818732034/uroczyste-otwarcie-slaskiego-ogrodu-botanicznego-w-radzionkowie	maj	Serwis Hey event
Zielone Czeki dla edukatorek z Mikołowa	maj	Śląsk - miesięcznik społeczno-kulturalny
Otwarcie Ogrodu w Radzionkowie http://eko-polska.pl/wydarzenia/uroczyste-otwarcie-slaskiego-ogrodu-botanicznego-w-radzionkowie/13244	maj	eko-Polska
Targi Ekonomi Społecznej oraz Światowy Dzień Środowiska http://www.pup-jaworzno.pl/?c=mdAktualnosci-cmPokazTresc-189-366	maj	Serwis Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworznie
PAN Ogród Botaniczny – CZRB w Powsinie https://www.youtube.com/watch?t=682&v=52pyn1XF7Sg	maj	Youtube
Otwarcie Stacji Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie http://www.raciborz.com.pl/art41121.html	maj	raciborz.com.pl
Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie oficjalnie otwarty! http://wysypol.blog.pl/2015/05/25/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-oficjalnie-otwarty/	maj	www.wysypol.blog.pl
O otwarciu ogrodu w Radzionkowie	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Punkt informacyjno-edukacyjny Domek za Studnią	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Podsumowanie akcji „Zamień elektroodpady na kulturalne wypady"	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Śląski Kalendarz Ekologiczny - zaproszenia na obchody Światowego Dnia Środowiska	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Raj z widokiem na Śląsk	czerwiec	Gazeta Wyborcza
Światowy Dzień Środowiska	czerwiec	Mój Mikołów
Wielki jubileusz 50 lat ogrodu botanicznego http://lublin.tvp.pl/20406059/wielki-jubileusz-50-lat-ogrodu-botanicznego	czerwiec	TVP Lublin
Ósma, katowicka edycja Forum już za nami! http://www.forumng.pl/	czerwiec	Witryna Forum Nowej Gospodarki
Ogród Botaniczny na Księżej Górze już działa http://www.nettg.pl/news/129627/przyroda-ogrod-botaniczny-na-ksiezej-gorze-juz-dziala	czerwiec	Trybuna Górnicza
Ogród Botaniczny ma 50 lat http://www.lubelska.tv/kat-4,a,338,ogrod-botaniczny-ma-50-lat.html	czerwiec	Lubelska tv.
"Ogrody świata" - wystawa plenerowa w Śląskim Ogrodzie Botanicznym http://www.rybnik.com.pl/wiadomosci,-ogrody-swiata-wystawa-plenerowa-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym,wia5-3284-27613.html	czerwiec	Ekoserwis Rybnik.com.pl
Zapowiedź otwarcia wystawy "Ogrody świata"	czerwiec	Trybuna Górnicza
Wystawy: Ogrody świata w Mikołowie http://www.nettg.pl/news/129744/wystawy-ogrody-swiata-w-mikolowie	czerwiec	nettg.pl
O ogrodach permakulturowych	lipiec	Gazeta Mikołowska
Otwarcie wystawy "Ogrody świata"	lipiec	Gazeta Mikołowska
Zapowiedzi wakacyjnych wydarzeń w Ogrodzie	lipiec	Gazeta Mikołowska

Ogrody świata w Mikołowie	lipiec	Nasza Gazeta
"Ogrody świata" - wystawa plenerowa w Śląskim Ogrodzie Botanicznym http://www.naszwodzislaw.com/site/art/18-strony-partnerskie/29-ekologia/10530--ogrody---347-wiata----wystawa-plenerowa-w---346-l--261-skim-ogrodzie-botanicznym.html	lipiec	NaszWodzisław.com Ekologia
Wystawa plenerowa "Ogrody świata" w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec	Planergia.pl
Ogrody świata - wystawa plenerowa w Śląskim Ogrodzie Botanicznym www.naszraciborz.pl/eko/wfosigw10072015-.pdf	lipiec	Nasz Racibórz
150 lat żubrów pszczyńskich (informacja o wystawie w ŚOB) /www.naszraciborz.pl/eko/wfosigw10072015-.pdf	lipiec	Nasz Racibórz
Podsumowanie projektu pt. „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej…" http://www.us.edu.pl/podsumowanie-projektu-pt-rozbudowa-centrum-edukacji-przyrodniczej-i-ekologicznej-slaskiego-ogrodu-bo	lipiec	Gazeta Uniwersytecka
Wakacyjna edukacja wśród pięknych roślin http://www.ekoagent.tvp.pl/20969168/wakacyjna-edukacja-wsrod-pieknych-roslin#prettyPhoto	lipiec	EkoAgent
Śląski Ogród Botaniczny jeszcze piękniejszy i bardziej gościnny http://ulicaekologiczna.pl/ekomiejsca/slaski-ogrod-botaniczny-jeszcze-atrakcyjniejszy-i-bardziej-goscinny/	lipiec	Ulica Ekologiczna
Nowa część Śląskiego Ogrodu Botanicznego otwarta http://www.irg.pl/ukryte/41-powiat-mikolowski/4468-nowa-czesc-slaskiego-ogrodu-botanicznego-otwarta	lipiec	Gazeta IRG
Śląski Ogród Botaniczny jeszcze piękniejszy i bardziej gościnny http://ekomiko.pl/?p=25157	lipiec	EkoMiko.pl
Podsumowanie projektu http://www.slaskie.pl/strona_n.php?jezyk=pl&grupa=33&id_menu=35	lipiec	Śląskie.pl
Fotorelacja z udostępnienia II części ŚOB	lipiec	Serwis To tylko Mikołów
Bagno i ogród renesansowy – o udostępnieniu nowej części do zwiedzania	lipiec	Gość Niedzielny
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza http://blogi.dziennikzachodni.pl/zielinskawzielonym/2015/07/30/slaski-ogrod-botaniczny-zaprasza/	lipiec	Dziennik Zachodni Blog Zielińska w Zielonym
Od 1 sierpnia można zwiedzać nową część Ogrodu http://tygodnikecho.pl/w_numerze/7090-mikolow-od-1-sierpnia-mozna-zwiedzac-nowa-czesc-ogrodu/	lipiec	Górnośląski Tygodnik Regionalny Echo
Ostoja ciszy - o nowej części ŚOB	sierpień	Gazeta Mikołowska
Etnicznie i muzycznie	sierpień	Gazeta Mikołowska
Dzień Pszczoły	sierpień	Gazeta Mikołowska
Wakacyjne ekobazarowe konkursy	sierpień	Gazeta Mikołowska
Wizyta naukowców z PAN-u	sierpień	Gazeta Mikołowska

8 lipca – Małgorzata Szymańczyk, Weronika Papiesz, Damian Matynia byli gośćmi dopołudniowego programu w Radiu eM, w którym opowiadali o aktualnej ofercie Ogrodu, świętach eko, edukacji, wystawach, banku nasion i in.
9 lipca – gość Światowego Dnia Ludności – Tomasz Drozdek udzielał wywiadu dla Radia eM, gdzie opowiadał o swojej pasji oraz święcie ekologicznym, w którym weźmie udział – Światowym Dniu Ludności 12 lipca
12 lipca – Radio Katowice „Eko-Ranek" wywiadu udzielała dr Julia Góra
14 lipca – Małgorzata Szymańczyk i Katarzyna Galej udzielały wywiadu red. Agnieszce Zielińskiej z Dziennika Zachodniego
24 lipca – dyr. Paweł Kojs udzielał wywiadu red. Dorocie Stabik z Polskiego Radia Katowice nt. udostępnienia Ogrodu do zwiedzania
28 lipca – dyr. Paweł Kojs udzielał wywiadu red. Jackowi Maczuchowi z Radia Fest nt. udostępnienia Ogrodu po zakończeniu projektu rozbudowy
29 lipca – Radio Katowice w Aktualnościach wywiad z Marzeną Osmalak nt. Dnia Pszczół i konkursów organizowanych przez Pracownię Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
29 lipca – Radio Katowice w programie „Infostrada" i „Wiadomościach" wywiad z Marzeną Osmalak nt. Dnia Pszczół i Małgorzatą Szymańczyk nt. udostępnienia Ogrodu do zwiedzania po zakończeniu projektu
31 lipca – w Telewizji TVS Informacje – relacja z udostępnienia II części Ogrodu
31 lipca – w Radiu eM – relacja z udostępnienia II części Ogrodu
31 lipca – w Telewizji Trybuny Górniczej materiał o udostępnieniu II części ŚOB
31 lipca – w TVP Katowice Aktualności – materiał w związku z udostępnieniem II części ŚOB
3 sierpnia audycja w Radiu Piekary „Wieści z ratusza"
4 sierpnia dyr. Paweł Kojs udzielał wywiadu do Radia Vanessa o udostępnieniu nowej części.
4 sierpnia Marzena Osmalak udzielała wywiadu red. Jackowi Maczuchowi z Radia Fest o Dniu Pszczoły
5 sierpnia audycja "Wieści z Ratusza" w Radiu Piekary, o ogrodzie opowiadała dr Julia Góra
11 sierpnia dyrektor Paweł Kojs udzielał wywiadu red. Annie Malinowskiej z Gazety Wyborczej nt. otwarcia nowej części ŚOB.
19 sierpnia dyrektor Paweł Kojs udzielał wywiadu red. Danucie Elsner do wydawnictwa „Dyrektor szkoły"
26 sierpnia audycja Telewizji Sfera „Ekowieści" – relacja z Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie
18 września dr Paweł Kojs udzielał wywiadu do programu „Bliżej Natury" TVP Katowice
20 września w Ogrodzie podczas obchodów Dnia Żubra odbyło się nagranie do programu „Bliżej Natury"

Między innymi w okresie od stycznia do września ukazały się takie artykuły:

Tytuł artykułu	miesiąc publikacji	Nazwa czasopisma/ serwisu internetowego
Kalendarz 2015	styczeń	Gazeta Mikołowska
Wolontariat w Ogrodzie	styczeń	Gazeta Mikołowska
Botanik w panoramie sferycznej	luty	Gazeta Mikołowska
Nagrody wręczone	luty	Gazeta Mikołowska
O posiedzeniu Rady Naukowej ŚOB	luty	Gazeta Mikołowska
Ogłoszenie o EkoBazarze, który wznawia po zimie działalność	marzec	Gazeta Mikołowska
Przechadzka po japońskich ogrodach http://japonia-online.pl/event/640	marzec	Japonia-online Japońska prasówka
Zapowiedź nowej wystawy w Ogrodzie	marzec	Gazeta Mikołowska
Ogrody Japonii	marzec	ecocafe.pl
Spotkanie z Geosferą	marzec	Gazeta Mikołowska
Wystawa „Ogrody Japonii"	marzec	Mój Mikołów
Pierwszy Dzień Wiosny i otwarcie wystawy „Ogrody Japonii"	marzec	Ngo.pl

O wystawie Ogrody Japonii i Pierwszym Dniu Wiosny w programie „Bliżej Natury"	kwiecień	TVP Katowice
O obchodach Międzynarodowego Dnia Ptaków	kwiecień	Ngo.pl
O obchodach Międzynarodowego Dnia Ptaków	kwiecień	Evenea.pl
Ziołowo – o warsztatach na UTW prowadzonych przez Weronikę Papiesz	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Wiosennie w Ogrodzie	kwiecień	Gazeta Mikołowska
O wystawie Ogrody Japonii	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Zapowiedź Dnia Ptaków	kwiecień	Gazeta Orzeska
Zapowiedź Dnia Ptaków	kwiecień	Gazeta Łaziska
Zapowiedź Dnia Ptaków https://www.us.edu.pl/miedzynarodowy-dzien-ptakow-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym	kwiecień	Uniwersytet Śląski w Katowicach
Zapowiedź Dnia Ptaków http://kulturalnybajtel.pl/wydarzenia/slaski-ogrod-botaniczny-wiosna/	kwiecień	serwis Kulturalny bajtel
Zapowiedź Dnia Ptaków http://silesiadzieci.pl/wydarzenie/2391/dzien-ptakow-w-ogrodzie-botanicznym	kwiecień	serwis Silesia Dzieci
Zapowiedź Dnia Ptaków http://www.radzionkow.pl/index.php/1781-miedzynarodowy-dzien-ptakow.html	kwiecień	Serwis Miasta Radzionków
Zapowiedź Dnia Ptaków http://kontakt24.tvn24.pl/dzien-ptakow,2878331,ugc	kwiecień	Serwis TVN 24
Zapowiedź Dnia Ptaków http://mojmikolow.pl/i,miedzynarodowy-dzien-ptakow-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym,100,826456.html	kwiecień	Serwis Bliżej miasta.pl
Zapowiedź Dnia Ptaków www.mikolow.pl/news/show/id/3570	kwiecień	mikolow.pl
Zapowiedź Dnia Ptaków http://mojmikolow.pl/impreza_kulturalna,miedzynarodowy-dzien-ptakow-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym,,826457.html	kwiecień	mikolow.pl
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym - zapowiedź	kwiecień	Serwis Mój Mikołów.pl
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Evenea
Nowe władze Śląskiego Ogrodu Botanicznego	kwiecień	Mój Mikołów
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Ngo.pl
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym - zapowiedź	kwiecień	Gazeta Orzeska
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym - zapowiedź	kwiecień	iRG
Zielone Czeki dla edukatorek SOB	kwiecień	Mój Mikołów
Dzień Ziemi w SOB http://silesiadzieci.pl/wydarzenie/2423/dzien-ziemi-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym	kwiecień	Silesia Dzieci
O Zielonych Czekach przyznanych za edukację najmłodszych	maj	Śląsk – miesięcznik społeczno-kulturalny
Chłód w Ogrodzie	maj	Nasza Gazeta
Zapowiedź Dnia Bioróżnorodności	maj	Gazeta Orzeska
Nowe władze Ogrodu	maj	Gazeta Mikołowska
Relacja z Dnia Ziemi i Dnia Ptaków	maj	Gazeta Mikołowska
Nagroda Zielone Czeki dla naszych edukatorek	maj	Gazeta Mikołowska
Zielone Czeki	maj	Nasza Gazeta

Chronią życie i całą naszą planetę. Dzień Pszczoły w Śląskim Ogrodzie Botanicznym.	sierpień	Trybuna Górnicza
Zielona perła w sercu Śląska	sierpień	Nasza Gazeta
Cudeńko ogród botaniczny w Mikołowie http://rudaslaska-ruda-slaska.blogspot.com/p/cudenko-ogrod-w-mikolowie-mokre.html	sierpień	Blog www.rudaslaska-ruda-slaska.blogspot.com
Śląski Ogród Botaniczny. Dzień Żubra http://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35018,18825621,slaski-ogrod-botaniczny-w-mikolowie-dzien-zubra.html	wrzesień	Gazeta Wyborcza
Mój kawałek Ogrodu - relacja z przebiegu projektu	wrzesień	Gazeta Mikołowska
SPiN Day – relacja z wydarzenia	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Żubry w Ogrodzie – relacja z Dnia Żubra	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Przedszkolaki na przyrodniczych ścieżkach	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Seniorzy poznawali zioła	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Dzień Żubra	wrzesień	kulturalnybajtel.pl
Dzień Żubra i wystawa w Śląskim Ogrodzie Botanicznym http://www.ekogazeta.com.pl/ekoinfo/item/1347-wystawa-i-dzien-zubra-w-slaskim-ogrodzie-botanicznym.html	wrzesień	Ekogazeta
Wystawa i Dzień Żubra w Śląskim Ogrodzie Botanicznym http://www.slaskie.travel/pl-PL/Wydarzenia/Pokaz/487353/wystawa-i-dzien-zubra-w-slaskim-ogrodzie	wrzesień	Śląskie Travel
Dzień Żubra w Ogrodzie Botanicznym	wrzesień	Serwis Stowarzyszenia Miłośników Żubrów
20 września 2015 Dzień Żubra Śląski Ogród Botaniczny https://www.dzialkowiec.com.pl/w-ogrodzie/warto-odwiedzi	wrzesień	Działkowiec
Ekologia: O żubrach w ogrodzie botanicznym http://www.nettg.pl/news/131253/ekologia-o-zubrach-w-ogrodzie-botanicznym	wrzesień	Trybuna Górnicza
Jubileusz żubrów http://gwarek.com.pl/gwarek/artykul/jubileusz-ubrow	wrzesień	Gwarek
Proszę Państwa, oto żubr http://tygodnikecho.pl/zapowiedzi/7311-prosze-panstwa-oto-zubr/	wrzesień	Echo
Przyroda: 150 lat żubrów pszczyńskich http://www.nettg.pl/news/129900/przyrowa-150-lat-zubrow-pszczynskich	wrzesień	Trybuna Górnicza

W niniejszym zestawieniu nie ujęto treści, które ukazały się na portalach społecznościowych ze względu na ogromną liczbę przesyłanych i udostępnianych informacji dotyczących Śląskiego Ogrodu Botanicznego pomiędzy użytkownikami portali społecznościowych, takich jak Facebook i Twitter.

PRACOWNICY W ROKU 2014

Lp.	Stanowisko	Wymiar czasu pracy	Umowa
1.	Dyrektor	1 etat	kontynuacja umowy
2.	Główny Księgowy	1/2 etatu	kontynuacja umowy
3.	Księgowa	1 etat	kontynuacja umowy
4.	Pracownik Sekretariatu	1 etat	Do 31.08.2014
5.	Specjalista ds. administracji	1 etat	09.07.2014 – nadal
6.	Pracownik biurowy/Specjalista ds. edukacji	1/2 etatu	kontynuacja umowy
7.	Specjalista ds. administracyjno- technicznych	1 etat	kontynuacja umowy
8.	Zastępca Dyrektora ds. Naukowych, Kierownik Pracowni Studiów Nad Systemami Adaptacyjnymi	1 etat	Do 30.04.2014
9.	Kurator Śląskiego Banku Nasion	1 etat	kontynuacja umowy
10.	Kurator Pracowni Kolekcji Siedliskowych	1 etat	kontynuacja umowy
11.	Młodszy specjalista ds. Projektów	1/2 etatu	kontynuacja umowy
12.	Kierownik Zakładu Bioróżnorodności	1/4 etatu	01.01.2014 – nadal
13.	Koordynator EkoBazaru	1/2 etatu	13.01.2014 – nadal
14.	Zastępca Dyrektora ds. Edukacji	1 etat	Do 30.04.2014
15.	Rzecznik prasowy	3/4 etatu	15.01.2014 – nadal
16.	Specjalista ds. edukacji w Centrum Edukacji Ekologicznej Dzieci	1 etat	01.02.2014 – nadal
17.	Specjalista ds. kadr i płac	1 etat	kontynuacja umowy
18.	Kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych	1 etat	kontynuacja umowy
19.	Kierownik Pracowni Śląski Kalendarz Ekologiczny	1etat	kontynuacja umowy
20.	Pracownik dydaktyczny pracowni: Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej	3/4 etatu	kontynuacja umowy
21.	Edukator Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci	1etat	01.02. – 31.08.2014
22.	Pracownik terenowy	1etat	06.05.2014 – nadal
23.	Pracownik fizyczny	1etat	06.10.2014 – nadal
24.	Pracownik fizyczny	1etat	06.10.2014 – nadal

STAŻYŚCI W ROKU 2014

a. Ogrodnik – pomoc w pracach związanych z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (05.11.2013 – 05.02.2014) – kontynuacja stażu
b. Pracownik administracyjny – pomoc w pracach biurowych, (14.04.2014 – 14.10.2014)
c. Pracownik pomocniczy – prace związane pielęgnacją roślin, (23.04.2014 – 22.10.2014)
d. Stażysta z zakresu ochrony środowiska – udział w pracach pielęgnacyjno-porządkowych kolekcji, udział zakładaniu nowych kolekcji, pomoc w pracach biurowych, pomoc w organizacji konferencji, pomoc w przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów edukacyjnych, (01.07.2014 – 30.09.2014)
e. Stażysta z zakresu ochrony środowiska – udział w pracach pielęgnacyjno-porządkowych kolekcji, udział zakładaniu nowych kolekcji, pomoc w pracach biurowych, pomoc w organizacji konferencji, pomoc w przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów edukacyjnych, (01.07.2014 – 30.09.2014
f. Stażysta z zakresu ochrony środowiska – udział w pracach pielęgnacyjno-porządkowych kolekcji, udział zakładaniu nowych kolekcji, pomoc w pracach biurowych, pomoc w organizacji konferencji, pomoc w przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów edukacyjnych, (01.07.2014 – 30.09.2014
g. Stażysta z zakresu ochrony środowiska – udział w pracach pielęgnacyjno-porządkowych kolekcji, udział zakładaniu nowych kolekcji, pomoc w pracach biurowych, pomoc w organizacji konferencji, pomoc w przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów edukacyjnych, (01.07.2014 – 30.09.2014
h. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (03.07.2014 – 02.08.2014),
i. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (03.07.2014 – 02.08.2014),
j. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (01.08.2014 – 31.08.2014),
k. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (01.08.2014 – 31.08.2014),
l. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (18.08.2014 – 17.09.2014),
m. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (18.08.2014 – 17.09.2014),
n. Ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (18.08.2014 – 17.09.2014),

6. PRAKTYKANCI W ROKU 2014

a. Zespół Szkół nr 5 w Tychach (od 05.05.2014 do 23.05.2014) – 3 praktykantów
b. Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, Kierunek Gospodarka Przestrzenna (od 09.06.2014 – 27.06.2014) – 1 praktykant
c. Politechnika Śląska w Gliwicach, Wydział Inżynierii Środowiska i Energetyki (od 07.07.2014 – 10.08.2014) – 1 praktykant,
d. Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, (08.07.2014 – 29.07.2014) – 2 praktykantów.

Studenci oraz uczniowie podczas odbywania praktyk zapoznali się ze strukturą oraz funkcjonowaniem Ogrodu.

7. KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU 2014

a. kontrola Komisji Rewizyjnej ŚOB w zakresie prawidłowości prowadzenia działalności ŚOB, czerwiec 2014
b. kontrola Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w zakresie realizacji umowy dotacji na zadanie: program edukacji ekologicznej realizowany poprzez zakup prenumeraty czasopism ekologicznych dla placówek oświatowych województwa śląskiego na rok 2014.
c. kontrola Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rybniku z zakresu prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz wypłacanie tych świadczeń i dokonywanie rozliczeń z tego tytułu
d. kontrola Komisji Rewizyjnej ŚOB w zakresie prawidłowości prowadzenia działalności ŚOB, grudzień 2014

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ ZA OKRES OD 01.01.2014 DO 31.12.2014 R.

Mikołów, grudzień 2014

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

1. **SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ W 2014 ROKU:**
   - dr inż. Marek Balcer – Prezes Zarządu
   - mgr inż. Eugeniusz Wyciślo – Wiceprezes Zarządu
   - mgr inż. Adam Putkowski – Wiceprezes Zarządu (rezygnacja)
   - prof. Wiesław Włoch - Wiceprezes Zarządu (od 10.06.2014)
   - dr inż. Jan Duda – Członek Zarządu

   Funkcja Członka Zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.
2. **POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU 2014:**

ROK 2014 (4)	(ilość podjętych uchwał)
15.01.2014, nr **LXXII**	(3);
20.05.2014, nr **LXXIII**	(4);
17.07.2014, nr **LXXIV**	(1);
02.09.2014, nr **LXXV**	(1).
02.09.2014, nr **LXXV**	(1).
29.12.2014, nr **LXXVI**	(3).

3. **SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ 2014:**
   - Kazimierz Dul – Przewodniczący (rezygnacja)
   - Damian Absalon – Przewodniczący (od 10.06.2014 r.)
   - Karina Tytko – Sekretarz
   - Iwona Figuła – Członek komisji

   Komisja w 2013 roku zebrała się dwa razy w maju oraz w grudniu.
4. **WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU 2014**
   - XX Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 10 czerwca 2014 r. (Sprawozdawcze) – podjęto 5 uchwał
5. **PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W ROKU 2014**

ETATY W ROKU 2014

Liczba zatrudnionych osób	20
Liczba etatów	16,75

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdinslbg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DZIECI ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO.

Zrealizowano następujące zadania (numeracja zgodna z planem zadaniowym PEPiE ŚOB na 2014 rok)

7. Program edukacyjny pn. „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego" – w edycji wiosenno-letniej i jesiennej programu zrealizowano warsztaty edukacyjne dla grup w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Zajęcia realizowano w ramach:
   a. promocji Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci Śląskiego Ogrodu Botanicznego dot. *Rozbudowy Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie – etap* II (64 grupy, 1294 uczestników) przeprowadziły edukatorki ogrodu dla grup z placówek przedszkolnych Powiatu Mikołowskiego (dofinansowane przez Miasto Mikołów)
   b. projektów dofinansowanych przez gminy i powiaty (15 grup, 306 uczestników) pn : „Edukacja ekologiczna Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Miast, Gmin i Powiatów", projekty realizowane były na podstawie umowy z Gminą Łaziska Górne (dane finansowe w sprawozdaniu z działalności Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB);
   c. podpisania umów o współpracy z Przedszkolem nr 10 w Mikołowie Mokrem (marzec 2014 r.) oraz ze Szkołą Podstawową nr 7 w Mikołowie Mokrem (wrzesień 2014 r.) w ramach zawartych umów zrealizowano warsztaty:
      - dla dzieci z Przedszkola nr 10 w Mikołowie dla wszystkich grup przedszkolnych o następującej tematyce:
        - zajęcia terenowe *Kącik małego ogrodnika*;
        - zajęcia terenowe - Nasadzenia kwiatów, warzyw i ziół do donic znajdujących się przed przedszkolem;
        - zorganizowanie wycieczki do Śląskiego Ogrodu Botanicznego - oprowadzanie z edukatorem i zajęcia integracyjne;
        - wręczenie dyplomów *Przyjaciela Przyrody* i nagród;
        - zorganizowanie konkursu *Zbieramy używane doniczki i rolki papierowe*
        - warsztaty terenowe: *Budowa hotelu dla owadów*; (w ramach Dnia Pszczoły organizowanego przez Śląski Kalendarz Ekologiczny ŚOB)
        - warsztaty stacjonarne *„Dzikie zwierzęta Śląskiego Ogrodu Botanicznego"*.
        - nasadzenia kwiatów, traw ozdobnych, roślin zielnych i cebulowych przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dzieci przez wolontariuszy projektu *Ogród Dobrej Woli* we współpracy z pracownikami ośrodka oraz przedszkola
      - dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 7 Mikołowie
        - warsztaty w ramach wystawy *„Arbores Vitae* – ostatnia taka puszcza" zorganizowane w ramach kampanii „Różnorodność – potęga życia" dla 4 grup (dane liczbowe w sprawozdaniu z działalności Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB)
        - warsztaty terenowe *Poznajemy nowe kolekcje Śląskiego Ogrodu Botanicznego* (4 grupy, łącznie 87 uczniów)
   d. w ramach oprowadzania po Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB dla osób niepełnosprawnych. Zrealizowano 2 warsztaty dla podopiecznych z Zespołu nr 6 z Rybnika (dane liczbowe w sprawozdaniu z działalności Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB).
   e. imprez Śląskiego Kalendarza Ekologicznego:
      - Międzynarodowy Dzień Ptaków – gry i zabawy integracyjne dla najmłodszych;
      - Dzień Ziemi – *Kącik ogrodnika* – siejemy do ekologicznych pojemniczków;
      - Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności – *Kącik ogrodnika* – sadzimy do ekologicznych doniczek;
      - Dzień Pszczoły *Kącik ogrodnika* – rozpoznajemy gatunki kwiatów i ziół.

      (dane liczbowe w sprawozdaniu z działalności Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego ŚOB)

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdinslbg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

8. Wydawnictwa edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Opracowano i wydano kolorowankę *Śladami smoka Przyrodnika* (nakład 2000 szt.) oraz zakładkę do książki (nakład 1000 szt.) w ramach kampanii promocyjno-edukacyjnej *Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie – etap* II .
   oraz zakładkę do książki w ramach projektu dofinansowanego przez gminę Łaziska Górne (nakład 1000 szt.)
9. Wytyczono ścieżkę edukacyjną – wykorzystano wytyczone ścieżki przyrodnicze przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dzieci Śląskiego Ogrodu Botanicznego (teren przy wapiennikach i kamieniołomie). Wykorzystanie ścieżki głownie w edukacji realizowanej m.in. w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego" (§5 p.4 Statutu ŚOB).
10. Zorganizowano prelekcje o działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci Śląskiego Ogrodu Botanicznego dla uczestników projektu *Ogród Dobrej Woli*
11. Promowano Ośrodek Edukacji Ekologicznej Dzieci Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Śląski Ogród Botaniczny w mediach (dane w sprawozdaniu z działalności Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB, w punkcie *Inne*)
12. Zorganizowano w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dzieci wystawę ekologicznych karmników (styczeń – luty)

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

I.

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego Śląskiego Ogrodu Botanicznego, w ramach projektu pn. „Różnorodność – Potęga Życia" zrealizowała dwa działania projektu: działanie II - Śląski Kalendarz Ekologiczny 2014 r. oraz działanie III – Ekobazar.

W ramach działania **Śląskiego Kalendarza Ekologicznego 2014 r.** realizowanego przez Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie w okresie od 2.01.2014 r. do 31.12.2014 r. odbyło się 11 świąt ekologicznych. Tematyka świąt była różnorodna i skupiała uwagę ludzi wokół różnych gatunków roślin, zwierząt, a także jedno ze świąt dedykowane było im samym. Jak co roku, nie zabrakło również nowych tematów, a także problemów z nimi związanych (np. Dzień Wiatru, Dzień Lasu). Dotychczas w roku 2014 goście Śląskiego Ogrodu Botanicznego mogli uczestniczyć w następujących świętach:

– *Dzień Żaby* (24-28 luty) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w czterech mikołowskich szkołach dla uczniów klas 1-3 (łącznie dla 325 uczestników).

– *Międzynarodowy Dzień Ptaków* (6 kwiecień) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych (93 uczestników), Dzień Otwarty z seminarium (31 uczestników) oraz warsztatami edukacyjnymi (łącznie dla 193 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2600 osób.

– *Dzień Ziemi* (27 kwiecień) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach gimnazjalnych (99 uczestników), oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych (łącznie dla 329 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 3000 osób.

– *Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej* (18 maj), w ramach święta odbyły się zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych (łącznie dla 106 uczestników), seminarium (łącznie dla 20 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (260 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 1500 osób.

– *Światowy Dzień Wiatru* (15 czerwiec) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych (łącznie dla 115 uczestników), Dzień Otwarty z seminarium (25 uczestników) oraz warsztatami dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (łącznie dla 143 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2000 osób.

– *Światowy Dzień Ludności* (13 lipiec) – ze względu na wakacyjny charakter święta został zorganizowany tylko Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych (łącznie dla 215 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 3200 osób.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny z i e l o n a p a r k a ś l ą s k a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO.

Zrealizowano następujące zadania (numeracja zgodna z planem zadaniowym PEPiE ŚOB na 2014 rok)

1. **Program edukacyjny pn. „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"** – w edycji wiosenno-letniej i jesiennej programu zrealizowano warsztaty edukacyjne dla 138 grup – łącznie dla 2550 uczestników oraz ich opiekunów. Zajęcia realizowano w ramach:
   a) projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Przyrodnicze Spotkania ŚOB realizowane w latach 2013-2014" – przyznane środki: 3 500,00 zł (25 grup, 413 uczestników).
   b) Wkładu własnego do wniosku o dofinansowanie przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Przyrodnicze Spotkania ŚOB realizowane w latach 2013-2014" (5 grup, 92 uczestników)
   c) projektów dofinansowanych przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2014-2015" – przyznane środki: 12 800,00 zł (38 grup, 732 uczestników) – projekt w trakcie realizacji.
   d) projektów dofinansowanych przez gminy i powiaty (70 grup, 1313 uczestników) pn : „Przyrodnicze Spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Miast, Gmin i Powiatów", projekty realizowane były na podstawie umów:
   - z Miastem Jastrzębie-Zdrój (OŚ-II.605.12.2014), czas realizacji: 14.04.2014 – 27.06.2014, dotowane środki: 5499,50 zł
   - z Gminą Radzionków (KE.272.1.2014), czas realizacji: 14.04.2014 – 27.06.2014, dotowane środki: 5000,00 zł
   - z Miastem Katowice (907/2014), czas realizacji: 18.04.2014 – 27.06.2014, dotowane środki: 4650,00 zł
   - z Gminą Laziska Górne (WOŚ/2d/5/14), czas realizacji: 01.04.2014 – 27.06.2014, dotowane środki: 5500,00 zł
   - z Miastem Tychy (IKO.272.28.14), czas realizacji: 18.04.2014 – 27.06.2014, dotowane środki: 3000,00 zł
2. **Warianty przyrodniczych ścieżek edukacyjnych** – wykorzystano wytyczone ścieżki przyrodnicze na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Wykorzystanie ścieżki głównie w Edukacji realizowanej m.in. w ramach programów „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego", (§5 p.4 Statutu ŚOB).
3. **Lokalne Centra Edukacji – Ogrody Siedliskowe (FIO)** –Projekt zakończony w 2013 roku, trwałość 5 lat. Kontynuacja niezbędnych działań związanych z trwałością projektu.
4. **Warsztaty ornitologiczne** – zorganizowano 2 warsztaty terenowe połączone z obserwacjami ornitofauny Śląskiego Ogrodu Botanicznego i okolic w ramach akcji pn. „Zimowe ptakoliczenie" oraz „Wiosenne ptakoliczenie" organizowanych przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Ponadto systematycznie (sezonowo) prowadzone są prace nad utrzymaniem budek lęgowych na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego (w 2014 roku czyszczenie miało miejsce dwukrotnie). Realizowane są także ornitologiczne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży pt. „Ptasi świat" w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"
5. **Koordynacja prenumeraty czasopism przyrodniczych dla szkół województwa śląskiego** oraz współpraca z redakcjami. Zadanie pn. „Program edukacji ekologicznej realizowany poprzez zakup prenumeraty czasopism ekologicznych dla placówek oświatowych województwa śląskiego na rok 2014" dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach (umowa nr 28/2014/45/EE/ee/D) w kwocie 416 609,91 zł. Współpracowano z sześcioma redakcjami następujących czasopism: Ekonatura, Zielona Liga, Aura, Przyroda Górnego Śląska, Przyroda Polska i Eko i My oraz koordynowano zakup prenumerat w/w czasopism.
6. **Warsztaty i wykłady seminaryjne dla osób dorosłych** - prowadzone w ramach Kampanii „Różnorodność – potęga życia", dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Katowicach. W dniu 18.09.2014 r. zrealizowane zostało seminarium pn. „Białowieża – potęga życia" w Ośrodku Edukacji GEOsfera w Jaworznie.

Inne:

- Udział w imprezach promujących ekologię w gminach:

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny z i e l o n a p a r k a ś l ą s k a

- Udział przedstawiciela Śląskiego Ogrodu Botanicznego w VI Międzyszkolnej Sesji Naukowej pt. „Jedz i zakFITnij", 27.05.2013 r. – sesja zorganizowana przez Ekozespoły Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrzu;

Podczas Sesji pracownik Ogrodu prowadził prelekcję oraz warsztaty „Zdrowie na talerzu".

- Patronaty Śląskiego Ogrodu Botanicznego nad konkursami o tematyce ekologicznej organizowanymi na terenie Województwa Śląskiego:
  - XIII Powiatowy Konkurs Wiedzy Ekologicznej, 28.05.2014 r. – zorganizowany w Orzeszu Gardawicach w Gimnazjum nr 3 im. Henryka Sienkiewicza;

Podczas w/w konkursu pracownik Śląskiego Ogrodu Botanicznego prezentował prelekcję na temat sposobów ochrony przyrody w Śląskim Ogrodzie Botanicznym.

- Współorganizacja Pikniku Rodzinnego „Dzieciństwo bez granic" wraz z Fundacją Stonoga w dniu 22.08.2014 r. W czasie którego pracownicy Ogrodu zorganizowali trzy punkty warsztatowe – „Kącik Ogrodnika", „Kącik artystyczny" oraz „Przyrodniczą grę terenową".
- Udział w „Święcie Owoców" organizowanym przez Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3 w Gliwicach w dniu 24.09.2014 r.

- W warsztatach edukacyjnych towarzyszących wystawie fotograficznej „Arbores Vitae – ostatnia taka puszcza" realizowanej w ramach Kampanii „Różnorodność – potęga życia" wzięło udział 141 grup dzieci i młodzieży województwa śląskiego (łącznie 2649 uczestników).
- W ramach Rządowego Programu na Rzecz Aktywności Osób Starszych (ASOS) na lata 2014-2020 od kwietnia do grudnia 2014 realizowane jest zadanie pn. „Ogród dobrej woli" skierowane do osób w wieku 60+ i promujące ideę wolontariatu. Przewidziano w nim szereg zajęć, warsztatów, wykładów (w sumie: 172 godziny dydaktyczne) mających na celu przygotowanie potencjalnych wolontariuszy do współpracy z różnymi pracowniami ŚOB w możliwie najszerszym zakresie. Nabór przeprowadzono w czterech miastach (Mikołów, Katowice, Gliwice, Tychy) i w jego wyniku wyłoniono 30 stałych uczestników, którzy zobowiązali się do obecności na wybranych zgodnie z własnymi zainteresowaniami zajęciach (w wymiarze minimum 80 godzin dydaktycznych) oraz do zawarcia porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich ze Śląskim Ogrodem Botanicznym.

Wnioskowana wartość projektu ogółem wynosiła:	**162 100,00 zł**
Wartość zatwierdzona przez grantodawcę wynosi:	**127 900,00 zł**
gdzie wnioskowana kwota dotacji wynosiła:	**143 900,00 zł**
a kwota dotacji przyznana to:	**111 600, 00 zł**

wkład własny wnoszony jest w postaci pracy wolontariackiej (wycenionej na 7 300 zł) oraz środków finansowych w postaci wydzielenia części Umowy Zlecenia dla koordynatora projektu w wymiarze 1000 zł brutto/miesiąc (w sumie 9 000 zł).

- **Wydawnictwa edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego**. Dystrybuowano wśród uczestników zajęć edukacyjnych Ogrodu, nauczycieli i wszystkich zainteresowanych osób wydawnictwa w postaci zakładek do książek przygotowane w 2014 r. oraz wcześniej zrealizowane wydawnictwa (książki, broszury, ulotki) (§5 p.2, 3 i 4 Statutu ŚOB).
- **Oferta edukacyjna Śląskiego Ogrodu Botanicznego** – przygotowano i rozdystrybuowano zbiorczą ofertę edukacyjną Ogrodu na 2014 rok wśród uczniów, nauczycieli i we wszystkich szkołach województwa śląskiego (rozesłano ofertę w wersji elektronicznej) (§5 p.2 i 3 Statutu ŚOB).

Organizacja i współorganizacja naukowych zjazdów, konferencji, sympozjów oraz seminariów regionalnych, krajowych i międzynarodowych

- W roku 2014 Śląski Ogród Botaniczny zorganizował ogólnopolską konferencję dendrologiczną pt. Konferencja „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych", 14-15 października, 2014, Mikołów. (Paweł Kojs, 2014, Interpretacja mechanizmu wzrostu włókien i naczyń u drzew liściastych w oparciu o hipotezę tigmo-osmotyczną, (referat)), w której wzięli udział pracownicy i doktoranci Polskiej Akademii Nauk, Instytutu Badań Leśnictwa, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Opolskiego oraz Śląskiego Ogrodu Botanicznego.
- Konferencja Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju, Radzionków 14 maja 2014 – konferencja zorganizowana we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego.
- Warsztat międzynarodowy Hybrid Parks – „Environment 2"

  W ramach realizowanego projektu Hybrid Parks odbyły się trzydniowe warsztaty połączone z seminarium, które odbyło się w CINHiE w Katowicach. Warsztaty obejmowały wizytę w Parku Śląskim w Chorzowie, w Geosferze w Jaworznie, w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie, w Parku w Pszczynie, w Zagrodzie Żubrów w Junkowicach, w Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie oraz w Parku w Świerklańcu.

- W bieżącym roku Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego we współpracy z Śląskim Ogrodem Botanicznym zorganizowało w Radzionkowie następujące otwarte seminaria.
  - Seminarium pt. „Formy współpracy z Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie", 16 stycznia 2014 w Radzionków
  - Warsztaty Regionalna Sieć Parków, Ogrodów i Arboretów pt. „Słabe i silne strony regionalnych parków województwa śląskiego" 13 luty 2014, Mikołów
  - Warsztaty Regionalna Sieć Parków, Ogrodów i Arboretów pt. „Możliwe formy organizacyjne sieci regionalnych parków, ogrodów i arboretów" 01 kwietnia 2014, Mikołów
  - Seminarium pt.: „Filozofia przyrody w edukacji przyrodniczej" prowadzący: prof. Marek Rembierz, 08 kwietnia 2014, Radzionków.
  - Warsztaty Regionalna Sieć Parków, Ogrodów i Arboretów pt. „W poszukiwania synergii pomiędzy regionalnymi parkami, ogrodami i arboretami w kontekście nowej perspektywy finansowej UE" 23 października 2014, Mikołów

Pozostałe działania PSeSA

1. Prace nad powołaniem czasopisma naukowego EX SITU JOURNAL - wspólnie z Radą Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce prowadzono w bieżącym roku prace nad platformą internetową w ramach, którego poza funkcjami tradycyjnych stron internetowych będzie mogło funkcjonować branżowe czasopismo Internetowe skierowanego do ogrodów botanicznych, arboretów, palmiarni, ogrodów ziołarskich, itp. Opracowane zostały założenia i szczegółowe wytyczne, powstał wstępny kosztorys przedsięwzięcia, obejmujący m.in. funkcjonowanie czasopisma. Przeanalizowano również istniejące ograniczenia i problemy związane z prowadzeniem takiego czasopisma. Prace są kontynuowane.

2. Prowadzenie i rozwój anglojęzycznej strony internetowej dotyczącej działań Śląskiego Ogrodu Botanicznego – w bieżącym roku ograniczono się do wprowadzania niezbędnych aktualizacji strony oraz przygotowano założenia do jej przebudowy pod kątem potencjalnych odbiorców.

4. Udział w zewnętrznych konferencjach

a) udział czynny:

1. II Konferencja Dendrochronologów Polskich pt. „SPOJRZENIE W OLĄB SŁOJA - anatomia drewna w badaniach dendrochronologicznych." 14-16 lutego 2014, Rogów
- Paweł Kojs, 2014, Teoretyczne podstawy analizy i interpretacji układu komórek drewna w przyrostach rocznych drzew liściastych, (referat)
2. XLIII Zjazd Polskich Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce oraz Ogólnopolska Konferencja:

Różnorodność biologiczna Polski a Światowy Strategiczny Plan dla Bioróżnorodności 2011-2020 – nowe wyzwania i zadania dla ogrodów botanicznych oraz banków genów, Warszawa-Powsin 30 czerwca - 4 lipca 2014.

- Paweł Kojs, 2014, Wieloczynnikowa analiza spójności działań przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych w ogrodach botanicznych, (referat)

3. Konferencja podsumowująca projekt Hybrid Parks. 15-16 września 2014, Kolonia, Niemcy
- Paweł Kojs, 2014, Environment: Public Awareness (referat).

b) udział bierny:

1. Konferencja Centrum Inicjatyw Społecznych dla pracodawców z terenu Województwa Śląskiego pt. „SZANSA – Punkt Konsultacyjny oraz wsparcie w Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie" 31 stycznia 2014, Mikołów
2. Sesja sprawozdawcza Polskiej Akademii Nauk Ogrodu Botanicznego – CZRD w Powsinie, 18-19 lutego 2014 roku
3. Seminarium: The role of the RBR1 protein in leaf development, Asuka Kawahara (ETH Zurych), 08 marca 2014, Warszawa.
4. Konferencja: Brittany: a destination for Garden Tourism w ramach projektu Hybrid Parks. 23-25 kwietnia 2014, Bretania, Francja.
5. Konferencja Jubileuszowa z okazji 15-lecia Powiatu Mikołowskiego pt: „Samorząd powiatowy – Inlans 15 lecia", 28 kwietnia 2014, Mikołów.
6. Konferencja i warsztaty „Social Aspects 2" w ramach projektu Hybrid Parks. 21-23 maja 2014 Linkoping, Szwecja.
7. Konferencja: Green Areas: A lever for sustainable local development" w ramach projektu Hybrid Parks. 26-28 czerwca 2014, Rodos, Grecja.
8. Warsztaty „Environmental Aspects 2" w ramach projektu Hybrid Parks. 23-25 lipca 2014, Mikołów, Polska.
9. Konferencja pt.: „Dostęp do zasobów genetycznych i podziału korzyści z ich wykorzystania (ABS)" Warszawa, 21 listopad 2014
10. Konferencja InvestEko pt. Ochrona środowiska jako wyzwanie inwestycyjne. Prawo, finanse, technologie., Katowice, 08 grudnia 2014

5. Publikacje naukowe i popularnonaukowe -

1. Puchalski J., Wiland – Szymańska J., Szymczak G., Kojs P., Koziol C. (red.) Projekt FloNatur ROBiA: „Ocena stanu populacji oraz ochrona ex situ wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski", Wydawca: Rada Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce, Mikołów 2014, ISBN 978-83-940693-0-8.
2. Kojs P., Measuring synergy within gardens and parks: Using graphic matrices to evaluate the coherence of environmental, economic and social activities. W: Final Report of the Hybrid Parks Project, INTERREG IV C, s. 20-23, Kolonia 2014
3. Kojs P. Interpretacja mechanizmu wzrostu włókien i naczyń u drzew liściastych w oparciu o hipotezę tigmo-osmotyczną, w: materiałach konferencyjnych Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych, 14-15 października, 2014, Mikołów ss. 7-8.
4. Jańczak-Pieniążek M., Pikuła W. 2014. „Biodiversity analysis of old cherry varieties in the area of association "The Land of St. Anne" (materiały konferencyjne po konferencji "Biodiversity and Leader") Wiedeń.
5. Nowak A., Maślak M., Nowak S., Nobis M., Kojs P. Riparian habitat creation as and effective measure of plant conservation within the urbanized area. *Ecological Engineering* (na etapie recenzji).

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdmslbg.wordpress.com

– *Dzień Pszczoły* (od 8 sierpnia do 21 września) – obchody tego święta poprzedziła dodatkowa akcja „Z Kujawskim pomagamy pszczołom" w związku z tym został zorganizowany *„Miesiąc Pszczół"*. 8 sierpnia miało miejsce otwarcie akcji (łącznie wzięło w niej udział 1500 osób), w czasie której zorganizowano szereg atrakcji przy współudziale Kujawskiego tj. warsztaty, gry i zabawy dla dzieci, oprowadzanie z przewodnikiem po Pszczelej Ścieżce, itp.

W ramach planowanego *Dnia Pszczoły* (tj. 21 września) zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w placówkach przedszkolnych (89 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie dla 322 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2000 osób. Został rozstrzygnięty również konkurs długoterminowy pt. „Z pszczołami za pan brat", trwający od 8 sierpnia aż do 21 września (łącznie wzięło w nim udział 100 osób).

– *Dzień Lasu* (12 październik) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych (łącznie dla 225 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie dla 396 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 4000 osób.

– *Światowy Dzień Drzewa* (13 - 14 październik) – w ramach działania została zorganizowana konferencja dendrologiczna (27 uczestników).

- *Dzień Wolontariusza* (5 grudzień) – w ramach działania zostało zorganizowanie uroczyste podsumowanie działań wolontariackich.

W ramach programu dotąd zrealizowano 39 warsztatów w szkołach (łącznie dla 1052 uczestników), 4 seminaria dla osób dorosłych (łącznie dla 103 uczestników), 34 warsztaty terenowe i manualno-przyrodnicze w ramach Dni Otwartych (łącznie dla 1858 uczestników), ogólną liczbę uczestników Dni Otwartych szacuje się na ok. 19 800 osób.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych świąt ŚKE na stronie: http://slbg.org.pl/ogrod-swiat-ekologicznych

W ramach działania **EkoBazar**, realizowanego przez Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie w okresie od 6.04.2014 r. do 4.11.2014 r. odbyło się 29 EkoBazarów. Do udziału w przedsięwzięciu zaproszeni zostali wystawcy posiadający certyfikat na oferowane produkty. W każdą niedzielę można było zaopatrzyć się itp. w pieczywo, wędliny, owoce, warzywa, sery, ciasta, zioła itp.

W ramach EkoBazaru odbyły się 4 wykłady seminaryjne. Uczestniczyło w nich łącznie 97 osób.

20-03-2014 „Rolnictwo ekologiczne- od producenta do konsumenta" (37 uczestników)

27-04-2014 „ABC świadomego konsumenta - jak rozpoznać produkt ekologiczny" (20 uczestników)

22-06-2014 „ABC świadomego konsumenta – jak czytać etykiety na produktach spożywczych" (20 uczestników)

21-09-2014 „Ekologia się opłaca" (20 uczestników)

Podczas jednego z EkoBazarów – 18 maja 2014 – odbyła się akcja ekologiczna „Zamień elektroOdpady na kulturalne wypady". W zamian za oddanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (zsee) można było otrzymać bilety do placówek kultury (również fizycznej) w naszym regionie. Na akcji udało się zebrać pół tony elektrośmieci.

II

W roku 2014 udało się pozyskać nowych wolontariuszy świadczących pracę na rzecz różnych pracowni Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W okresie od 2 stycznia do 31 grudnia zostało zawartych 20 porozumień z wolontariuszami.

III

Pracownia wydała 2000 szt. ulotek informacyjnych dot. wolontariatu w ŚOB, które zostały rozdystrybuowane podczas świąt ŚKE, jak również w miejscach strategicznych powiatu mikołowskiego (szkoły, uczelnie, urzędy miasta, biblioteki itp.) i instytucjach zajmujących się koordynacją wolontariatu. Zostały również zawarte 42 umowy wolontariackie.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdmslbg.wordpress.com

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

W roku 2014 w związku z odejściem z pracy Kierownika Pracowni dr Bogdana Ogrodnika Pracownia zrealizowała zadania, które nie były bezpośrednio i/lub związane z jego badaniami własnymi. Pozostałe zadania zostały zrealizowane przy współpracy z pozostałymi Pracowniami oraz we współpracy z Samodzielną Pracownią Struktury Roślin w Mikołowie PAN OB – CZRB w Powsinie

1. **Kambium jako tkanka adaptacyjna** – Przedmiotem tegorocznych prac był wzrost promieniowy drzew pierścieniowonaczyniowych na przykładzie Robinia pseudoacacia. Na podstawie danych empirycznych pozyskanych z wybranych drzewostanów robiniowych oraz opartej o tigmo-osmotyczny model wzrostu promieniowego drzew oraz równania kolorowymetryczne podjęto próbę wyjaśnienia wczesnowiosennego wzrostu dużych naczyń, którym towarzyszą krótsze niż latem włókna drzewne. Badania te wskazują na to, że kambium waskularne jest tkanką pozwalającą na adaptację do stresu generowanego przez pęczniejący wiosną floem a zjawiska wzrostowe są adaptacyjnym odkształceniem plastycznym w wyniku którego powstają takie struktury jak naczynia, włókna czy cewki wazycentryczne.
3. **Edukacja ekologiczna i edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju**– w związku z reorganizacją pracowni temat został zrealizowany w ramach seminarium filozofii przyrody w Radzionkowie. Nawiązana została współpraca z Panem prof. Markiem Rembierzem z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zagadnienia te realizowane były w ramach seminarium anglojęzycznego „Spaceship Earth" prowadzonego przez Davida Oldroyd'a w CEPiE ŚOB w Mikołowie.
4. **Osada ekosferyczna (Ecospheric Settlement)** – w związku ze zmianami w Pracowni opracowanie monografii zostało przeniesione na kolejny rok. W ramach tego tematu kontynuowano zagadnienia dotyczące tworzenia mikro-niszy w obrębie budynku ekologicznego oraz w najbliższym jego sąsiedztwie. Celem mikro-niszy jest zwiększenie różnorodności biologicznej w obrębie osiedli ludzkich w szczególności związanej z florą i fauną rodzimą.
5. **Badania nad założeniami zrównoważonego rozwoju - koncepcja adaptowo** – W bieżącym roku prace skupiły się wokół koncepcji zrównoważonego systemu adaptacyjnego. Opracowano koncepcję „synergomu poligeneracyjno - utylizacyjnego", który jest silnie zintegrowanym podsystemem produkującym energię elektryczną i cieplną oraz odbierającym i przetwarzającym ścieki komunalne i odpady komunalne a także wykorzystującym CO2 powstające w procesach spalania wraz z biogenami do produkcji biomasy. W systemie tym biomasa wykorzystywana jest zarówno do produkcji energii cieplnej jak i elektrycznej ale również stanowi element systemu sekwestrującego węgiel w glebie w postaci tzw. biowęgla, który w znaczący sposób poprawia własności gleb rolnych.

Całoroczne seminaria naukowe koordynowane przez Pracownię Badań nad Systemami Adaptacyjnymi

1. Badania w zakresie anatomii rozwojowej drzew;

Seminaria te odbywają się systematycznie w gronie pracowników Samodzielnej Pracowni Struktury Roślin w Mikołowie PAN OB CZRB w Powsinie oraz pracowników i doktorantów Pracowni Struktury Roślin Uniwersytetu Opolskiego a także pracownikami Śląskiego Ogrodu Botanicznego z Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych. Głównymi dyskutowanymi zagadnieniami są wzrost promieniowy drzew liściastych oraz zjawiska rozwojowe kambium waskularnego.

2. Badania florystyczne, ekologiczne i fizjograficzne prowadzone na terenie ŚOB i w jego okolicy;

Seminaria prowadzone były głównie w związku z realizacją działalności Pracowni Kolekcji Siedliskowych.

3. Anglojęzyczne seminarium dotyczące edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju;

Seminaria pt. „Spaceship Earth" prowadzone są przez Davida Oldroyd'a w CEPiE ŚOB w Mikołowie. W bieżącym roku szczególnie dużo uwagi poświęcono problemowi wzrostu wykładniczego, jego znaczeniu w rozumieniu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych, braku zrozumienia przez ludzi i wynikającym z tego zagrożeniom. Ponadto poruszane były zagadnienia adaptacji, trwałości, odporności na zmiany, klimatu, postaw ludzi wobec zmian środowiskowych.

4. Etnobotanika oraz historia upraw; temat niezrealizowany w związku ze zmianami personalnymi w Pracowni.

5. Osada ekosferyczna;

Seminaria poświęcone były zagadnieniom zastosowania biowęgla i możliwościom produkcji i wykorzystania biowęgla. Udział w seminariach brali pracownicy Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Politechniki Śląskiej w

założone zostały także zagony, na których posadzono rośliny warzywne oraz zielarskie. Znajdowały się wśród nich między innymi takie rośliny jak: burak ćwikłowy, marchew siewna, nasturcja, aksamitka, ziemniak, pomidor, sałata i wiele innych. Nasadzenia utworzono zgodnie z zasadami uprawy współrzędnej, która polega na wspólnej uprawie różnych, odpowiednio dobranych gatunków blisko siebie. Na terenie kolekcji edukacyjnej roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich zostaną zbudowane elementy infrastruktury towarzyszącej uprawom takie jak: domki dla owadów pożytecznych, poidełka dla ptaków oraz sterty kamieni i konarów drzew będących miejscem schronienia dla bezkręgowców, gadów oraz drobnych ssaków. Projekt realizowany będzie do 30.11.2015 roku.

4. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

W poszczególnych kolekcjach odbywały się następujące zabiegi pielęgnacyjne:

- Kolekcja roślin ozdobnych

– pielęgnacja trawnika
– pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych (cięcia sanitarne, podsypywanie korą, pielenie, zabezpieczanie palikami, podlewanie roślin)
– nawożenie nawozami mineralnymi
– opryski przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom
– zabezpieczenie drzew i krzewów ozdobnych na okres zimowy

- Kolekcja sadownicza

– cięcia sanitarne i formujące drzew owocowych
– szczepienie podkładek zrazami pobranymi w ekspedycji terenowej
– pielęgnacja podkładek w szkółce (usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, oprysk przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom)
– sadzenie drzew i krzewów owocowych
– nawożenie drzew i podkładek nawozami mineralnymi
– wykonanie szczepienia i okulizacji podkładek zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych
– rozbudowa szkółki podkładek; wykonanie ogrodzenia, zakup i montaż inspektów oraz podwyższonego zagonu
– poprawa mocowania drzewek do palików
– opryski przeciw chorobom i szkodnikom
– zabezpieczenie drzew na okres zimowy osłonkami

- Kolekcja edukacyjna roślin energetycznych

– koszenie wokół ścieżek

- Kolekcja edukacyjna roślin uprawnych, warzywnych i zielarskich

– prace związane z przygotowaniem terenu pod założenie kolekcji: orka, bronowanie
– wysiew roślin uprawnych: zbóż, przedplonu oraz roślin warzywnych pod rozsadę
– wysadzenie roślin warzywnych i zielarskich na zagonach
– częściowe przygotowanie infrastruktury towarzyszącej uprawom: kryjówek dla drobnych zwierząt, zbiorowych ze sterty korzeni drzew
– pielenie chwastów
– przygotowanie ekologicznych nawozów
– koszenie ścieżek
– zbiór plonów
– ponowne prace związano z uprawą gleby na terenie kolekcji – spulchnienie gleby
– wysiew roślin uprawnych – zboża ozimo

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (łąki, pola uprawne). Prace te polegały na regularnym koszeniu terenów łąkowych (3 razy w roku). Pola uprawne należące do ŚOB były uprawiane przez rolnika w ramach umowy barterowej.

5. Udział w seminariach i konferencjach

- Udział w seminarium połączonym z pokazem praktycznym pt.: „Cięcie krzewów i charakterystyka odmian zgromadzonych w kolekcji winorośli Instytutu Ogrodnictwa", które odbyło się 6 marca w Skierniewicach (uczestnicy: M. Jańczak-Pieniążek, M. Malotta, W. Pikuła)

- Udział w Konferencji pt. „Biodiversity and Leader", która odbyła się 3 kwietnia w Wiedniu. Uczestnicy M. Depa i W. Pikuła prezentowali poster z wynikami prac badawczych pt. „Biodiversity analysis of old cherry varieties in the area of association "The Land of St. Anne"
- Udział w seminarium pt. „Sady tradycyjnych odmian drzew owocowych" organizowanym w dniu 11 kwietnia w Radzionkowie. Kurator Pracowni wygłosiła referat pt. „ Ochrona tradycyjnych odmian drzew owocowych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym"
- Udział w warsztatach i wyjeździe studyjnym w ramach projektu Hybrid Parks Interreg IVC: Brittany : a destination for Garden Tourism, który odbył się w dniach 23-25 kwietnia w Bretanii – Francja (uczestnicy: K. Galej, P. Kojs, M. Jańczak-Pieniążek, K. Kelm-Karwacka, M. Szymańczyk)
- Udział w warsztatach, konferencji i wyjeździe studyjnym w ramach projektu Hybrid Parks Interreg IVC: "Green Areas: A lever for sustainable local development", który odbył się w dniach 26-28 czerwca na Rodos – Grecja (uczestnicy: M. Depa, K. Galej, P. Kojs, M. Jańczak-Pieniążek, K. Kelm-Karwacka, M. Osmalak)
- Udział Kuratora w konferencji pt. „ Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych", organizowanej w dniach 13-14 października w Mikołowie

6. Publikacje

W 2014 roku opublikowano:

- Jańczak-Pieniążek M., Pikuła W. 2014. „Biodiversity analysis of old cherry varieties in the area of association "The Land of St. Anne" (materiały konferencyjne "Biodiversity and Leader") Wiedeń

7. Stażyści

W 2014 r. staż realizowany z Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie odbywała jedna osoba, która zajmowała się pielęgnacją kolekcji. Ponadto 7 osób obywało miesięczny staż w ramach projektu „SZANSA – Punkt Konsultacyjny oraz wsparcie w Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie" organizowanego przez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie. Ponadto 3 miesięczny staż odbyła studentka kierunku Ochrony Środowiska, wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

8. Praktykanci i wolontariusze

W Pracowni praktyki odbywali: 1 studentka kierunku Gospodarka Przestrzenna Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 1 studentka kierunku Ochrona Środowiska, wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz 3 uczniów Zespołu Szkół nr. 5 w Tychach o profilu technik architektury krajobrazu. Poza tym na terenie kolekcji roślin ozdobnych oraz kolekcji sadowniczej 6 wolontariuszy odbyło wolontariat w ramach projektu Ogród Dobrej Woli dofinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w ramach Rządowego Programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Dodatkowo w bieżących pracach pielęgnacyjnych na terenie kolekcji roślin ozdobnych oraz kolekcji sadowniczej czynnie uczestniczyła 1 wolontariuszka.

9. Współpraca

Nawiązana została także współpraca z Firmą Handlową Rolnik Spółka Jawna, która wspiera finansowo kolekcję edukacyjną roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich.

Kontynuowana jest współpraca z Nadleśnictwem Kobiór polegająca na posadzeniu drzew jabłoni i grusz starych odmian, które zaszczepione zostaną na silnie rosnących podkładkach. Projekt realizowany w latach 2014-2017 na terenach należących do Nadleśnictwa. Planowane jest nasadzenie łącznie 500 szt. drzew owocowych.

Kontynuowana była współpraca z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Orzesze, gdzie planowano utworzenie nowego kierunku ogrodnik i technik ogrodnik. Zajęcia praktyczne miały być realizowane na terenie kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W związku z niewystarczającą ilością osób nie utworzono ww. kierunków w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Orzesze.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a (g a s k a)

Sprawozdanie z działalności Pracowni Kolekcji Siedliskowych Śląskiego Ogrodu Botanicznego

1. **Wstęp**
Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami: roślin rzadkich i chronionych, zbiorowisk roślinnych przeniesionych z terenu MPL Katowice oraz kolekcji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie.

2. **Pracownicy**
W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudnione były osoby na stanowiskach:
   - kurator Pracowni Kolekcji Siedliskowych – (1 etat).

3. **Realizowane zadania**
W 2014 roku realizowane były następujące zadania związane z tworzeniem i pielęgnacją Kolekcji Siedliskowych Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie:
   - monitoring przeniesionych wybranych fragmentów zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach do Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie;
   - udział w zadaniu Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra Św. Anny" realizowanego przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk – kontynuacja projektu z 2013 roku);
   - pielęgnacja i rozbudowa kolekcji roślin murów psammofilnych i kseroterminicznych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie w ramach kontynuacji projektu „Budowa niezbędnej infrastruktury dla utworzenia zastępczego siedliska priorytetowego (6120-1) ciepłolubnych murów napiaskowych na terenie Księżej Góry w Radzionkowie";
   - bieżąca pielęgnacja i rozbudowa kolekcji na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie, w tym zagospodarowanie roślin pozyskanych z UM Radzionków i OB UAM w Poznaniu.
   - pozyskiwanie roślin z natury oraz roślin ze znanym pochodzeniem z ogrodów botanicznych;
   - zbiór nasion gatunków siedlisk Natura 2000 oraz gatunków rzadkich regionalnie i chronionych;
   - usuwanie gatunków inwazyjnych i niepożądanych gatunków ruderalnych z kolekcji i terenu Ogrodu;
   - utrzymywanie odpowiedniego nawodnienia kolekcji mlak i łąk trzęślicowych;
   - prowadzenie badań w obrębie utworzonych kolekcji oraz terenu Ogrodu;
   - namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie;
   - koordynowanie akcji promocyjnej rozbudowy Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (organizowanie warsztatów i seminariów) w związku z realizacją projektu „Rozbudowa Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej przy Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie wraz z wykonaniem kolekcji edukacyjnych na terenie Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie".
   - konsultacje z wykonawcami prac i UM Radzionków w związku z realizacją projektu „Rozbudowa Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej przy Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie wraz z wykonaniem kolekcji edukacyjnych na terenie Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie".
   - Udział w projekcie Fundacji Sendzimira **"Mój jest ten kawałek Parku" - partycypacja dla przyrody w mieście – konsultacje i prowadzenie warsztatów.**

4. **Seminaria, konferencje, szkolenia.**
   - Warsztaty i wyjazd studyjny w ramach projektu Hybrid Parks Interreg IVC: Study Tour Hybrid Parks, Linköping, 21-23 maj 2014.
   - Ogólnopolska Konferencja Różnorodność biologiczna Polski a Światowy Strategiczny Plan dla Bioróżnorodności 2011-2020 – nowe wyzwania i zadania dla ogrodów botanicznych oraz banków genów", 30 czerwca-4 lipca 2014, Powsin (prezentacja M. Maślak: „Rozbudowa Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie").
   - Warsztaty Hybrid Workshop and ISG Meeting in Mikołów, 23-25 lipiec 2014.
   - Szkolenia i warsztaty zorganizowane przez Fundację Sendzimira w ramach projektu **"Mój jest ten kawałek Parku" - partycypacja dla przyrody w mieście.**

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a (g a s k a)

5. **Publikacje**
Nowak A., Maślak M., Nowak S., Nobis M., Kojs P. Riparian habitat creation as and effective measure of plant conservation within the urbanized area. *Ecological Engeneering* (na etapie recenzji).

6. **Stażyści**
W 2014 r. w Pracowni staż realizowany z Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu odbywała jedna osoba, która zajmowała się pielęgnacją kolekcji (pracownik pomocniczy w ogrodzie botanicznym). Na podstawie umowy z PUP w Piekarach Śląskich staż odbywała jedna osoba na stanowisku pracownika administracyjnego.

7. **Praktykanci i wolontariusze**
W pracach związanych z działalnością Pracowni zaangażowany był 1 student Politechniki Śląskiej, realizujący pracę dyplomową. W Pracowni nie odbywały się praktyki. W roku 2014 ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie współpracował 1 wolontariusz.

8. **Współpraca**
Nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem Przyjaciół i Sympatyków Ekologii "Zielona Ziemia", Przedszkolem nr 2 „Pod Topolą" w Radzionkowie, Klubem Emerytów, Absolwentów i Sympatyków "Energetyk-Elektronik" w Bytomiu oraz Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego Jury.

Sprawozdanie z działalności Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych

1. **Wstęp**
Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku na skutek połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych ŚOB. Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami: dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), sadowniczą starych odmian drzew owocowych oraz krzewów owocowych, edukacyjną roślin energetycznych oraz edukacyjną roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich.

2. **Pracownicy**
W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudnione były osoby na stanowiskach:
– kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych – (1 etat) od 01.10.2012 do nadal
– pracownik terenowy – (1 etat) od 06.05.2014 do nadal
– pracownik fizyczny – (2 etaty) od 06.11.2014 do nadal
– młodszy specjalista ds. projektów – (1/2 etatu) od 01.12.2013 do nadal

3. **Realizowane zadania**
W 2014 roku realizowane były dwa zadania, które uzyskały dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, pt:
   - „Rozbudowa kolekcji sadowniczej wraz z rozbudową szkółki do rozmnażania drzew i krzewów owocowych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym – etap IV" – realizacja zadania rozpoczęła się od przeprowadzenia ekspedycji terenowej do Narwiańskiego Parku Narodowego. Podczas wyjazdu pobrano zrazy z drzew owocowych rosnących w kolekcji sadowniczej Parku, które zostały wiosną zaszczepione na podkładkach w ŚOB. Zakupione i posadzone zostały także drzewa owocowe starych odmian. Do kolekcji wprowadzono krzewy owocowe: maliny, porzeczki, agresty oraz aronie. Ponadto powiększona została szkółka służąca do rozmnażania drzew i krzewów owocowych, którą uzupełniono o podwyższony zagon oraz inspekty służące do przygotowania sadzonek. Projekt realizowany będzie do 30.11.2014 roku.
   - „Ogród edukacyjny roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie" – kolekcję założono nieopodal kolekcji sadowniczej, zaś jej powierzchnia wynosi 0,6 ha. W pierwszym etapie prac zasiane zostały najbardziej znane gatunki zbóż: pszenica, jęczmień, żyto i owies, w sąsiedztwie których znajdowały się poletka ze słonecznikiem, kukurydzą cukrową, różnymi odmianami dyni, a także roślinami stanowiącymi przedplon: łubinem, koniczyną, facelią, gorczycą oraz gryką. Na wszystkich poletkach zaplanowane zostało zmianowanie, dzięki czemu co roku będziemy mogli podziwiać inny rozkład poszczególnych roślin uprawnych na określonym miejscu. Oprócz tradycyjnych upraw

narzędzia ochrony ex situ w ogrodach botanicznych i arboretach w Polsce. Poster na konferencji „Różnorodność biologiczna Polski a Światowy Strategiczny Plan dla Bioróżnorodności 2011-2020 – nowe wyzwania i zadania dla ogrodów botanicznych oraz banków genów"; Warszawa, Powsin.

Publikacje naukowe:

Janiak A., Galej K., Parusel J. B., Szarejko I. 2014. A study of the genetic variation of the aquatic fern *Marsilea quadrifolia* L. preserved in botanical collections in Poland and originated from natural populations in Europe. Flora – Morphology, Distribution, Functional Ecology of Plants DOI: 10.1016/j.flora.2014.08.011

Artykuły w prasie i na stronach www:

Luty 2014 – w Gazecie Mikołowskiej ukazał się przygotowany przez kuratora ŚBN artykuł na temat Śląskiego Banu Nasion i realizacji projektu FlorNatur ROBiA

26.01.14 - publikacja na stronie ekobeskidy.com artykułu przygotowanego przez kurator ŚBN (http://ekobeskidy.com/?p=3650)

Marzec 2014 – ukazał się artykuł czasopiśmie Eko i my na temat realizacji projektu FlorNatur ROBiA przygotowany przez kuratora ŚBN

Wywiady w radiu i telewizji:

10.01.2014 - audycja w kanale pierwszym Polskiego Radia w sygnałach dnia na temat wpływu braku śniegu i niskich temperatur na rośliny. Wywiadu udzielił kurator ŚBN

23.01.2014 - Kurator ŚBN wraz z innymi pracownikami ŚOB udzieliła wywiadu dla programu EkoProblem w Sfera TV na temat działalności ŚBN (emisja 27.0.14)

Luty 2014 - Kurator ŚBN udzieliła wywiadu dla Radia Express na temat gatunków rodzimych i ozdobnych które zakwitają w lutym

17.02.2014 – Kurator ŚBN udzieliła wywiadu na żywo dla Radia Katowice na temat jak prawidłowo zaprojektować ogród przydomowy

27.08.2014 – Kurator ŚBN udzieliła wywiadu dla TV Nowiny Raciborskie na temat działalności Śląskiego Banku Nasion

25.10.2014 – Kurator udzieliła wywiadu na temat pielęgnacji roślin dyniowatych dla Radia Katowice (emisja 26.10.14)

4. Współpraca

Kontynuacja współpracy z Radą Ogrodów Botanicznych w Polsce, PAN Ogrodem Botanicznym CZRB w Powsinie, Ogrodem Botanicznym UMA w Poznaniu oraz Ogrodem Botanicznym UMCS w Lublinie w związku z realizacją projektu „Ocena stanu populacji oraz ochrona ex situ wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski".

Rozpoczęcie współpracy z Egzotarium w Sosnowcu, mającej na celu namnażanie w warunkach kultur in vitro paproci z gatunku *Microsorum sieerei* charakteryzującej się powolnym wzrostem wegetatywnym, co uniemożliwia jej namnażanie w dużej liczbie.

SPRAWOZDANIE ZE WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI w 2014 R.

Telewizja

Telewizja Katowice red. Beata Smaga-Seyboth (Bliżej Natury), red. (Ekoagent)
Telewizja Katowice red. Marta Janota (Aktualności)
Raciborska Telewizja Kablowa red. Sabina Mostek
Telewizja Sfera red. Bożena Langner, red. Rafał Szlaga
Telewizja Zabrze red. Paulina Świtała
Telewizja TVS red. Agnieszka Strzelczyk
Gwarek. TV

Radio

Radio Katowice (Katowice) red. Jadwiga Woźnikowska, red. Wojciech Skowroński, red. Anetta Chlebica-Zawada
Radio Express (Tychy) red. Artur Maciaszczyk

Radio eM (Katowice) red. Maciej Gramatyka
Radio Piekary red. Katarzyna Migdoł-Rogóz

Prasa

Gazeta Wyborcza red. Marcin Czyżewski (Zielone Strony), red. Anna Stańczak-Głogowska
Dziennik Zachodni red. Barbara Siemianowska, red. Maria Olecha, red. Michał Wroński
Gazeta Mikołowska red. Bogdan Prejs
Wicie red. Iwona Spychała-Długosz
Aktualności Powiatu Mikołowskiego red. Bogusław Jastrzębski
Gazeta iRG red. Łukasz Grzesiak, Tomasz Flak
Goniec Górnośląski red. Irena Kiziniewicz
Śląsk – miesięcznik społeczno-kulturalny red. Jolanta Karmańska
Aura, red. doc. dr inż. Edward Garścia
Kurier Radzionkowski red. Jarosław Wroński
Głos Radzionkowa red. Grzegorz Bylica
Szlaki – miesięcznik KZK GOP red. Katarzyna Migdoł-Rogóz
Eko i My – miesięcznik ekologiczny

Serwisy internetowe:

www.naukowiec.org
www.mojmikolow.pl redakcja@mojmikolow.pl
www.mikolowski24.pl
www.notkizokolicy.pl redakcja@notkizokolicy.pl
www.mikolow.naszemiasto.pl
www.mikolow.pl redakcja@naszmikolow.pl
www.mikolowski.pl redakcja@mikolowski.pl
www.wiadomosci24.pl red. Adam Podgórski
www.ngo.pl redakcja@portal.ngo.pl red. Marek Władyka
www.fiko-miko.pl, redakcja@fiko-miko.pl
www.laziska.com.pl redakcja@laziska.com.pl
www.orzesze.net.pl redakcja@orzesze.net.pl
www.slaskie.pl tomasz.zak@slaskie.pl
www.wiadomosci24.pl red. Adam Podgórski
www.insilesia.pl redakcja@insilesia.pl
www.ekonews.com.pl redakcja@ekonews.com.pl
www.ekonomiaspoleczna.pl
www.ekologia.pl redakcja@ekologia.pl
www.ekologiczni.pl
www.ulicaekologiczna.pl redakcja@ulicaekologiczna.pl red. Olga Szkolnicka
www.zielonalekcja.pl redakcja@zielonalekcja.pl red. Emilia Seweryn
www.ekobeskidy.pl paulina@ekobeskidy.com red. Paulina Węgrzyn
www.silesiakultura.pl
www.gdzieco.pl
www.ekolupa.pl

Organizacje:

Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska p. Maria Pelowska
Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi p. Damian Absalon
Politechnika Śląska dr inż. Janusz Belok
Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie p. Bernadeta Pieter, p. Krystian Brzakalik
Polski Klub Ekologiczny w Gliwicach

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

Sprawozdanie Z Realizacji Projektu Hybrid Parks W Ramach Programu Interreg IVc

Informacje dotyczące projektu

W realizacje projektu w 2014 roku, w poszczególnych miesiącach zaangażowanych było od 6 do 11 pracowników, zatrudnionych w projekcie na różne części etatu.

Czas trwania projektu: styczeń 2012 r. – październik 2014 r.

Budżet całkowity projektu: 2 411 182 € (9 937 204,38 zł)

Dofinansowanie z EFRR: 1 858 523,40 € (7 659 530,84 zł)

Dofinansowanie dla ŚOB: 129 011,30 € (531 693,03 zł)

Zadania związane z koordynacją projektu

- Przygotowanie i dostarczenie do Partnera Wiodącego dwóch raportów okresowych (za okres styczeń-czerwiec 2014 r. oraz lipiec-październik 2014 r.) zawierających raporty merytoryczne oraz finansowe
- Udział w trzech spotkaniach grupy International Steering Group (podczas warsztatów we Francji 24.04.2014 r., w Mikołowie – 23.07.2014 r. i podczas konferencji w Kolonii w Niemczech - 14.09.2014 r.)
- Organizacja 4 wyjazdów na warsztaty i konferencje przygotowane przez partnerów projektu.
- Organizacja warsztatów i spotkania grupy International Steering Group które odbyły się w dniach 23-25 lipca 2014 roku na Śląsku. W Spotkaniu wzięło udział 43 reprezentantów z 14 instytucji biorących udział w projekcie.
- Przygotowanie 5 sprawozdań merytorycznych po każdym wyjeździe na warsztaty lub konferencję.
- Organizacja 2 spotkań regionalnej grupy projektu (regional team meeting)
  - 1 sierpnia 2014 –Temat: "Przystąpienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego do sieci EGHN jako konsekwencja udziału w projekcie Hybrid Parks"
  - 9 września2014 – Temat: "Kontynuacja tworzenia regionalnej sieci parków i ogrodów, będącej wynikiem udziału Śląskiego Ogrodu Botanicznego w projekcie Hybrid Parks"

Zadania związane z promocją projektu

Przygotowanie notatek prasowych dotyczących realizacji projektu:

- maj 2014 – artykuł "Warsztaty w Linkoping" (Gazeta Mikołowska)
- czerwiec 2014 – artykuł "W ogrodach Bretanii" (Gazeta Mikołowska)
- lipiec 2014 – artykuł: „Ogrody Szwecji" (Gazeta Mikołowska)
- sierpień 2014 – 2 artykuły: „W krainie motyli" oraz „Wyjątkowi goście" (Gazeta Mikołowska)
- październik 2014 – artykuł „Podsumowano 3 lata" (Gazeta Mikołowska)

artykuł na stronie www.jaworzno.pl: "Uczestnicy Hybrid parks w GEOsferze"

26.05.2014 – audycja na żywo w radiu Katowice na temat wyjazdu na warsztaty do Linkoping w Szwecji

Aktualne informacje na temat projektu były systematycznie umieszczane na stronie internetowej ŚOB (www.sibg.org.pl)

Zadania związane z wymianą doświadczeń w ramach projektu

- Przygotowano zaktualizowaną wersję opracowania pt. Silesian Botanical Garden a Case Study in Hybrid Parks Project
- Wydrukowano 400 sztuk zaktualizowanej wersji opracowania pt. Silesian Botanical Garden a Case Study in Hybrid Parks Project (115 stron) przygotowanego przez ŚOB, nakład 400 szt.
- Przygotowano siedem rollup-ów promujących projekt (przygotowanie i tłumaczenie tekstów, wybór zdjęć). Tytuły poszczególnych rollup-ów to: Informacje o projekcie, Cele projektu, Aspekty ekonomiczne, Aspekty środowiskowe, Śląski Bank Nasion, Śląski Kalendarz Ekologiczny.
- Udział pięciu reprezentantów ŚOB w warsztatach „Brittany: a destination for Garden Tourism" które odbyły się w dniach 23-25 kwietnia 2014 r. w Bretanii we Francji.
- Udział czterech przedstawicieli ŚOB (w tym jednego eksperta zewnętrznego z Urzędu Miasta Mikołów) w konferencji i warsztatach które odbyły się w dniach 21-23 maja 2014 r. w Linkoping w Szwecji.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

- Udział ośmiu reprezentantów ŚOB (w tym dwóch ekspertów zewnętrznych - z Urzędu Miasta Mikołów oraz z Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce) w konferencji która odbyła się w dniach 26-28 czerwca 2014 r. na Rodos w Grecji.
- Udział ośmiu reprezentantów ŚOB w warsztatach i spotkaniu ISG które odbyły się w Polsce w dniach 23-25 lipca 2014 r.
- Udział dziewięciu przedstawicieli ŚOB (w tym trzech ekspertów zewnętrznych – z Urzędu Miasta w Pszczynie, GEOsfery w Jaworznie oraz z Parku Śląskiego) w konferencji podsumowującej projekt Hybrid Parks która odbyła się w dniach 15-16 września 2014 r. w Kolonii w Niemczech.
- Podczas Konferencji w Kolonii, w dniu 15.09.2014 przez Pawła Kojsa wygłoszona została prezentacja w bloku tematycznym „Environment: Public Awareness"

Sprawozdanie Z Działalności Śląskiego Banku Nasion

1. **Pracownicy**

W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudniona jest jedna osoba na stanowisku Kuratora Śląskiego Banku Nasion – Katarzyna Galej na ½ etatu na czas nieokreślony.

2. **Realizowane zadania**

Obecnie w Śląskim Banku Nasion jest przechowywanych 112 próbek nasion (67 gatunków).

W 2014 roku realizowane są następujące zadania:

Kontynuacja udziału ŚOB jako konsorcjanta w projekcie „Ocena stanu populacji oraz ochrona ex situ wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski" - realizowanego przez Radę Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce, dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W ramach realizacji projektu odbywały się konsultacje z koordynatorami projektu z ramienia ROBIA dotyczące przetargów, metodyki zbioru nasion oraz ich przechowywania. Przeprowadzone zostały testy kiełkowania nasion zebranych w ramach realizacji projektu, nasiona następnie poddano przechowywaniu niskich temperaturach. W związku z realizacją projektu, ŚOB przejął w użytkowanie następujące urządzenia: kiełkownik, zamrażarkę do -40 °C, destylator oraz suszarkę laboratoryjną. Urządzenia te po zakończeniu realizacji projektu przejdą na własność ŚOB.

Realizacja projektu „Analiza zmienności i struktury genetycznej rzadkich gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski". W 2014 roku odbyły się trzy wyjazdy terenowe, podczas których zebrano próbki *Primula vulgaris* z terenu Lubelszczyzny, próbki *Primula auricula* z terenu Tatrzańskiego Parku Narodowego, próbki *Primula farinosa* ze stanowisk naturalnych na Litwie oraz z jedynego stanowiska w Polsce. Dodatkowo zebrano próbki *P. auricula* z Ogrodu Botanicznego w Zagrzebiu oraz *P. auricula* i *P. farinosa* z Ogrodu Botanicznego w Poznaniu. Z zebranego materiału wyizolowane zostało DNA (łącznie 467 próbek), które posłuży do analiz genetycznych.

Udział w zadaniu „Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra Św. Anny" realizowanym przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych" (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk) – wysiew nasion i pielęgnacja roślin

Sadzenie i pielęgnacja roślin gatunków i odmian ozdobnych na użytek budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB, pielęgnacja roślin znajdujących się w budynku CEPE.

3. **Seminaria, konferencje, wywiady, artykuły, publikacje**

Postery i prezentacje na seminariach i konferencjach:

16.01.14 - Nowak A., Maślak M., Galej K. „Nauka w Śląskim Ogrodzie Botanicznym" (prezentacja). Seminarium pt. Formy współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie; Radzionków.

15.01.14 - Maślak M., Galej K. Jańczak M. „Nauka w Śląskim Ogrodzie Botanicznym" (prezentacja) Rada Naukowa Śląskiego Ogrodu Botanicznego; Mikołów.

17.01.14 – Galej K. Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących w Polsce (prezentacja). Seminarium Samodzielnej Pracowni Struktury Roślin w Mikołowie; Mikołów.

Galej K., Matynia M. 2014. Strona internetowa „www.robia.pl" i baza danych „FloreNatur ROBIA" jako

13.	Dokąd zmierzają parki i ogrody na Śląsku?	grudzień 2013	Mój Mikołów
14.	Dzień Wolontariusza	grudzień 2013	Ekologiczne Beskidy
15.	Zakładanie przyszkolnych ogrodów		www.przyroda.katowice.pl
16.	Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych i ich wykorzystanie - konferencja	grudzień 2013	Gwarek TV
17.	Seminarium w Radzionkowie - Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych	grudzień 2013	Tarnowskie Góry24.info
18.	Seminarium ekologiczne	grudzień 2013	Karolinka
19.	Seminarium ekologiczne	grudzień 2013	Serwis miasta Radzionków
20.	Biuro św. Mikołaja już czynne	grudzień 2013	Mój Mikołów
21.	Rovaniemi przeniesione do Mikołowa	grudzień 2013	Wiadomości24.pl
22.	Biuro św. Mikołaja... i jeszcze filia	grudzień 2013	Serwis Radia Express
23.	Wyróżnienie dla SP9PKS	grudzień 2013	Świat Radio
24.	Kalendarz w Ferrarze	grudzień 2013	Gazeta Mikołowska
25.	Dla najmłodszych	grudzień 2013	Gazeta Mikołowska
26.	Dziękujemy za pomoc	grudzień 2013	Gazeta Mikołowska
27.	Gdzie ta zima?! Wiosna w grudniu...	grudzień 2013	Serwis TVS
28.	Rośliny poczuły wiosnę w... grudniu	grudzień 2013	Serwis RMF 24
29.	Sprzątanie świata 2013	grudzień 2013	Nasze Miasto
30.	Przyroda wariuje	styczeń 2014	Serwis Gazety Wyborczej
31.	Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie	styczeń 2014	Gazeta Wyborcza
32.	Sieć współpracy	styczeń 2014	Gazeta Mikołowska
33.	Święty na Komu	styczeń 2014	Gazeta Mikołowska
34.	Wspólna kolacja	styczeń 2014	Gazeta Mikołowska
35.	Pracują na rzecz ŚOB	styczeń 2014	Gazeta Mikołowska
36.	Czas odpoczynku	styczeń 2014	Kurier Radzionkowski
37.	Seminarium w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	styczeń 2014	Mój Bytom
38.	Seminarium "Formy współpracy z Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie"	styczeń 2014	www.przyroda.katowice.pl
39.	Co w Ogrodzie piszczy!	styczeń 2014	Karolinka
40.	Ogród edukacji	styczeń 2014	Gwarek
41.	O funduszach przy kawie - wywiad z Aliną Mzyk	styczeń 2014	Silesia region
42.	Seminarium w radzionkowskim Śląskim Ogrodzie Botanicznym	styczeń 2014	Serwis portalu Powiatu Tarnogórskiego
43.	Zobacz, co w Ogrodzie piszczy!	styczeń 2014	Serwis miasta Radzionków
44.	Poznaj ogród botaniczny od środka	styczeń 2014	Serwis telewizji Sfera TV
45.	O przyrodzie po angielsku	styczeń 2014	Serwis miasta Radzionków

46.	Śląski Ogród Botaniczny - przekaż 1% podatku	styczeń 2014	Serwis DIZ naszemiasto.pl
47.	Śląski Ogród Botaniczny	styczeń 2014	naukowiec.org
48.	Zaby w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	styczeń 2014	Mój Mikołów
49.	Po co zbiera się nasiona?	styczeń 2014	Ekologiczne Beskidy
50.	Szwendanie po Śląskim Ogrodzie Botanicznym	luty 2014	Notki z Okolicy
51.	Szwendanie po Ogrodzie	luty 2014	Mój Mikołów
52.	Zatrudnienie socjalne - co to takiego?	luty 2014	Mój Mikołów
53.	Śląsko-zagłębiowskie szwendanie okoliczne	luty 2014	Miesięcznik iRG
54.	XXXV Śląsko-Zagłębiowskie Szwendanie Okoliczne - z wizytą w ŚOB	luty 2014	Evence
55.	Mikołów. Śląsko-Zagłębiowskie Szwendanie Okoliczne	luty 2014	Mikołowski24.pl
56.	Nasiona do ochrony	luty 2014	Gazeta Mikołowska
57.	Pierwsze spotkanie	luty 2014	Gazeta Mikołowska
58.	Procent na jabłonie	luty 2014	Gazeta Mikołowska
59.	Ogród przyciąga	luty 2014	Gazeta Mikołowska
60.	Pogoda jak na zamówienie	luty 2014	Mój Mikołów
61.	Nowe kierunki w ZSP w Ornontowicach	luty 2014	Mój Mikołów
62.	Śląsko-zagłębiowskie szwendanie	luty 2014	Dziennik Zachodni
63.	Nowe kierunki, nowe szanse	luty 2014	Dziennik Zachodni
64.	Zdjęcie tygodnia	luty 2014	Dziennik Zachodni
65.	Niezwykły spacer	luty 2014	Serwis Radia Express
66.	Powstaje sieć parków i ogrodów na Śląsku	luty 2014	Miesięcznik iRG
67.	Powstaje sieć parków i ogrodów na Śląsku	luty 2014	Notki z Okolicy
68.	Powstaje sieć parków i ogrodów na Śląsku	luty 2014	Mój Mikołów
69.	Nowe kierunki w ZSP w Ornontowicach	luty 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
70.	Wykład: Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie - 20 lutego	luty 2014	Serwis portalu Powiatu Tarnogórskiego
71.	Powstaje sieć parków i ogrodów na Śląsku	luty 2014	Ekologiczne Beskidy
72.	Będą mówić o rolnictwie ekologicznym	marzec 2014	Notki z Okolicy
73.	Mikołów: Seminarium: Rolnictwo ekologiczne - od producenta do konsumenta	marzec 2014	Serwis ngo.pl
74.	Seminarium Rolnictwo Ekologiczne - Od producenta do konsumenta	marzec 2014	naukowiec.org
75.	Seminarium: Rolnictwo ekologiczne - od producenta do konsumenta	marzec 2014	Serwis ngo.pl
76.	Rolnictwo ekologiczne - seminarium	marzec 2014	Mój Mikołów
77.	Wiemy co jemy!	marzec 2014	Notki z Okolicy
78.	Rozmawiali o ekologicznej żywności	marzec 2014	Mój Mikołów
79.	Międzynarodowy Dzień Ptaków	marzec 2014	Mój Mikołów

RDOŚ Katowice rzecznik prasowy Małgorzata Zielonka
WFOŚiGW Katowice, rzecznik prasowy Maciej Gramatyka
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska dr Alicja Miszta
Fundacja Przyroda i Człowiek, prezes Marceli Shwarczyk

listopad 2013 dyrektor dr Paweł Kojs wziął udział w programie Telewizji Sfera
dr Magdalena Maślak wzięła udział w programie Telewizji Sfera
27 grudnia
http://www.tvs.pl/47779,gdzie_ta_zima_wiosna_w_grudniu_kwitnace_kwiaty_w_slaskim_ogrodzie_botanicznym mzdjecia.html
28 grudnia 2013 Radio RMF www.rmf24.pl/foto/zdjecie.ild.1268165.iAId.96640#ad-image-0
styczeń 2014 Katarzyna Galej udzielała wywiadu do Polskiego Radia 1
styczeń 2014 dr Paweł Kojs udzielał wywiadu dla TVS Silesia
styczeń dr Paweł Kojs udzielał wywiadu dla Gazety Wyborczej
23 stycznia 2014 Katarzyna Galej, Małgorzata Szymańczyk, Magdalena Maślak wzięły udział w programie EKOProblem w TV Sfera
6 lutego Paweł Graja udzielał informacji o szwendaniu w Śląskim Ogrodzie Botanicznym
7 lutego Małgorzata Szymańczyk i Katarzyna Galej udzielały wywiadu dla Radia Express
8 lutego Paweł Graja udzielał informacji o szwendaniu w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radiu Katowice
17 lutego Katarzyna Galej była gościem programu red. Anetty Chlebicy „Stylowy zawrót głowy", gdzie udzielała wywiadu nt. projektowania ogrodów przydomowych.
20 marca dr Paweł Kojs udzielał wywiadu TV Silesia (red. Agnieszka Strzelczyk)
2 kwietnia edukator Łukasz Fuglewicz gościł na antenie Radia eM – zapowiadając m.in. Dzień Ptaków
5 kwietnia Małgorzata Szymańczyk była gościem programu Śląska Fala na Weekend w Radiu Katowice – zapowiadając Dzień Ptaków
6 kwietnia na antenach Radia Zet, Radia RMF FM i Radia Katowice zapowiadano Dzień Ptaków (relacje osób odwiedzających)
6 kwietnia – TVP Katowice nagrało newsa do Aktualności podczas obchodów Dnia Ptaków
http://www.tvp.pl/katowice/informacyjne/aktualnosci/wideo/6-kwietnia-2014-2200/14694106
13 maja Marzena Osmalak zapraszała na obchody Dnia Bioróżnorodności w Radiu Express
10 maja – program Radia Katowice „Niezłe ziółko", w którym wystąpiła Weronika Papiesz
10 maja – Agnieszka Żurawicka była gościem programu Radia Katowice „Śląska fala na weekend" red. Wojciecha Skowrońskiego
15 maja – w programie Radia Piekary „Odkryjmy Śląsk na nowo" wzięły udział: Marzena Osmalak, Kinga Brzoszcz i Agnieszka Żurawicka
17 maja – program Radia Katowice „Niezłe ziółko", w którym wystąpiła Weronika Papiesz, w którym poza stałym tematem ziół, zapraszała również na obchody Dnia Bioróżnorodności
18 maja – Małgorzata Szymańczyk, Katarzyna Galej, Monika Depa, Paweł Kojs wzięli udział w nagraniu programu przyrodniczego realizowanego przez filmowca przyrody Remigiusza Mroza na zlecenie WFOŚiGW https://www.youtube.com/watch?v=4dMGFJ4dsog – publikacja 22 maja
19 maja – Paweł Kojs i Arkadiusz Nowak udzielali wywiadu dla Regionalnej Telewizji Opolskiej
22 maja – w programie Radia Piekary „Odkryjmy Śląsk na nowo" wzięły udział: Małgorzata Szymańczyk, Monika Depa, Paulina Hamerla
22 maja – w programie Telewizji Zabrze „W stronę ekologii" wzięli udział Małgorzata Szymańczyk, Paweł Kojs, Justyna Soblik http://www.tvzabrze.eu/aktualnosci/ekologia/w-strone-ekologii-odc-,1,1,13013
26 maja – Katarzyna Galej wzięła udział w programie Radia Katowice „Stylowy zawrót głowy" red. A. Chlebicy – mówiła o projekcie Hybrid Parks, o warsztatach w Szwecji
27 maja – w ŚOB był nagrywany odcinek programu TVP Katowice „EkoAgent", w którym wziął udział Paweł Kojs
http://www.tvp.pl/katowice/edukacja/ekoagent/wideo/10-czerwca-2014/15568063

28 maja – Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu do Aktualności w TV Sfera ws. utworzenia nowych kierunków kształcenia w zawodach ogrodnik i technik ogrodnik i współpracy ZSP z Ogrodem
http://www.sferatv.pl/vod/wydarzenia/audycje/1-wydarzenia.html
31 maja – Weronika Papiesz wzięła udział w cotygodniowym programie Radia Katowice „Niezłe ziółko", w którym mówiła o lebiodzie
2 czerwca – Małgorzata Szymańczyk i Paweł Kojs udzielali wywiadu dla telewizji TVT Rybnik ws. praktyk szkolnych w ŚOB w ramach współpracy z ZSP w Ornontowicach
10 czerwca był kręcony film w CEPiE na portal www.gornyslask.net.pl red. Zbigniew Markowski
http://youtu.be/AiIDnQroliw
16 czerwca - Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu do telewizji internetowej MikoTV na temat utworzenia nowych kierunków kształcenia w zawodach ogrodnik i technik ogrodnik i współpracy ZSP z Ogrodem
21 lipca – Małgorzata Szymańczyk i Paweł Kojs wzięli udział w nagraniu programu Radia Katowice „Trzy po trzy – dziewięć miejsc na wakacje", red. Anna Dudzińska
od 22-24 lipca na antenie Radia Katowice w serwisach informacyjnych ukazywały się informacje o międzynarodowych warsztatach Hybrid Parks
23 lipca podczas warsztatów Hybrid Parks na terenie ŚOB odbyło się nagranie video do ekoserwisu na portalu Rybnik.com.pl www.rybnik.com.pl/video,eko-serwis-wydanie-38,vid5-22-1160.html
25 lipca nagranie w Radzionkowie przez Telewizję Sfera podczas warsztatów Hybrid Parks;
8 sierpnia wywiad dyrektora dla Radia Katowice podczas akcji „Z Kujawskim pomagamy pszczołom";
27 sierpnia wywiad dyrektora i Katarzyny Galej dla telewizji internetowej Nowiny – EkoNowiny
http://www.nowiny.pl/ecotv/ekonowiny-slaski-ogrod-botaniczny-w-mikolowie-3204.html;
28 sierpnia wywiad Małgorzaty Szymańczyk dla Radia eM nt. konkursu „Z pszczołami za pan brat";
2 września nagranie dla Radia Katowice red. Jadwiga Woźnikowska podczas warsztatów w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dzieci dla uczestników projektu „Ogród Dobrej Woli";
5 września wywiad Sylvie Derdacki dot. wystawy Arbores Vitae dla Radia Katowice – red. Wojciech Skowroński
10 września wywiady dyrektora ŚOB oraz Sylvie i Krzysztofa Derdackich z Fundacji Europejskie Centrum Ziemi podczas wernisażu wystawy „Arbores Vitae – Ostatnia taka puszcza".
30 września film o wystawie Arbores Vitae na Nowiny.pl http://www.nowiny.pl/ecotv/ekonowiny-arbores-vitae-ostatnia-taka-puszcza-3310.html.
Między innymi w okresie od listopada 2013 r. do listopada 2014 r. ukazały się artykuły prasowe:

Lp.	Tytuł artykułu	Miesiąc publikacji	Nazwa czasopisma/ serwisu internetowego
1.	Ruszyła szkoła eksperymentu cz I, cz. II	listopad 2013	Ekologiczne Beskidy
2.	W trosce o środowisko	listopad 2013	Europerspektywy
3.	Dzień Zwierząt	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
4.	Jesienne zakupy	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
5.	Śladami ptaków	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
6.	Radość pomagania	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
7.	Ekologiczne ogrody	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
8.	Dzieci w Centrum	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
9.	Wszystko o drzewach	listopad 2013	Gazeta Mikołowska
10.	Nowość: zajęcia laboratoryjne w ŚOB	listopad 2013	Mój Mikołów
11.	Święta Wolontariuszy w Śląskim...	listopad 2013	Mój Mikołów
12.	Seminarium o przyszkolnych ogrodach...	listopad 2013	Serwis portalu Powiatu Tarnogórskiego

154.	Światowy Dzień Ludności	lipiec 2014	Mój Mikołów
155.	Dzień Ludności	lipiec 2014	Ulica Ekologiczna
156.	Światowy Dzień Ludności w Śląskim Ogrodzie	lipiec 2014	ekologiczni.pl
157.	11 lipca - Światowy Dzień Ludności	lipiec 2014	Notki z Okolicy
158.	Światowy Dzień Ludności w ŚOB	lipiec 2014	Mój Mikołów
159.	Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie	lipiec 2014	Serwis Wycieczka z dzieckiem.pl
160.	Mikołów - Śląski Ogród Botaniczny	lipiec 2014	Serwis Turystyka dzieci.pl
161.	Warsztaty Hybrid Parks	lipiec 2014	Serwis UM Radzionków
162.	Trzy po trzy - 9 miejsc na wakacje - ŚOB	lipiec 2014	Radio Katowice
163.	Ta rzeka musi być sucha	lipiec 2014	Serwis Gazety Wyborczej
164.	Uczestnicy "Hybrid Parks" w GEOsferze	lipiec 2014	Serwis UM Jaworzno
165.	Ogród Dobrej Woli: "Nasze drzewa"	lipiec 2014	Mój Mikołów
166.	Ogrody Szwecji	lipiec 2014	Gazeta Mikołowska
167.	Międzynarodowe warsztaty Hybrid Parks w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec 2014	Mój Mikołów
168.	Wielki Dzień Pszczół w ŚOB	lipiec 2014	Mój Mikołów
169.	Dzień Wiatru	lipiec 2014	Gazeta Mikołowska
170.	Fioletowo od irysów	lipiec 2014	Gazeta Mikołowska
171.	Warsztaty Hybrid Parks za nami	lipiec 2014	Mój Mikołów
172.	Międzynarodowo w Mikołowie	lipiec 2014	Miesięcznik iRG
173.	Zaproszenie na wykład o drzewach	sierpień 2014	Notki z Okolicy
174.	Wielki Dzień Pszczół w ŚOB	sierpień 2014	Ekogazeta
175.	Piknik "Dzieciństwo bez granic"	sierpień 2014	Mój Mikołów
176.	Plener twórców intuicyjnych	sierpień 2014	Mój Mikołów
177.	Dzień Ludności	sierpień 2014	Gazeta Mikołowska
178.	Ogród dobrej woli	sierpień 2014	Gazeta Mikołowska
179.	Seniorzy aktywizują się na Sośnicy...	sierpień 2014	Dziennik Zachodni
180.	Wyjątkowi goście	sierpień 2014	Gazeta Mikołowska
181.	Wystawa "Arbores Vitae - Ostatnia taka puszcza" w ŚOB	sierpień 2014	Ulica Ekologiczna
182.	Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie	sierpień 2014	EkoNowiny
183.	Wielki Dzień Pszczół w Mikołowie...	sierpień 2014	Serwis DZ naszemiasto.pl
184.	W krainie motyli	sierpień 2014	Gazeta Mikołowska
185.	Włącz dobro	wrzesień 2014	Nasza Gazeta
186.	Ostatnia taka puszcza	wrzesień 2014	Nasza Gazeta
187.	Pszczoły miały swój dzień	wrzesień 2014	Nasza Gazeta
188.	Puszcza na Śląsku	wrzesień 2014	Dziennik Zachodni
189.	Arbores Vitae - Ostatnia taka puszcza	wrzesień 2014	Serwis radia Vanessa
190.	Puszcza Bialowieska - perła przyrody	wrzesień 2014	Trybuna Górnicza
191.	Puszcza na Śląsku	wrzesień 2014	Serwis DZ naszemiasto.pl
192.	O wernisażu Arbores Vitae	wrzesień 2014	skoczow.naszemiasto.pl
193.	Dzień Pszczoły w Ogrodzie	wrzesień 2014	Mój Mikołów
194.	Konferencja Hybrid Parks w Kolonii	wrzesień 2014	Mój Mikołów
195.	Integracyjna wycieczka - ŚOB w Mikołowie	wrzesień 2014	WWW Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego PSOUU
196.	W puszczy	wrzesień 2014	Serwis Szafa Matyldy

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny z i e l o n a a r k a ś l a s k a

197.	Wystawa "Arbores Vitae - Ostatnia taka puszcza"	wrzesień 2014	Ekogazeta
198.	Wernisaż wystawy "Arbores Vitae - Ostatnia..."	wrzesień 2014	EkoNowiny
199.	Wystawy: Puszcza Białowieska w Mikołowie	wrzesień 2014	Portal Górniczy NetTG.pl
200.	Wystawa Arbores Vitae - Ostatnia taka puszcza..."	wrzesień 2014	Serwis WFOŚiGW
201.	Puszczańskie lekcje	wrzesień 2014	Gwarek
202.	Zobacz ostatnią taką puszczę	wrzesień 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
203.	Plener wśród wapienników	wrzesień 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
204.	Dynie, słoneczniki, fasola - o najnowszej kolekcji w Ogrodzie Botanicznym	wrzesień 2014	Mój Mikołów
205.	Ostatnia taka puszcza	wrzesień 2014	Prawda o Rudzie Śląskiej
206.	Ostatnia taka puszcza	wrzesień 2014	Europerspektywy
207.	Podsumowano trzy lata	październik 2014	Gazeta Mikołowska
208.	Puszcza na Sośnicy	październik 2014	Gazeta Mikołowska
209.	Niedziela z pszczołami	październik 2014	Gazeta Mikołowska
210.	Poznawali zioła	październik 2014	Gazeta Mikołowska
211.	Odkryj piękno fotografii - wystawa IGPOTY	październik 2014	Ekogazeta
212.	Tę wystawę warto zobaczyć, 80 zdjęć autorów z całego świata	październik 2014	Dziennik Zachodni
213.	Zasadzono dąb	październik 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
214.	Puszcza nad Śląskiem	październik 2014	Miesięcznik Śląsk
215.	IGPOTY w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	listopad 2014	Gazeta Wyborcza
216.	Zielani odkrywcy nagrodzeni	listopad 2014	Gazeta Mikołowska
217.	Poznaliśmy najlepsze przestrzenie publiczne	listopad 2014	Jaworznicki Portal Społecznościowy
218.	Najlepsza przestrzeń publiczna w regione	listopad 2014	Radio Express
219.	Poznawali grzyby	listopad 2014	Gazeta Mikołowska
220.	Najpiękniejsze fotografie przyrodnicze świata w Mikołowie	listopad 2014	Gazeta Mikołowska
221.	Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego	listopad 2014	Murator
222.	Najlepszy obiekt użyteczności publicznej mamy w Mikołowie	listopad 2014	Notki z Okolicy
223.	WFOŚiGW w Katowicach wspiera Śląski Ogród Botaniczny	grudzień 2014	Śląskie Aktualności Rolnicze
224.	Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie – zielona perełka w środku czarnego Śląska	grudzień 2014	Tuuds.net
225.	Szkolenie dla przedsiębiorców	grudzień 2014	Gazeta Mikołowska

80.	Zaproszenie na obchody Międzynarodowego Dnia Ptaków	marzec 2014	Miesięcznik iRG
81.	Wiemy co jemy!	marzec 2014	Ekologiczne Beskidy
82.	Zrównoważony rozwój w gminie i sołectwie	marzec 2014	Serwis ngo.pl
83.	Międzynarodowy Dzień Ptaków	kwiecień 2014	Evenea
84.	Dzień Ptaków	kwiecień 2014	Ulica Ekologiczna
85.	Seminarium Sady Tradycyjnych Odmian Drzew Owocowych	kwiecień 2014	naukowiec.org
86.	Międzynarodowy Dzień Ptaków	kwiecień 2014	naukowiec.org
87.	Seminarium: Filozofia przyrody w edukacji ekologicznej	kwiecień 2014	naukowiec.org
88.	Międzynarodowy Dzień Ptaków w ŚOB	kwiecień 2014	Serwis Uniwersytetu Śląskiego
89.	o ptakach słów kilka	kwiecień 2014	Serwis informacyjny Silesia Dzieci
90.	Śląski Ogród Botaniczny: Unikrzydlone piękno	kwiecień 2014	Wiadomości24.pl
91.	ZOO na święcie ptaków w Mikołowie	kwiecień 2014	Serwis Śląskiego Ogrodu Zoologicznego
92.	Wiosenne w botaniku	kwiecień 2014	Dziennik Zachodni
93.	Bazarowa rewolucja! BioBazar w Katowicach i EkoBazar w Mikołowie	kwiecień 2014	Gazeta Wyborcza - co jest grane
94.	Porozmawiajmy o jabłoniach	kwiecień 2014	Mój Bytom
95.	Porozmawiajmy o jabłoniach - seminarium w Radzionkowie	kwiecień 2014	Serwis portalu Powiatu Tarnogórskiego
96.	Dzień Ptaków w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień 2014	Odkrywając Śląsk
97.	Eko jest modne. Chętnie kupujemy produkty ekologiczne	kwiecień 2014	Dziennik Zachodni
98.	Rozmowa z Martą Jańczak, kurator kolekcji starych odmian jabłoni w ŚOB	kwiecień 2014	Dziennik Zachodni
99.			
100.	Międzynarodowy Dzień Ptaków za nami	kwiecień 2014	Serwis Śląskiego Ogrodu Zoologicznego
101.	Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień 2014	Evenea
102.	Obchody Dnia Ziemi w ŚOB	kwiecień 2014	naukowiec.org
103.	Dzień Ziemi	kwiecień 2014	Ulica Ekologiczna
104.	Obchody Dnia Ziemi w Centrum...	kwiecień 2014	Miesięcznik iRG
105.	Dzień Ziemi w ŚOB	kwiecień 2014	Notki z Okolicy
106.	Dzień Ziemi	kwiecień 2014	Mój Mikołów
107.	Międzynarodowy Dzień Ptaków w ŚOB	kwiecień 2014	Ekologiczne Beskidy
108.	Uczeń a zrównoważony rozwój	kwiecień 2014	Zielona Lekcja
109.	Radzionków. Konferencja "Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju"	kwiecień 2014	Serwis ngo.pl
110.	W ogrodzie nikt się nie nudzi	kwiecień 2014	Mój Mikołów
111.	Wiosennie w botaniku	kwiecień 2014	Dziennik Zachodni
112.	Ten, kto w torbie ma ekozakupy...	kwiecień 2014	Dziennik Zachodni
113.	Śladami smoka	kwiecień 2014	Gazeta Mikołowska
114.	Wiemy, co jemy!	kwiecień 2014	Gazeta Mikołowska

115.	Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju	maj 2014	naukowiec.org
116.	Ogród Dobrej Woli	maj 2014	Mój Mikołów
117.	W ogrodzie nikt się nie nudzi	maj 2014	Ekologiczne Beskidy
118.	Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	maj 2014	Ekogazeta
119.	Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności	maj 2014	naukowiec.org
120.	Święta w ogrodzie	maj 2014	Gazeta Mikołowska
121.	Dzień Bioróżnorodności w ŚOB	maj 2014	Evenea
122.	Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności	maj 2014	Ekogazeta
123.	Na zdrowie	maj 2014	Gazeta Mikołowska
124.	Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności	maj 2014	Ulica Ekologiczna
125.	Dzień Bioróżnorodności w ŚOB - 18 maja	maj 2014	Notki z Okolicy
126.	Nowe kierunki	maj 2014	Gazeta Mikołowska
127.	Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności	maj 2014	Miesięcznik iRG
128.	Dzień Bioróżnorodności w ŚOB	maj 2014	Mój Mikołów
129.	Mikołów: Majówka w Śląskim Ogrodzie...	maj 2014	Serwis DZ naszemiasto.pl
130.	Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności	maj 2014	Serwis Uniwersytetu Śląskiego
131.	Parki Bretanii	maj 2014	Gazeta Mikołowska
132.	Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju-konferencja	maj 2014	Serwis Uniwersytetu Śląskiego
133.	Gimnazjaliści będą kształcić się na ogrodników	maj 2014	Mój Mikołów
134.	Edukacja dla rozwoju	maj 2014	Serwis telewizji Sfera TV
135.	Wokół Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie - konferencja edukacyjna	maj 2014	Serwis portalu Powiatu Tarnogórskiego
136.	Ekologia: W Mikołowskim królestwie przyrody	maj 2014	Portal Gemiczy NetTG.pl
137.	Dzień Wiatru w CEPiE	maj 2014	Mój Mikołów
138.	W ogrodach Bretanii	czerwiec 2014	Gazeta Mikołowska
139.	Zaproszenie dla seniorów	czerwiec 2014	Gazeta Mikołowska
140.	"TAK" dla bioróżnorodności	czerwiec 2014	Gazeta Mikołowska
141.	Wystawa "Natura 2000" w województwie śląskim	czerwiec 2014	Notki z Okolicy
142.	Święto wiatru	czerwiec 2014	Serwis informacyjny Silesia Dzieci
143.	Bilety za odpady	czerwiec 2014	Gazeta Mikołowska
144.	Natura 2000 w województwie śląskim	czerwiec 2014	Mój Mikołów
145.	Dzień Wiatru	czerwiec 2014	Ulica Ekologiczna
146.	Dokąd po gimnazjum?	czerwiec 2014	Gazeta Mikołowska
147.	Światowy Dzień Wiatru w ŚOB	czerwiec 2014	Evenea
148.	Dzień Wiatru w ŚOB	czerwiec 2014	naukowiec.org
149.	Nadchodzi Dzień Wiatru	czerwiec 2014	Miesięcznik iRG
150.	Dzień Wiatru	czerwiec 2014	Mikołowski24.pl
151.	Z angielskim po ŚOB	czerwiec 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
152.	Studenci z PUTW mają już wakacje	czerwiec 2014	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
153.	Podchody dla całych rodzin	czerwiec 2014	Serwis informacyjny Silesia Dzieci

226	Najlepsza przestrzeń publiczna województwa śląskiego	grudzień 2014	Gazeta Mikołowska
227	Ogród dobrej woli	grudzień 2014	Gazeta Mikołowska
228	W Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dzieci dużo się działo	grudzień 2014	Gazeta Mikołowska

W niniejszym zestawieniu nie ujęto treści, które ukazały się na portalach społecznościowych ze względu na ogromną ilość przesyłanych i udostępnianych informacji dotyczących Śląskiego Ogrodu Botanicznego pomiędzy użytkownikami portali społecznościowych, takich jak Facebook i Twitter.

- Pracownicy

Lp.	Stanowisko	Wymiar czasu pracy	Umowa
1.	Dyrektor	¾ etatu	kontynuacja umowy
2.	Główny Księgowy	½ etatu	kontynuacja umowy
3.	Kierownik Sekretariatu	1 etat	kontynuacja umowy
4.	Pracownik Sekretariatu	1 etat	01.07.2013 – nadal
5.	Pracownik Biurowy	½ etatu	01.10.2013 – nadal
6.	Specjalista ds. administracyjno-technicznych	1 etat	kontynuacja umowy
7.	Zastępca Dyrektora ds. Naukowych, Kierownik Pracowni Studiów Nad Systemami Adaptacyjnymi	¾ etatu, od 01.03.2012 – 1 etat 01.07.2013 – 30.11.2013 – ¾ etatu	kontynuacja umowy
8.	Kurator Śląskiego Banku Nasion	1 etat, 01.07.2013 – 30.11.2013 – ½ etatu	03.06.2013 - nadal
9.	Kurator Pracowni Kolekcji Siedliskowych	1 etat, 01.08.2013 – 31.10.2013 – ½ etatu	kontynuacja umowy
10.	Specjalista ds. Projektów Siedliskowych	1 etat	14.01.2013 – 31.10.2013
11.	Kierownik Zakładu Bioróżnorodności	¼ etatu	01.06.2013 – 30.06.2013
12.	Kierownik Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	1 etat	kontynuacja umowy
13.	Pracownik dydaktyczny Pracowni Edukacji Ekologicznej i Przyrodniczej	¾ etatu	kontynuacja umowy
14.	Pracownik ds. promocji i reklamy	1 etat	20.08.2013 – 19.02.2014
15.	Specjalista ds. projektów i wniosków w Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej	1 etat	01.01.2013 – 31.12.2013
16.	Kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych	1 etat	kontynuacja umowy
17.	Kierownik Pracowni Śląski Kalendarz Ekologiczny	1etat	kontynuacja umowy
18.	Pracownik pracowni: Śląski Kalendarz Ekologiczny	1 etat	01.01.2013 – 31.05.2013

STAŻYŚCI W ROKU 2013

a. Specjalista ds. public relations – redagowanie tekstów informacyjnych, obsługa wydarzeń i konferencji, (od 19.03.2013 do 19.08.2013)
b. stażysta – pomoc w prowadzeniu warsztatów edukacyjnych, (od 01.05.2013 do 31.07.2013)
c. edukator ekologiczny – prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży, (06.05.2013 – do 05.11.2013)
d. architekt krajobrazu – udział w pracach projektowych dotyczących zagospodarowania gospodarstwa leśnego Fiołkowej Góry i okolicy, (od 20.05.2013 do 18.10.2013)
e. architekt krajobrazu/ogrodnik – pomoc w pracach związanych z pielęgnacją kolekcji ŚOB, (od 25.06.2013 do 25.10.2013r)
f. animator kultury – pomoc w organizacji świąt ekologicznych, (od 01.07.2013 do 30.09.2013),
g. pomocniczy robotnik polowy – udział w realizacji projektu przenoszenia siedlisk z terenu MPL Katowice na teren OB. W Radzionkowie, (08.07.2013 – 30.11.2013)
h. ogrodnik – prace związane z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (09.07.2013 – 27.09.2013),
i. pracownik ds. administracyjno – biurowych – pomoc w pracach biurowych, (25.07.2013 – 30.11.2013),
j. Ogrodnik – pomoc w pracach związanych z pielęgnacją kolekcji ozdobnych, energetycznych i sadowniczych, (05.11.2013 – 05.02.2014)

6. PRAKTYKANCI W ROKU 2013

a. Zespół Szkół nr 1 im. Gustawa Morcinka w Tychach (od 06.05.2013 do 03.06.2013) – 3 praktykantów
b. Politechnika Śląska w Gliwicach, Instytut Automatyki, Wydział Automatyki Elektroniki i Informatyki (od 08.07.2013 – 02.08.2013) – 1 praktykant
c. Politechnika Śląska w Gliwicach, Wydział Inżynierii Środowiska i Energetyki (od 01.07.2013 – 15.08.2013) – 1 praktykant,
d. Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, Kierunek Gospodarka Przestrzenna (od 08.07.2013 – 25.08.2013), – 3 praktykantów
e. Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i ochrony środowiska, (01.05.2013 – 30.09.2013) – 4 praktykantów.

Studenci podczas odbywania praktyk zapoznali się ze strukturą oraz funkcjonowaniem Ogrodu.

Śląski Ogród Botaniczny

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdinslbg.wordpress.com

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ ZA 2013 R.

Mikołów, maj 2014

Śląski Ogród Botaniczny

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdinslbg.wordpress.com

1. **SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ W 2013 ROKU:**
   - dr inż. Marek Bolcer – Prezes Zarządu
   - mgr inż. Eugeniusz Wycisło – Wiceprezes Zarządu
   - mgr inż. Adam Pufkowski – Wiceprezes Zarządu
   - dr inż. Jan Dudo – Członek Zarządu

   Funkcja Członka Zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

2. **POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU 2013:**

ROK 2013 (4)	(Ilość podjętych uchwał)
31.01.2013, nr LXVII	(4);
15.04.2013, nr LVIII	(3);
14.06.2013, nr LXIX	(2);
18.07.2013, nr LXX	(1);
13.11.2013, nr LXXI	(3).

3. **SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ 2013:**
   - Kazimierz Dul – Przewodniczący
   - Karina Tyfko – Sekretarz
   - Iwona Figuła – Członek komisji

   Komisja w 2013 roku zebrała się dwa razy w maju oraz w grudniu.

4. **WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU 2013**
   - XVII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 23 maj 2013 r. (Sprawozdawcze) – podjęto 5 uchwał
   - XVIII Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 18 maj 2013 r. – podjęto 1 uchwałę
   - XIX Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 17 grudzień 2013 r. (Sprawozdawcze) – podjęto 3 uchwały

5. **PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W ROKU 2013**
   - Etaty

Liczba zatrudnionych osób	18
Liczba etatów	15,75

Członkowie Zwyczajni Związku Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny

Członek wspierający Związku Stowarzyszeń

Województwo Śląskie • Powiat mikołowski • Powiat raciborski • Gmina Mikołów • Gmina Racibórz • Gmina Łyski • Polska Akademia Nauk • Uniwersytet Śląski • Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego • Stowarzyszenie Mikołajków Ziemi Rybnickiej • Polski Klub Ekologiczny • Stowarzyszenie Wspólnota • Rodzinne Towarzystwo Przyjaciół Drzew

Górnośląskie Towarzystwo Leczenia SA

4. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

Kolekcja roślin ozdobnych:

– pielęgnacja trawnika

– pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych (cięcia sanitarne, podsypywanie korą, pielenie, zabezpieczanie palikami, podlewanie roślin)

– nawożenie nawozami mineralnymi

– opryski przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom

– zabezpieczenie drzew i krzewów ozdobnych na okres zimowy

Kolekcja sadownicza

– cięcia sanitarne i formujące drzew owocowych

– pielęgnacja podkładek w szkółce (usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, oprysk przeciw chorobom grzybowym i szkodnikom)

– nawożenie drzew i podkładek nawozami mineralnymi

– wykonanie szczepienia i okulizacji podkładek zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych

– poprawa mocowania drzewek do palików

– opryski przeciw chorobom i szkodnikom

– zabezpieczenie drzew na okres zimowy osłonkami

Kolekcja edukacyjne roślin energetycznych

– pielenie chwastów

– koszenie wokół ścieżek

W 2013 r. Pracownia zajmowała się również bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (łąki, pola uprawne). Prace te polegały na regularnym koszeniu terenów łąkowych

(2 razy w roku). Pola uprawne należące do ŚOB były uprawiane przez rolnika w ramach umowy barterowej.

4. Udział w seminariach i konferencjach

1. Jańczak M. 2013. „The protection of old varietes of fruit trees in the Conservative Collection in Silesian Botanical Garden" (poster) Konferencja pt.: „Ex situ conservation of plants problems and solutions". 23-25.01.2013 r. Poznań.
2. Jańczak M. 2013. „Wzrost i różnicowanie się drewna reakcyjnego u drzew liściastych – współczesne poglądy". (referat) Seminarium pt. „Badania anatomiczne w dendrochronologii". 13.03.2013 r. Mikołów
3. Galej K. 2013. „Gatunki z rodzaju *Cinnamonum* jako rośliny lecznicze i przyprawowe". (referat) Konferencja pt.: „Lek roślinny-historia i współczesność". 16-17.04.2013 r. Zachełmie.
4. Jańczak M. 2013. „Ochrona różnorodności biologicznej starych odmian drzew owocowych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym". (referat) Seminarium pt. „Organizacje pozarządowe na rzecz ochrony starych odmian drzew owocowych". 17.05.2013 r. Mikołów.
5. Targi Ogrodnicze spoga+gafa „Growth your business". 8-10.09.2013. Kolonia, Niemcy (udział bierny, uczestnicy: Depa M., Jańczak-Pieniążek M., Malotta M., Pikuła W.).
6. Warsztaty i wyjazd studyjny w ramach projektu Hybrid Parks Interreg IVC: A Destination for Garden Tourism. Ecological gardening from public to private gardens. Best Practice Examples by "Nature in the Garden" Garden Platform Lower Austria. 30.09.- 02.10.2013 r. Lower Austria, Austria. (uczestnicy: Galej K., Kojs P., Jańczak-Pieniążek M., Kelm-Karwacka K.)
1. Jańczak-Pieniążek M. 2013. „Przyczyny różnicowania się drewna reakcyjnego" (referat) Konferencja pt. „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych" 15.10.2013 r. Mikołów

7. **KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU 2013**

a. kontrola Komisji Rewizyjnej ŚOB w zakresie prawidłowości prowadzenia działalności ŚOB maj 2013

b. kontrola Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach dotyczyła oceny spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody.

c. kontrola Komisji Rewizyjnej ŚOB w zakresie prawidłowości prowadzenia działalności ŚOB grudzień 2013

Sprawozdanie z działalności Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych

1. Wstęp

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB sprawuje nadzór nad kolekcjami: dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), sadowniczą starych odmian drzew owocowych oraz edukacyjną roślin energetycznych. Pracownia ta powstała w dn. 01.10.2012 r. z połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych ŚOB.

2. Pracownicy

W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudnione były osoby na stanowiskach:

– kurator Pracowni Kolekcji Naukowych i Zachowawczych – (1 etat) do 30.09.2012; od 01.10.2012 do nadal – kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych

– kurator Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) do 29.02.2012

– pracownik Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) do 30.09.2012; od 01.10.2012 do 31.12.2012 – pracownik Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych

– ogrodnik Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) do 30.09.2012

3. Realizowane zadania

W 2013 roku realizowany był wniosek o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach pt. *„Rozbudowa szkółki podkładek w kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego – etap* II". W ramach wniosku na początku roku odbyły się wyjazdy terenowe do starych sadów i ogrodów przydomowych, które miały na celu pobranie zrazów z drzew owocowych starych odmian. Następnie odbyło się szczepienie zrazów na podkładkach, które rosły w szkółce znajdującej się w sadzie ŚOB. W ostatnim etapie projektu zakupione zostały i posadzone podkładki generatywne drzew owocowych, które za 2 lata posłużą do szczepienia.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI ZA 2013 ROK ORAZ INNYCH BADAŃ NAUKOWYCH PROWADZONYCH W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM

(numeracja zadań zgodna z planem pracy Pracowni przyjętym do realizacji w 2013 roku)

W roku 2013 kontynuowano większości zadań do tej pory realizowanych samodzielnie lub we współpracy z innymi ośrodkami.

Ad. 1.1 Kambium jako tkanka adaptacyjna – w ramach tego tematu badawczego Samodzielna Pracownia Struktury Roślin Ogrodu Botanicznego PAN zorganizowała na terenie CEPiE w Mikołowie dwie konferencje:

13 marca „Badania anatomiczne w dendrochronologii". Przedstawiono 15 referatów.

15 października „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych". Przedstawiono 12 referatów.

Ad. 1.2 Filozoficzna koncepcja organizmu jako systemu adaptacyjnego - temat badawczy realizowany we współpracy z Towarzystwem Metafizycznych im. A.N. Whiteheada związany z aplikacją filozofii procesu do biologii teoretycznej i teorii systemów – zorganizowano 4 seminaria na terenie Wyższego Seminarium Duchownego Braci Mniejszych w Katowicach Panewnikach. Współorganizatorem był dr K. Gródek OFM. Udział wzięło ok. 50 osób.

Ad. 1.3 Edukacja ekologiczna i edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju – temat badawczy z pogranicza takich nauk jak ekologia, psychologia, filozofia mający na celu opracowanie ścieżki rozwojowej dla dzieci i młodzieży. Temat realizowany we współpracy z Wydziałem Pedagogicznym UMK oraz Zakładem Pracy Socjalnej Akademii Pomorskiej w Słupsku.

20.06.2013 – organizacja konferencji pn. Regionalna stacja edukacji ekologicznej w Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie. Przedstawiono 6 referatów

21.06.2013 – organizacja seminarium pn. Nowe metody w edukacji ekologicznej. W towarzyszących seminarium warsztatach udział wzięło 20 uczestników.

Przeprowadzono szkolenie edukatorów z fundacji Źródła oraz dla edukatorów parków narodowych z Polski południowej prezentujące wypracowane w ŚOB metody edukacji przyrodniczej – liczba uczestników – 50 osób

Przygotowano (wspólnie z dr Mają Głowacką) projekt II edycji Akademii Edukacji na rzecz zachowania bioróżnorodności na kwotę 1.1 mln zł. Opracowano nową koncepcję edukacji

dorosłych uczestników tego projektu. Projekt wycofano z konkursu na skutek przewlekłej choroby głównego koordynatora programu dr Mai Głowackiej.

Przygotowano (wspólnie z dr. Markiem Kaczmarzykiem z Pracowni Dydaktyki Biologii UŚ oraz dr Mają Głowacką) projekt monitoringu środowiskowego dla szkół województwa śląskiego. Projekt nie uzyskał finansowania ze środków funduszu POKL.

Przygotowano (wspólnie z dr Mają Głowacką) projekt pn. Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków FIO.

Ad. 1.4 Osada ekosferyczna (Ecospheric Settlement) - 21 kwietnia 2013 zorganizowano wspólnie z Politechniką Śląską oraz z Stowarzyszeniem „Ekosferyczna Osada" seminarium popularno-naukowe (w ramach obchodów Dnia Ziemi) pn. „Technika i ekonomia budownictwa ekologicznego". Wygłoszono 7 referatów. Nie udało się wydać monografii dot. koncepcji Osady Ekosferycznej ze względu na brak środków. Redaktorem publikacji został dr Janusz Belok (Wydział Budownictwa Pol. Śl.). Będą podjęte starania o sfinansowanie publikacji ze środków pozyskanych z grantu naukowego przygotowywanego przez dr. Janusza Beloka.

Ad. 1.5 Badania nad założeniami zrównoważonego rozwoju – opracowano 8 godzinne warsztaty dla nauczycieli i przeprowadzono je w ramach projektu finansowanego przez FIO pn. Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji.

Ad. 1.6 Redakcja merytoryczna przekładu książki A.N. Whiteheada „Process and Reality" – kontynuowany jest przekład ww. pozycji. Raz na dwa tygodnie odbywają się spotkania (przez komunikator internetowy Skype) z tłumaczem dr. Łukaszem Tofilskim. Przewidywany termin zakończenia tłumaczenia i redakcji książki - wiosna 2014 r.

Całoroczne seminaria naukowe koordynowane przez Pracownię Badań nad Systemami Adaptacyjnymi

W bieżącym roku przeprowadzono dwa seminaria. Na wniosek kierowników pracowni (ze względu na dużo ilość prac organizacyjnych) uzgodniono, że w miejsce comiesięcznych seminariów kierownicy pracowni będą kolejno organizować seminaria popularnonaukowe w ramach obchodów świąt ekologicznych (Śląski kalendarz Ekologiczny), w których udział wezmą także zaproszeni prelegenci. Zorganizowano 7 seminariów, w których wzięło udział ok. 220 uczestników.

18 lutego – Pracownia Kolekcji Siedliskowych „Rzadkie i zagrożone elementy flory województwa śląskiego" prelegent dr Magdalena Maślak

11 kwietnia – Pracownia Kolekcji Zachowawczych i naukowych – „Gatunki z rodzaju Cinnamomum jako rośliny lecznicze i przyprawowe". Prelegent: mgr inż. Anna Leginowicz

2. Konferencja „Dawne odmiany roślin uprawnych i rasy zwierząt gospodarskich – rolnicza różnorodność biologiczna krok w przyszłość" organizowana przez Stowarzyszenie dla Dawnych Odmian i Ras. 25-26.10.2013 Górzno k. Brodnicy (Udział bierny, uczestnicy: Bubła P., Depa M., Jańczak-Pieniążek M., Pikuła W.).

5. Publikacje

1. Jańczak-Pieniążek M., Pikuła W. 2013. Stan zachowania wybranych czereśniowych alei przydrożnych w województwie opolskim. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego.* (Przyjęte do druku)
2. Jańczak M. 2013. „Wzrost i różnicowanie się drewna reakcyjnego u drzew liściastych – współczesne poglądy". Materiały konferencyjne „Badania anatomiczne w dendrochronologii".
3. Jańczak-Pieniążek M. 2013. „Przyczyny różnicowania się drewna reakcyjnego". Materiały konferencyjne „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych".

4. Stażyści

W 2013 r. w Pracowni staż realizowany z Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie odbywały trzy osoby, które zajmowały się pielęgnacją kolekcji.

5. Praktykanci i wolontariusze

W Pracowni praktyki odbywali: 3 studentki kierunku Gospodarka Przestrzenna Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach oraz 3 uczniów Zespołu Szkół nr 1 im. Gustawa Morcinka w Tychach o profilu technik ochrony środowiska. Poza tym w pracach związanych z pielęgnacją kolekcji zaangażowanych było 3 wolontariuszy.

6. Współpraca

Nawiązana została współpraca z Powiatowym Zespołem Szkół nr 2 im. Karola Miarki w Pszczynie, z której uczniowie klas o profilu technik architekt krajobrazu pod okiem nauczyciela zawodu wykonywali prace pielęgnacyjne w kolekcji roślin ozdobnych.

Współpracę nawiązano także z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Ornontowicach, gdzie planowane jest utworzenie nowego kierunku ogrodnik i technik ogrodnik. Zajęcia praktyczne realizowane będą na terenie kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Ad. 1.20 Udział w zewnętrznych konferencjach (- 2 konferencje)

B. Ogrodnik, A Model of an Educational Event, konferencja: Process and Society. From Theory to Practice. 9-12.09.2013 Kraków. Prezentacja.

B. Ogrodnik, M. Głowacka, Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego. konferencja pt. „Interakcja – Integracja". Centrum Nauki Kopernik, Warszawa 28.02 - 1.03.2013. Prezentacja.

Ad. 1.21 Publikacje naukowe i popularnonaukowe

Cykl 3 artykułów poświęconych opisowi programu pn. Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB ukazał się w Zielonej Lidze nr 1,2,3.

Wprowadzenie do etyki środowiskowej. W: „Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji", ŚOB 2013

Formy edukacji ekologicznej i przyrodniczej możliwe do realizacji w przyszkolnych ogrodach siedliskowych. W: „Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji", ŚOB 2013

Broszura: Historie ziołowe. Przewodnik. Śląski Ogród Botaniczny Mikołów. s. 16.

Ponadto PSnSA zainicjowała i nadzorowała:

Tworzenie zielnika Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie. Obecnie zielnik zawiera ok. 200 alegatów.

Przygotowanie planów koncepcyjnych zagospodarowania Fiołkowej Górki oraz doliny Jasienicy

Przygotowanie projektu technicznego budowy ścieżki przyrodniczej po terenie Fiołkowej Górki

Przygotowanie planu koncepcyjnego ścieżek przyrodniczych po terenie doliny Jasienicy

Opracowanie koncepcji nowego programu edukacyjnego pn. Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB, jej prezentację, publikacja (Zielona Liga) oraz sfinansowanie (projekt przygotowany wspólnie z dr Mają Głowacką)

Działania dodatkowe PSnSA:

Objęto opieką organizacyjną i merytoryczną praktykantów z Uniwersytetu Śląskiego (2 osoby) oraz Politechniki Śląskiej (2osoby)

Objęto opieką merytoryczną stażystów skierowanych do Śląskiego Ogrodu Botanicznego przez urzędy powiatowe powiatów aglomeracji górnośląskiej (7 osób)

Przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjne z wolontariuszami Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz objęto nad nimi nadzór merytoryczny

Opracowano i przeprowadzono zajęcia dla 3 grup studentów Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki Śląskiej (łącznie ok. 50 osób).

Ad. 1.7 Badania w zakresie anatomii rozwojowej drzew – Samodzielna Pracownia Struktury Roślin Ogrodu Botanicznego PAN organizowała wewnętrze seminaria z udziałem pracowników naukowych Uniwersytetu Opolskiego oraz studentów i doktorantów.

Ad. 1.8 Badania florystyczne, ekologiczne i fizjograficzne prowadzone na terenie ŚOB i w jego okolicy;

Zorganizowano wolontariat studentów Wydziały Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego, w ramach którego studenci podjęli się monitoringu przyrodniczego prac badawczych prowadzonych na terenie ŚOB – liczba studentów ok. 20. Zorganizowano dla nich zajęcia wprowadzające i konsultacje merytoryczne.

We współpracy z dr. hab. Arkadiuszem Nowakiem (Uniwersytet Opolski) rozpoczęto prace nad koncepcją arboretum siedliskowego położonego nad potokiem Jasienica w Mikołowie na terenie specjalnego gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Kobiór.

We współpracy z dr. hab. Arkadiuszem Nowakiem Przygotowanie rozpoczęto prace nad koncepcją długoterminowych eksperymentów z zakresu ekologii lasu prowadzonych na terenie ww. arboretum.

We współpracy ze Muzeum Górnośląskim oraz Śląskim Towarzystwem Entomologicznym (przy wsparciu posła Piotra Chmielewskiego) zorganizowano badania entomofauny Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Ad. 1.9 Badania nad podstawami edukacji ekologicznej – seminarium doktoranckie realizowane we współpracy z Wydziałem Pedagogicznym UMK oraz z Pracownią dydaktyki Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŚ – odbyło się 5 spotkań seminarium doktoranckiego. Liczba uczestników - 5. Wyznaczono robocze tytuły prac doktorskich oraz wyznaczono promotorów.

Ad. 1.10 Badania z zakresu filozofii przyrody – przygotowano rozdział pt. Wprowadzenie do etyki środowiskowej. W pracy zbiorowej pt. „Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji" ŚOB, Mikołów.

Ad. 1.11 Anglojęzyczne seminarium dotyczące edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju – spotkania zostały zawieszone do czasu powrotu z zagranicy współorganizatora Davida Oldroyd'a M.A.

1.12 Etnobotanika oraz historia upraw – seminarium zawieszone (Pracownia Kolekcji zachowawczych i naukowych zorganizowała 18 maja seminarium z tego zakresu w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego pn. Aktywne formy ochrony bioróżnorodności w sadach i w naturze")

1.13 Osada ekosferyczna – seminarium zawieszone (Pracownia SnSA współorganizowała 18 maja seminarium z tego zakresu w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego 21 kwietnia pn. „Technika i ekonomia budownictwa ekologicznego" – zob. ad.1.4)

Ad. 1.14 - 1.16 Organizacja i współorganizacja naukowych zjazdów, konferencji, sympozjów oraz seminariów regionalnych, krajowych i międzynarodowych

Udzielono wsparcia organizacji IX światowego kongresu filozofii procesu pn. „Process and Society. From Theory to Practice. 9-12.09.2013 Kraków. Org.: Towarzystwo Metafizyczne im. A.N. Whiteheada, International Process Network, Śląski Ogród Botaniczny (wsparcie organizacyjne).

21.06. Współorganizacja entomologicznego seminarium popularnonaukowego z udziałem entomologów z Śląskiego Towarzystwa Entomologicznego oraz Śląskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Entomologicznego.

Łącznie zorganizowano 10 wydarzeń naukowych i popularnonaukowych (konferencje, seminaria), w których wzięło udział ponad 300 osób.

Ad. 1.17 Prace nad powołaniem czasopisma naukowego EX SITU JOURNAL - współpraca z Radą Ogrodów Botanicznych i Arboretów nad powołaniem branżowego czasopisma Internetowego skierowanego do ogrodów botanicznych, arboretów, palmiarni, ogrodów zielarskich, itp. – prace zawieszono z powodu braku środków na ich realizację

Ad. 1.18 Prowadzenie i rozwój anglojęzycznej strony internetowej poświęconej edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju (we współpracy z Davidem Oldroyd - em. pracownik Uniwersytetu w Bristolu) – uzupełniono i uaktualniono merytoryczną zawartość tej strony

Ad. 1.19 Współpraca z europejskimi i krajowymi instytucjami prowadzącymi badania w pokrewnych dziedzinach – przygotowano projekt sfinansowania ze środków Funduszu „Grundtvig" wizyty studyjnej w Schumacher College w Wielkiej Brytanii – światowego centrum edukacji ekologicznej. Projekt nie został przyjęty do realizacji z powodu zbyt późnej odpowiedzi nadesłanej przez partnera brytyjskiego.

Śląski Ogród Botaniczny jest partnerem „Porozumienia instytucji non-profit ukierunkowanych na rozwój społeczeństwa opartego na edukacji, nauce, technice i innowacji" z siedzibą w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

Przygotowano i doprowadzono do podpisania umowy o współpracy z Muzeum Górnośląskim oraz ze Śląskim Towarzystwem Entomologicznym.

4. Zadania związane z tworzeniem i pielęgnacją kolekcji siedliskowych Śląskiego Ogrodu Botanicznego:

– pozyskiwanie roślin z natury oraz roślin ze znanym pochodzeniem z ogrodów botanicznych;

– zbiór nasion gatunków siedlisk Natura 2000 oraz gatunków rzadkich regionalnie i chronionych;

– usuwanie gatunków inwazyjnych i niepożądanych gatunków ruderalnych z kolekcji i terenu Ogrodu;

– utrzymywanie odpowiedniego nawodnienia kolekcji młak i łąk trzęś licowych;

– prowadzenie badań w obrębie utworzonych kolekcji oraz terenu Ogrodu;

– namnażanie roślin.

5. Seminaria, konferencje, szkolenia

Dnia 15.09.2013 r. odbyło się zorganizowane przez Pracownię seminarium pt. „Ile jeszcze dzikiej przyrody wokół nas" w ramach obchodów Dnia Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych Śląskiego Kalendarza Ekologicznego. Podczas seminarium zaprezentowane zostały wystąpienia przedstawicieli różnych instytucji oraz organizacji pozarządowych (m.in. Górnośląskiego Muzeum Przyrodniczego, Uniwersytetu Opolskiego, Ligi Ochrony Przyrody oraz Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie).

Pracownicy PKŚ wzięli udział w następujących konferencjach:

International conference EX SITU CONSERVATION OF PLANTS – PROBLEMS AND SOLUTIONS. Poznań, 23-25 January 2013, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (udział czynny)

Szkolenie „Kompleksowe wspieranie procesów rewitalizacyjnych" w dniu 30.01.2013

Sesja naukowa OCHRONA ZAGROŻONYCH CHWASTÓW SEGETALNYCH, Opole 21-22 czerwca 2013 (udział bierny)

International conference WHEN THEORY MEETS PRACTICE: CONSERVATION AND RESTORATION OF GRASSLANDS, 24th – 31st May 2013, Zamość, Poland (udział czynny)

Konferencja międzynarodowa PARKI I OGRODY W KONTEKŚCIE TRWAŁEGO ROZWOJU REGIONÓW, Mikołów, 25-28 czerwca 2013, Śląski Ogród Botaniczny, European Garden Heritage Network (udział czynny)

„Rzadkie i zagrożone elementy flory województwa śląskiego" seminarium ŚOB

Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie – konferencja zorganizowana w ramach RPO *Rozbudowa stacji edukacji ekologicznej…*

Udział w seminariach:

Nowe metody w edukacji ekologicznej
Formy biernej i czynnej ochrony walorów przyrodniczych
Siedliska naturowe w rejonie Garbu Tarnogórskiego
Zieleń miejska a rozwój zrównoważony
Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych i ich wykorzystanie w edukacji

6. Stażyści

W 2013 r. w Pracowni staż realizowany z Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu odbywała jedna osoba, która zajmowała się pielęgnacją kolekcji.

7. Praktykanci i wolontariusze

W Pracowni nie odbywały się praktyki. W pracach związanych z działalnością Pracowni zaangażowany był 1 wolontariusz.

8. Współpraca

Nawiązana została współpraca z Liceum Ogólnokształcącym nr V w Radzionkowie. Uczniowie Liceum wykonywali prace porządkowe na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie.

Nawiązano współpracę w Urzędem Miasta Jaworzno dotyczącą możliwości utworzenia ogrodu siedliskowego na terenie miasta oraz restytucji sasanki otwartej.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
r e g i o n a r k a ś l ą s k a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

1. Wstęp

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami: roślin rzadkich i chronionych, zbiorowisk roślinnych przeniesionych z terenu MPL Katowice oraz Ciepłolubnych muraw psammofilnych i muraw kserotermicznych w Radzionkowie.

2. Pracownicy

W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudnione były osoby na stanowiskach:

– kurator Pracowni Kolekcji Siedliskowych – (1 etat) do 30.06.2013; ½ etatu od 01.07.2013 do 30.11.2013 r.

– specjalista ds. projektów siedliskowych – (1 etat) od 14.01.2013 do 31.10.2013

Od 08.07.2013r w Pracowni 1 osoba odbywa staż.

3. Realizowane zadania

W 2013 roku realizowane są następujące zadania:

– przenoszenie wybranych fragmentów zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach do Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (jako nadzór botaniczny, pielęgnacja przeniesionej roślinności);

– opracowanie metodyki określenia efektywności przenoszenia płatów roślinności z terenu MPL Katowice do ŚOBR (Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie) i rozpoczęcie badań naukowych wraz ze zorganizowanym zespołem badawczym;

– udział w zadaniu Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra św. Anny" realizowanego przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk);

– konsultant wykonania kolekcji edukacyjnych przy projekcie „Rozbudowa Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej przy Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie wraz z wykonaniem kolekcji edukacyjnych na terenie Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie" (adaptacja projektu do aktualnie realizowanych zadań na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie, dobór roślin);

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
r e g i o n a r k a ś l ą s k a

– konsultacje przy tworzeniu kolekcji roślin wodnych w projekcie „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB w Mikołowie – etap II" (pomoc w pozyskiwaniu roślin rzadkich z naturalnych stanowisk oraz z ogrodów botanicznych)

– pielęgnacja i rozbudowa kolekcji roślin muraw psammofilnych i kserotermicznych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie w ramach kontynuacji projektu „Budowa niezbędnej infrastruktury dla utworzenia zastępczego siedliska priorytetowego (6120-1) ciepłolubnych muraw napiaskowych na terenie Księżej Góry w Radzionkowie";

– bieżąca pielęgnacja kolekcji na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie;

– inwentaryzacja przyrodnicza terenu Specjalnego Gospodarstwa Leśnego Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz wybranych terenów przyrodniczo cennych;

– opracowanie planu ochrony muraw kserotermicznych znajdujących się na terenie CEPiE ŚOB;

– opracowanie metodyki wypasu i wytypowanie miejsc do wypasu muraw kserotermicznych oraz zbioru nasion w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół ŚOB;

– pozyskanie roślin z OB UAM w Poznaniu oraz OB UMCS w Lublinie; współpraca w zakresie FLORNATUR ROBiA; przekazanie roślin torfowisk pobranych z Kotlarni do OB UAM w Poznaniu;

– badania nad populacją *Liparis loeselii* wraz w OB UAM;

– w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół ŚOB zaangażowanie w przygotowanie 2 seminariów promujących Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie;

– nawiązanie współpracy z Liceum Ogólnokształcącym w Radzionkowie, Gimnazjum nr 2 i Przedszkolem Pod Topolami oraz z organizacjami pozarządowymi z terenu Radzionkowa i okolic;

– udział w realizacji projektów FLORNATUR ROBiA oraz Nasze Ogrody Siedliskowe.

- Przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie do Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach „Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB – edycja dla uczniów" – przyznane środki: 4000,00 zł (zrealizowano 10 warsztatów, dla 156 uczestników).

7. Warsztaty survivalowe dla dzieci i młodzieży – edukacja w dzikiej przyrodzie – zrealizowano w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego

8. Warsztaty doskonalące dla edukatorów ekologicznych.

W ramach działalności statutowej ŚOB zrealizowano 3 warsztaty dla studentów Politechniki Śląskiej (dla 76 osób), 5 spotkań Grupy Wsparcia i Rozwoju Edukatorów Ekologicznych „Edukatorzy Edukatorom".

W warsztatach dla nauczycieli pn. Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB, które powstały we współpracy z Zakładem Dydaktyki Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego, wzięło udział 30 osób.

Zrealizowano szkolenie dla edukatorów parków narodowych w Ojcowskim Parku Narodowym w dniach 26-28 maja 2013, oraz szkolenie dla edukatorów w dniu 17-19 maja 2013 dla fundacji „Źródło", w którym wzięło udział 25 osób.

Napisano wniosek do Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego pn. „Organizacja ogólnopolskiej Akademii Ochrony Różnorodności Biologicznej, kształtującej edukatorów ekologicznych" - nie został zrealizowany ze względu na brak dofinansowania.

9. Edukacja przyrodnicza oparta na metodzie gry terenowej – realizowano w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego.

10. Warianty przyrodniczych ścieżek edukacyjnych – wykorzystano wytyczone ścieżki przyrodnicze na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Wykorzystanie ścieżki głównie w edukacji realizowanej m.in. w ramach programów „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego", „Bliżej Ogrodu…" (§5 p.4 Statutu ŚOB).

11. Lokalne Centra Edukacji – Ogrody Siedliskowe (FIO) – Projekt dofinansowany z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (umowa nr 19_I/13) czas realizacji: 06.05.2013 – 31.12.2013, dotowane środki: 97 084,50 zł, do projektu przystąpiło pięć zespołów 3-osobowych, które będą prowadzić edukację przyrodniczą dzieci i młodzieży na terenie tzw. Ogrodu Siedliskowego założonego w danej gminie, do tej pory zrealizowano dwa czterodniowe szkolenia wyjazdowe oraz dwa szkolenia stacjonarne, które składają się z warsztatów terenowych i stacjonarnych a także konsultacji, projekt w trakcie realizacji.

12. Warsztaty fotograficzne – nawiązywano współpracę z fotografikiem przyrody – Mirosławem Wąsińskim, jego prace publikowane są na stronie internetowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz podczas warsztatów przyrodniczych. (§5 p.2, 3 i 4 Statutu ŚOB).

13. Warsztaty ornitologiczne – zorganizowano 2 warsztaty terenowe połączone z obserwacjami ornitofauny Śląskiego Ogrodu Botanicznego i okolic w ramach akcji pn. „Zimowe ptakoliczenie" oraz „Wiosenne ptakoliczenie" organizowanych przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Ponadto systematycznie (sezonowo) prowadzone są prace nad utrzymaniem budek lęgowych na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego (w 2012 roku czyszczenie miało miejsce dwukrotnie). Realizowane są także ornitologiczne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży pt. „Ptasi świat" w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"

14. Warsztaty edukacyjne dla osób niepełnosprawnych – zrealizowano 2 warsztaty dla podopiecznych z Miejskiego Ośrodka Wspierania Rodzin i Dziecka, łącznie dla 33 osób.

15. Współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz z innymi organizacjami skupiającymi seniorów. Zrealizowano zadanie w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013 pn. „Spotkajmy się pod jabłonią" - projekt dofinansowany z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (1411/2013/ASOS), czas realizacji: 10.06.2013 – 31.10.2013, dotowane środki: 38 143,00 zł. Zorganizowano 7 zjazdów warsztatowych dla 153 osób.

16. Wydawnictwa edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Wydano 1 zeszyt edukacyjny (broszura) i 4 ulotki z serii Zielona Arka Śląska.
- Zeszyt edukacyjny – Dobrze znane? O drzewach inaczej – 1000 szt.
- Ulotka z serii Zielona Arka Śląska – 1000 szt. x 4

Dystrybuowano także wśród uczestników zajęć edukacyjnych Ogrodu, nauczycieli i wszystkich zainteresowanych osób wcześniej zrealizowane wydawnictwa (książki, broszury, ulotki) (§5 p.2, 3 i 4 Statutu ŚOB).

Oferta edukacyjna Śląskiego Ogrodu Botanicznego – przygotowano i rozdystrybuowano zbiorczą ofertę edukacyjną Ogrodu na 2013 rok wśród uczniów, nauczycieli i we wszystkich szkołach województwa śląskiego (rozesłano ofertę w wersji elektronicznej) (§5 p.2 i 3 Statutu ŚOB).

17. Koordynacja prenumeraty czasopism przyrodniczych dla szkół województwa śląskiego oraz współpraca z redakcjami. Zadanie pn. „ Program edukacji ekologicznej realizowany poprzez zakup prenumeraty czasopism ekologicznych dla placówek oświatowych województwa śląskiego na rok 2013" dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach (umowa nr 5/2013/45/EE/ee/D) w kwocie 449 692,88 zł. Współpracowano z pięcioma redakcjami następujących czasopism: Ekonatura, Zielona Liga, Aura, Przyroda Górnego Śląska, Przyroda Polska oraz koordynowano zakup prenumerat w/w czasopism.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO.

Zrealizowano następujące zadania (numeracja zgodna z planem zadaniowym PEPiE ŚOB na 2013 rok)

1. Program edukacyjny pn. „Bliżej Ogrodu, bliżej Natury, bliżej Człowieka"
   W edycji wiosenno-letniej autorskiego programu psycho- eko- edukacji zrealizowano 6 warsztaty wprowadzające do programu dla łącznie 222 osób oraz 6 pełnych cykli warsztatów (po 5 spotkań), w których łącznie wzięło udział 86 uczestników. Warsztaty przeprowadzono na podstawie umowy z Gminami i Miastami oraz WFOŚiGW w:
   - Jaworznie (1 pełny cykl dla 16 uczestników) – (OŚ-ŚR.605.1.5.2013)
   - Żorach (1 pełny cykl dla 10 uczestników) – (BRM.526.2.4.2013)
   - Jastrzębiu-Zdrój (1 pełny cykl dla 15 uczestników) – (OŚ-II.605.16.2013.)
   - Katowicach (1 pełny cykl dla 16 uczestników) – (1049/2013)
   - Paniowach (1 pełny cykl dla 17 uczestników) – w pensum pracowników ŚOB
   - Mikołowie Mokrem (1 pełny cykl dla 12 uczestników) – w pensum pracowników ŚOB

2. Akademia Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju
   Złożono wniosek do POKL pn. „Szkolne laboratoria monitoringu przyrodniczego – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w województwie śląskim" numer konkursu: 1/POKL/9.1.2/2013 – nie został zrealizowany ze względu na brak dofinansowania.

3. Projekt „Nasze siedlisko naturowe" – w związku z otrzymaniem dotacji projekt ten został zrealizowany w ramach projektu pn. „Lokalne Centra Edukacji – Ogrody Siedliskowe" (FIO) – Projekt dofinansowany z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (umowa nr 19_I/13), opisany poniżej w punkcie 11. niniejszego Sprawozdania.

4. Program edukacyjny pn. „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego" – w edycji wiosenno-letniej i jesiennej programu zrealizowano warsztaty edukacyjne dla 188 grup – łącznie dla 3127 uczestników oraz ich opiekunów. Zajęcia realizowano w ramach:

   a) wkładu własnego do wniosków o dofinansowanie (37 grup, 653 uczestników) przeprowadzili pracownicy ogrodu w pensum

   b) 9 warsztatów przeprowadzili studenci w ramach wniosku do WFOŚiGW (łącznie 140 uczestników)

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: sibg@sibg.org.pl, www.sibg.org.pl, http://esdinsibg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

   c) projektów dofinansowanych przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Przyrodnicze spotkania ŚOB realizowane w latach 2013-2014" – przyznane środki: 7 000,00 zł (25 grup, 405 uczestników).

   d) projektów dofinansowanych przez gminy i powiaty (117 grup, 1929 uczestników) pn : „Edukacja ekologiczna Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Miast, Gmin i Powiatów", projekty realizowane były na podstawie umów:
   - z Powiatem Wodzisławskim (umowa z dnia 14.03.2013), czas realizacji: 02.04.2013–29.06.2013, dotowane środki: 3000,00 zł
   - z Gminą Ornontowice (RUD.032.016.2013), czas realizacji: 02.04.2013 – 29.06.2013, dotowane środki: 4500,00 zł
   - z Miastem Jastrzębie-Zdrój (OŚ-II.605.16.2013), czas realizacji: 22.04.2013 – 28.06.2013, dotowane środki: 8000,00 zł
   - z Gminą Żory (BRM.526.2.4.2013), czas realizacji: 02.04.2013 – 28.06.2013, dotowane środki: 3000,00 zł
   - z Gminą Radzionków (KE.272.2.2013), czas realizacji: 02.04.2013 – 30.11.2013, dotowane środki: 5000,00 zł
   - z Gminą Jaworzno (OŚ-ŚR.605.1.5.2013), czas realizacji: 27.05.2013 – 10.12.2013, dotowane środki: 4300,00 zł
   - z Miastem Bytom (ZL3037.3.2013), czas realizacji: 23.05.2012 – 28.06.2013, dotowane środki: 1000,00 zł
   - z Miastem Katowice (1049/2013), czas realizacji: 22.04.2013 – 28.06.2013, dotowane środki: 5000,00 zł

Przygotowano również następujące projekty, które nie zostały zrealizowane ze względu na brak dofinansowania:
„Edukacja ekologiczna Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Gminy Tarnowskie Góry", „Edukacja ekologiczna Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Miasta Tychy", „Edukacja ekologiczna Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowana na rzecz Powiatu Gliwickiego".

5. Program edukacyjny pn. „Rośliny i klimat" – w edycji wiosenno-letniej zrealizowano warsztaty dla 24 grup, łącznie dla 404 uczestników.
   Zajęcia realizowano w ramach projektu „Rośliny i klimat – program edukacji ekologicznej dla szkół ponadgimnazjalnych"
   - środki WFOŚiGW: 1800,00 zł
   - środki ŚOB: 1800,00 zł

6. Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB – edycja dla uczniów.

- www.gdzieco.pl

➢ **Instytucje i Organizacje:**

- Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska p. Maria Palowska
- Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi p. Damian Absalon
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie p. Bernadeta Pieter, p. Brząkalik
- Polski Klub Ekologiczny w Gliwicach
- RDOŚ Katowice
- WFOŚiGW Katowice
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

- w lutym dr Magdalena Maślak udzielała wywiadu telefonicznego red. Wrońskiemu z Dziennika Zachodniego nt. przedłużającej się zimy i kwitnienia roślin w tym czasie
- 6 kwietnia Łukasz Fuglewicz gościł na antenie Radia Katowice w związku z Dniem Ptaków
- 7 kwietnia podczas obchodów Dnia Ptaków Telewizja Katowice nakręciła materiał dot. ochrony ptaków http://www.tvp.pl/katowice/informacyjne/aktualnosci/wideo/8-kwietnia-1830/10678183
- Połowa kwietnia ukazała się relacja z obchodów Dnia Ptaków w Telewizji MikoTV http://www.mikotv.pl/swieto-ptakow-slaskim-ogrodzie-botanicznym/
- W połowie kwietnia Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu do serwisu Eko Beskidy http://ekobeskidy.com/?p=1714
- 18 kwietnia Małgorzata Szymańczyk udzielała wywiadu dla Radia Express nt. Dnia Ziemi http://www.radioexpress.pl/wiadomosci-tresc/niedziele-z-atrakcjami-w-mikolowie-15522
- 20 kwietnia Małgorzata Szymańczyk i Kinga Brzeszcz gościły na antenie Radia Katowice ws. Dnia Ziemi
- 21 kwietnia red. Wojciech Skowroński i red. Jadwiga Woźnikowska zrealizowali nagranie podczas Dnia Ziemi
- 4 maja edukatorzy ŚOB Łukasz Fuglewicz i Ewa Ziemer byli gośćmi Radia Katowice – Ogród przyjazny motylom
- 22 maja w Telewizji Zabrze ukazał się program z cyklu „ W stronę ekologii. Ogrody botaniczne" nakręcony w połowie maja i podczas konferencji w marcu http://www.tvzabrze.eu/aktualnosci/ekologia/w-strone-ekologii-odc-,1,1,9548
- 1 czerwca Weronika Papiesz gościła na antenie Radia Katowice z okazji Dnia Dziecka – przekazywała informacje o imprezach odbywających się na terenie CEPiE

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02, kom. 534 994 574
e-mail: slbg@slbg.org.pl, www.slbg.org.pl, http://esdinslbg.wordpress.com
Śląski Ogród Botaniczny
z i e l o n a a r k a ś l ą s k a

- na pocz. czerwca dr Magdalena Maślak telefoniczne udzielała wywiadu red. Wrońskiemu z Dziennika Zachodniego dot. roślin odstraszających komary
- 15 czerwca Kinga Brzeszcz gościła na antenie Radia Katowice ws. Dnia Pszczoły
- 16 czerwca red. Maciej Gramatyka (Radio eM) zrealizował nagranie podczas Dnia Pszczoły – rozm. dyrektor Paweł Kojs
- 21 czerwca artykuł w Gazecie Wyborczej (Zielone Strony) red. Marcina Czyżewskiego dot. konferencji „Parki i Ogrody w kontekście trwałego rozwoju regionów"
- 24 czerwca dyrektor Paweł Kojs i Maja Głowacka gośćmi na antenie radia Katowice w programie Anetty Chlebicy-Zawady w sprawie konferencji „Parki i Ogrody w kontekście trwałego rozwoju regionów" (25-28.06.2013 r.)
- ŚOB uzyskał patronaty medialne nad konferencją: „Parki i Ogrody w kontekście trwałego rozwoju regionów" TVP Katowice, Radia Katowice i Gazety Wyborczej
- dr Bogdan Ogrodnik opowiadał o ziołach w programie red. Jadwigi Woźnikowskiej w Radiu Katowice
- 20 sierpnia wywiad dla radia Piekary – dyrektor Paweł Kojs, Julia Góra
- 22 sierpnia Film reklamowy TV Sfera nt. budowy Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie
- wrzesień – Magdalena Maślak udzieliła wywiadu dla Gazety Wyborczej nt. cisów.
- 5 października Małgorzata Szymańczyk gościła na antenie Radia Katowice w związku z Dniem Zwierząt

Między innymi w okresie od stycznia do listopada 2013 roku ukazało się: 100 artykułów oraz 150 notatek prasowych:

Tytuł artykułu	miesiąc publikacji	Tytuł czasopisma/ nazwa serwisu internetowego
Ratujmy stare jabłonie	styczeń	Gazeta Mikołowska
Wizyta studentów	styczeń	Gazeta Mikołowska
Pasja i poświęcenie	styczeń	Gazeta Mikołowska
Świątecznie w Centrum	styczeń	Gazeta Mikołowska
Edukatorzy ekologiczni też bywają zmęczeni	luty	Zielona Liga
Pamiętajmy o ogrodach	luty	Zielona Liga
Śląski Kalendarz Ekologiczny 2013	luty	Zielona Liga

Członkowie Zwyczajni Związku Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny
Województwo Śląskie • Powiat mikołowski • Powiat raciborski • Gmina Mikołów • Gmina Racibórz • Gmina Łyski • Polska Akademia Nauk • Uniwersytet Śląski • Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego • Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej • Polski Klub Ekologiczny • Stowarzyszenie Wspólnota • Rudzkie Towarzystwo Przyjaciół Drzew
Członek wspierający Związku Stowarzyszeń
Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze SA

Inne:

- Udział w imprezach promujących ekologię w gminach:
- Patronaty Śląskiego Ogrodu Botanicznego nad konkursami o tematyce ekologicznej organizowanymi na terenie Województwa Śląskiego:
  - XII Powiatowy Konkurs Wiedzy Ekologicznej, 13.05.2013 r. – zorganizowany w Orzeszu Gardawicach w Gimnazjum nr 3 im. Henryka Sienkiewicza;

  Podczas w/w konkursu pracownik Śląskiego Ogrodu Botanicznego prezentowali prelekcje na temat działalności Ogrodu.

- Udział przedstawiciela Śląskiego Ogrodu Botanicznego w V Międzyszkolnej Sesji Ekologicznej pt. „Żywioły natury", 28.05.2013 r. – sesja zorganizowana przez Ekozespoły Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrzu;
- Organizacja comiesięcznych spotkań doskonalących dla edukatorów ekologicznych „Edukatorzy Edukatorom";
- Zawiązanie grupy roboczej ds. edukacji przy Radzie Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- Przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie do Fundacji Kronenberga „Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego" - nie został zrealizowany ze względu na brak dofinansowania.
- Przygotowanie wniosku o wsparcie projektu do Fundacji Auchan „Ptaki pod skrzydłami Auchan" – nie został zrealizowany.
- Śląski Ogród Botaniczny współpracuje z następującymi mediami:

➢ **Telewizja**

- Telewizja Katowice red. Beata Smaga-Seyboth (Bliżej Natury)
- Telewizja Katowice red. Marta Janota (Aktualności)
- Telewizja Katowice red. Jacek Stefaniak
- Telewizja TVS Silesia red. Aleksander Gortat
- Telewizja SferaTV – red. Bożena Langner
- TV Zabrze – red. Paulina Świtała
- MikoTV – red. Janusz Ćmiel
- Raciborska Telewizja Kabłowa red. Sabina Mostek

➢ **Radio**

- Radio Katowice – red. Jadwiga Woźnikowska, red. Wojciech Skowroński, red. Anetta Chlebica-Zawada
- Radio Express (Tychy) red. Artur Maciaszczyk

- Radio eM (Katowice) red. Maciej Gramatyka
- Radio Vanessa red. Łukasz Pak
- Radio Egida

➢ **Prasa**

- Gazeta Wyborcza red. Marcin Czyżewski (Zielone Strony)
- Dziennik Zachodni red. Damian Hatko, red. Maria Olecha, red. Michał Wroński
- Gazeta Mikołowska red. Bogdan Prejs
- Gazeta Łaziska red. Małgorzata Strzelczyk
- Wicie red. Iwona Spychała-Długosz
- Gazeta iRG red. Łukasz Grzesiak
- Górnośląski Tygodnik Regionalny Echo red. Renata Botor
- Goniec Górnośląski red. Irena Kiziniewicz
- Zielona Liga red. Anna Tarkowska
- Aura, red. doc. dr inż. Edward Garścia
- Kurier Radzionkowski red. Jarosław Wroński
- Głos Radzionkowa red. Grzegorz Bylica

➢ **Serwisy internetowe:**

- www.mojmikolow.pl redakcja@mojmikolow.pl
- www.notkizokolicy.pl redakcja@notkizokolicy.pl
- www.mikolow.naszemiasto.pl
- www.mikolow.pl redakcja@naszmikolow.pl
- www.mikolowski.pl redakcja@mikolowski.pl
- www.tychy.pl e.strzoda@twojetychy.pl
- www.wiadomosci24.pl
- www.ngo.pl redakcja@portal.ngo.pl red. Marek Władyka
- www.fiko-miko.pl, redakcja@fiko-miko.pl
- www.laziska.com.pl redakcja@laziska.com.pl
- www.orzesze.net.pl redakcja@orzesze.net.pl
- www.slaskie.pl tomasz.zak@slaskie.pl
- www.insilesia.pl redakcja@insilesia.pl
- www.ekonews.com.pl redakcja@ekonews.com.pl
- www.ekonomiaspoleczna.pl
- www.ekologia.pl redakcja@ekologia.pl
- www.ulicaekologiczna.pl redakcja@ulicaekologiczna.pl red. Olga Szkolnicka
- www.zielonalekcja.pl redakcja@zielonalekcja.pl red. Emilia Seweryn
- www.ekobeskidy.pl paulina@ekobeskidy.com red. Paulina Węgrzyn
- www.silesiakultura.pl

Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Radio eM
Obchody Dnia Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	EkoBeskidy.com
W Warszawie powstała organizacja instytucji zaangażowanych w rozwój nauki	kwiecień	Polska Agencja Prasowa
Konkurs fotograficzny „Żabie inspiracje"	kwiecień	Wiadomości 24.pl
Eksperyment przyrodniczy cz. I	kwiecień	Zielona Liga
Konferencja w „Zielonej Arce"	kwiecień	Nasza Gazeta
Zielona arka	maj	Zielona Liga
Studenci w Ogrodzie	maj	Gazeta Mikołowska
Skrzydlate święto	maj	Gazeta Mikołowska
Dzień Ziemi z atrakcjami	maj	Gazeta Mikołowska
W stronę ekologii. Ogrody Botaniczne	maj	Telewizja Zabrze
Majówka w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	maj	Dziennik Zachodni
Rodzinne święto w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	maj	Ngo.pl
Dzień Bioróżnorodności	maj	MikoTv.pl
V międzyszkolna Sesja Naukowa	maj	MójMikołów.pl
Warto poczuć jego piękno	maj	Zielona Liga
Zielona fascynacja	maj	Zielona Liga
Zrównoważony rozwój to konieczność	maj	Zielona Liga
W cieniu brzeziny	maj	Zielona Liga
Święto Ptaków w Ogrodzie	maj	Zielona Liga
Eksperyment przyrodniczy cz. II	maj	Zielona Liga
Blisko 80 imprez z okazji Międzynarodowego Dnia Roślin odbyło się na UŚ	maj	Polska Agencja Prasowa

Śląski Ogród Botaniczny – nowa część jest prawie gotowa	czerwiec	rybnik.naszemiasto.pl
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza	czerwiec	EkoGazeta
Księżogórska przyroda	czerwiec	Zielona Liga
Ogrody siedliskowe – lokalne centra edukacji	czerwiec	Witryna internetowa Starostwa Powiatowego w Rybniku
Eksperyment przyrodniczy cz. II	czerwiec	Zielona Liga
Arboretum Bramy Morawskiej	czerwiec	Zielona Liga
Lisek Antoś – obchody Dnia Bioróżnorodności	czerwiec	Zielona Liga
Strażnicy życia	czerwiec	Zielona Liga
Wolontariat w ogrodzie? Tak!	czerwiec	Zielona Liga
Wytchnienie wśród przyrody – w Radzionkowie	czerwiec	Śląskie do przodu!
Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie	czerwiec	Gwarek.tv
Ogrody siedliskowe – edukatorzy poszukiwani	czerwiec	Zielona Lekcja.pl
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza do udziału w konferencji	czerwiec	MójMikołów.pl
W Mikołowie będą rozmawiać o współpracy pomiędzy instytucjami prowadzącymi ogrody i parki na Śląsku	czerwiec	Gazeta Wyborcza
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza	czerwiec	Eko Gazeta
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza do udziału w konferencji	czerwiec	Ngo.pl
Dzień Bioróżnorodności	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Rozmawiali o drzewach	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Spotkanie w Chester w ramach projektu Interreg	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Młodzi ekolodzy	czerwiec	Gazeta Mikołowska

Chrońmy plazy	luty	Zielona Liga
Śląski Kalendarz Ekologiczny 2013	luty	Gazeta Mikołowska
Żabie inspiracje	luty	Gazeta Mikołowska
Zimowe towarzystwo	luty	Gazeta Mikołowska
Śląski Ogród Botaniczny w Poznaniu	luty	Gazeta Mikołowska
Wykład dr Julii Góry	marzec	Zielona Liga
Niedziela z ptakami	marzec	Gazeta Mikołowska
Ogród Botaniczny w Radzionkowie	marzec	Zielona Liga
Poszukiwania zimujących nietoperzy	marzec	Zielona Liga
Naucz się szczepić	marzec	Gazeta Mikołowska
Natura nie boli - podsumowanie kampanii	marzec	Radio Vanessa
Las okiem fitosocjologa	marzec	Zielona Liga
Geoportal dla biznesmenów i turystów	marzec	Głos Pszczyński
Ptakoliczenie	marzec	Zielona Liga
Mikołów: ogród , edukacja, natura nie boli i geoportal	marzec	Portal Górniczy Nettg.pl
Śląski Ogród Botaniczny zaprasza na rodzinne Święto Ptaków	marzec	Wiadomości 24.pl
Święto Ptaków w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	marzec	Ngo.pl
Święto Ptaków w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	marzec	InSilesia.pl
Międzynarodowy Dzień Ptaków	kwiecień	EkoBeskidy.com
Święto Ptaków w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	MikoTv.pl
Międzynarodowy Dzień Ptaków w Śląskim Ogrodzie B.	kwiecień	Dziennik Zachodni
Poznaj zieloną wizytówkę naszego regionu.	kwiecień	Gazeta Wyborcza

Obchody Dnia Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Ngo.pl
Konkurs fotograficzny "Żabie inspiracje"	kwiecień	Ngo.pl
Natura nie boli - przerabianie pieniędzy na zielone	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Jak szczepić drzewa	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Zielono im było	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Międzynarodowy Dzień Ptaków - 7 kwietnia 2013	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	kwiecień	EkoBeskidy.com
Wiosna w Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	kwiecień	Dziennik Zachodni
Światowy Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Dziennik Zachodni
Eko: Niech się świeci Dzień Matki Ziemi	kwiecień	NetTg.pl
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	NetTg.pl
Śląski Ogród Botaniczny widziany przez lunetę	kwiecień	Dziennik Zachodni
Obchody Dnia Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Zielona Lekcja.pl
Zielone Czeki	kwiecień	Echo - Górnośląski Tygodnik Regionalny
Konkurs fotograficzny "Żabie inspiracje"	kwiecień	EkoBeskidy.com
Na ratunek pszczołom	kwiecień	Zielona Liga
Chrońmy stare sady!	kwiecień	Zielona Liga
Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie	kwiecień	Zielona Liga
Żaby w szkołach	kwiecień	Zielona Liga
Dzień Ziemi w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	kwiecień	Fundacja Nasza Ziemia

Śliwkowe szaleństwo	sierpień	RadioBielsko.pl
Ogród Botaniczny w Radzionkowie. Rośliny z Pyrzowic już w pięciu basenach.	sierpień	naszemiasto.pl
Pyrzowice, Radzionków. Rzadkie rośliny z lotniska przenoszone do ogrodu botanicznego	sierpień	Dziennik Zachodni
Dzisiaj w Oborze piknik rodzinny z okazji urodzin WFOŚiGW	sierpień	nowiny.pl
Tłumy raciborzan świętowały dziś na kempingu Obora 20-lecie WFOŚiGW	sierpień	naszraciborz.pl
Piknik ekologiczny w Raciborzu	sierpień	Radio Vanessa
Wakacje w ogrodzie botanicznym	sierpień	SferaTV
Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie: nowa część zniszczy naturę	sierpień	mikolow.naszemiasto.pl
Targ żywności ekologicznej	sierpień	Ekogazeta
Wiem co jem – biobazar pod Sośnią Górą	sierpień	Odkrywając Śląsk
Zielony bazar w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	sierpień	Wiadomości24.pl
Nowość - targ certyfikowanej żywności ekologicznej w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	sierpień	Ulica ekologiczna
Mikołów. Zielony bazar w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	wrzesień	Ngo.pl
Targ certyfikowanej żywności w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	wrzesień	zielonalekcja.pl
Podczas pikników zobaczyli, co udało się zrobić dla środowisko	wrzesień	Gazeta.pl
Dzień Dzikiej Fauny...	wrzesień	Mój Mikołów.pl
O przyrodę dbamy – elektrośmieci zbieramy!	wrzesień	Czysta Ziemia
Integracja w terenie	wrzesień	Gazeta Mikołowska

Biobazar na Sośniej Górze	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Śląski Ogród Botaniczny	wrzesień	Aura
Dołącz do edukatorów	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Tegoroczne obchody Święta Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych będą pełne atrakcji	wrzesień	Silesia Dzieci
Ekologiczne święto rodzinne w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	wrzesień	Mój Mikołów.pl
Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych	wrzesień	eko-polska.pl
Śląski Ogród Botaniczny - sprzątanie świata	wrzesień	mikolow.naszemiasto.pl
Zwycięski rysunek trafił na plakat	wrzesień	Mój Mikołów.pl
Rysunek na plakacie	wrzesień	Gazeta Orzeska
Żabie inspiracje - wyniki konkursu	wrzesień	Mój Mikołów.pl
Dzień Zwierząt w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	wrzesień	Wiadomości24.pl
Ekoserwis: wręczono nagrody dla EkoAktywnych	wrzesień	nowiny.pl
Nagrody dla ludzi o zielonych sercach	wrzesień	gazeta.pl
Pyrzowice, Radzionków. Rzadkie rośliny z lotniska przenoszone do ogrodu botanicznego	wrzesień	Dziennik Zachodni
Spacer doliną rzeki	wrzesień	Zielona Liga
Sieć Dziedzictwa Ogrodów Europy na Śląsku	wrzesień	Zielona Liga
Ecoparty w kapeluszu	wrzesień	kurierpolski24.pl
Rozstrzygnięcie konkursu "Żabie inspiracje"	wrzesień	Notki z Okolicy
Kiermasz ekologiczny w Mikołowie	październik	eko-polska.pl
Zielony bazar w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	październik	eko-polska.pl
Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych	październik	Fiko-Miko.pl
Nagroda dla Śląskiego Ogrodu Botanicznego	październik	Mój Mikołów.pl

10 lat minęło…	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Rzadkie i zagrożone	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Dzień Pszczoły	czerwiec	Eko Gazeta
Święto Pszczoły w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	czerwiec	Windomości 24.pl
Europejska twarz naszych ogrodów	lipiec	eko nowiny
Spotkajmy się pod jabłonią	lipiec	Mój Mikołów.pl
O Indiach i Chinach	lipiec	Gazeta Mikołowska
Wszystko o pszczołach	lipiec	Gazeta Mikołowska
Sieć Dziedzictwa Ogrodów Europy	lipiec	Gazeta Mikołowska
Plany na Fiołkowej Górze	lipiec	Gazeta Mikołowska
Sensualny spacer	lipiec	Gazeta Mikołowska
Pori i Reposaari – projekt Hybrid Parks	lipiec	Gazeta Mikołowska
Święto Pszczoły w Śląskim Ogrodzie Botanicznym już w najbliższą niedzielę	lipiec	Ngo
Rozbudowa Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej	lipiec	SferaTV
Targi i Dzień Pszczoły	lipiec	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
Najlepsi z wiedzy ekologicznej	lipiec	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
ŚOB w sieci (o Sieci Dziedzictwa Ogrodów Europy)	lipiec	Aktualności Powiatu Mikołowskiego
Przedstawiciele European Garden Heritage Network w Rudach	lipiec	raciborz.com.pl
Wizyta przedstawicieli European Garden Heritage Network w pszczyńskim Parku Zamkowym	lipiec	SpacerIN.pl

Śląski Ogród Botaniczny w Sieci Dziedzictwa Ogrodów Europy	lipiec	Gazeta Wyborcza
Spotkali się pod jabłonią	lipiec	Notki z Okolicy
U sąsiadów powstanie ogród biblijny	lipiec	Nowiny.pl Ekoserwis
Święto Pioruna w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec	In Silesia.pl
Rodzinne Święto Pioruna	lipiec	Radio Express
Święto Pioruna w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec	Wiadomości24.pl
Święto Pioruna w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec	Ngo.pl
Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie: Dzień Pioruna	lipiec	naszemiasto.pl
Dzieci, pioruny i skarb w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec	Wiadomości24.pl
Rodzinne zabawy w botaniku	lipiec	Dziennik Zachodni
Śląski Ogród Botaniczny dla młodzieży Europy	lipiec	Mój Mikołów.pl
Interkulturowo w Mikołowie	lipiec	Notki z Okolicy
Jak świętowano Dzień Pszczoły w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	lipiec-sierpień	Zielona Liga
20 lat w trosce o środowisko	lipiec-sierpień	Zielona Liga
Ogród talentów	sierpień	Gazeta Mikołowska
Gościnnie w Raciborzu	sierpień	Gazeta Mikołowska
Dziewięć miast – XII Europejskie Spotkanie Młodzieży	sierpień	Gazeta Mikołowska
Skarby Pioruna	sierpień	Gazeta Mikołowska
Spotkanie pod jabłonią	sierpień	Gazeta Mikołowska
Wybieramy wizytówkę powiatu mikołowskiego	sierpień	mikolow.naszemiasto.pl
Stare odmiany wracają do łask	sierpień	Polskie Radio Katowice

Ekologiczne ogrody	listopad	Gazeta Mikołowska
Wszystko o drzewach	listopad	Gazeta Mikołowska
Dzieci w Centrum	listopad	Gazeta Mikołowska
Nowość: zajęcia laboratoryjne w ŚOB	listopad	MójMikołów.pl
Święto wolontariuszy w ŚOB	listopad	MójMikołów.pl
Dokąd zmierzają parki i ogrody na Śląsku?	grudzień	MójMikołów.pl
Dzień Wolontariusza	grudzień	Ekologiczne Beskidy
Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych	grudzień	Przyroda.Katowice.pl
Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych i ich wykorzystanie w edukacji – seminarium	grudzień	Gwarek.tv
Seminarium o przyszkolnych ogrodach siedliskowych – 7 grudnia	grudzień	Serwis portalu powiatu tarnogórskiego tg.net.pl
Seminarium w Radzionkowie: Zakładanie przyszkolnych ogrodów siedliskowych	grudzień	TarnowskieGóry24.info
Seminarium ekologiczne	grudzień	Portal: Centrum Kultury Karolinka
Biuro św. Mikołaja już czynne	grudzień	Mój Mikołów.pl
Rovaniemi przeniesione do Mikołowa!	grudzień	Wiadomości24.pl
Biuro św. Mikołaja… i jeszcze filia!	grudzień	Serwis Radia Express
Wyróżnienie dla SP9PKS	grudzień	Świat Radio
Kalendarz w Ferrarze	grudzień	Gazeta Mikołowska
Dziękujemy za pomoc	grudzień	Gazeta Mikołowska
Gdzie ta zima?! Wiosna w grudniu. Kwitnące kwiaty w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	grudzień	Portal TVS
Rośliny poczuły wiosnę w… grudniu	grudzień	Portal RMF 24
Sprzątanie świata 2013	grudzień	Nasze Miasto

PODSUMOWANIE:

W ramach wszystkich ww. projektów zrealizowano zajęcia warsztatowe dla następującej liczby grup (dzieci i młodzieży):

- Liczba grup: 254
  - 6 warsztatów wprowadzających do programu „ Bliżej Ogrodu, bliżej Natury, bliżej Człowieka"
  - 30 warsztatów programu „ Bliżej Ogrodu, bliżej Natury, bliżej Człowieka"
  - 188 warsztatów programu „Przyrodnicze Spotkania ŚOB"
  - 24 warsztaty programu „Rośliny i Klimat"
  - 4 warsztaty „Szkoły Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB" – edycja dla uczniów
  - 2 warsztatów edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"

- Liczba uczestników: 3934
  - 222 uczestników warsztatów wprowadzających do programu „ Bliżej Ogrodu, bliżej Natury, bliżej Człowieka"
  - 86 uczestników warsztatów programu „ Bliżej Ogrodu, bliżej Natury, bliżej Człowieka"
  - 3127 uczestników warsztatów programu „Przyrodnicze Spotkania ŚOB"
  - 404 uczestników warsztatów programu „Rośliny i Klimat"
  - 62 uczestników warsztatów programu „Szkoły Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB" – edycja dla uczniów
  - 33 uczestników warsztatów edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego"

W ramach wszystkich ww. projektów zrealizowano zajęcia warsztatowe dla następującej liczby grup (dorośli):

- Liczba grup: 22
  - 3 warsztaty dla studentów Politechniki Śląskiej
  - 5 spotkań Grupy Wsparcia i Rozwoju Edukatorów Ekologicznych „Edukatorzy Edukatorom"
  - 1 spotkanie Szkoły Eksperymentu Przyrodniczego ŚOB
  - 4 szkolenia programu FIO
  - 2 warsztaty ornitologiczne (terenowe)
  - 7 zjazdów warsztatowych programu ASOS

Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych (Mikołów)	październik	Ulica ekologiczna
Przyrodniczy sojusz GP 1 i Śląskiego Ogrodu Botanicznego	październik	czdz.pl
Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Siedlisk Naturalnych	październik	Zielona Dziupla
Światowy Dzień Zwierząt	październik	Ulica ekologiczna
Śląski Ogród Botaniczny: Dzień Zwierząt 2013	październik	mikolow.naszemiasto.pl
Dzień Zwierząt	październik	Mój Mikołów.pl
Światowy Dzień Zwierząt w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie	październik	mikolowski24.pl
Za nami święto przyrodnicze w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie	październik	mikolowski24.pl
Dzień Zwierząt w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	październik	gdzie co?
Ostatnie w tym roku rodzinne święto przyrodnicze	październik	Mój Mikołów.pl
Obchody Europejskich Dni Ptaków w Mikołowie	październik	Mój Mikołów.pl
Dzieci stworzą arkę dla zwierząt	październik	Silesia Dzieci
Obserwuj ptaki podczas niezwykłego spaceru	październik	mikolowski24.pl
Obchody Europejskich Dni Ptaków w Mikołowie	październik	Wiadomości24.pl
Mikołów. Dzień Zwierząt w ŚOB	październik	Ngo.pl
Rybniccy licealiści w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	październik	rybnik.com.pl
Śląski Ogród Botaniczny: Dzień Zwierząt 2013	październik	mikolow.naszemiasto.pl
Dzika fauna i flora	październik	Gazeta Mikołowska
Drzewo do opisania	październik	Gazeta Mikołowska
Żabie nagrody	październik	Gazeta Mikołowska
Ogród zwierzętom	październik	Gazeta Mikołowska

Dla przedszkolaków	październik	Gazeta Mikołowska
Spotkanie pod jabłonią	październik	Gazeta Mikołowska
W gronie laureatów	październik	Gazeta Mikołowska
Wizyta w Kolonii	październik	Gazeta Mikołowska
Dzień Zwierząt w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	październik	Śląskie. Pozytywna Energia
Światowy Dzień Zwierząt w ŚOB	październik	Dziennik Zachodni
5 października - Dniem Zwierząt	październik	Ekologiczne Beskidy
Botanik jest dla rodziny	październik	Dziennik Zachodni
Drzewa i przedszkolaki	październik	Łaziska.com.pl
Święto Drzewa w Łaziskach Górnych	październik	mikolowski24.pl
Dzień Drzewa	październik	Mój Mikołów.pl
Jubileusz Funduszu	październik	EkoNowiny
Seminarium "Zieleń miejska a rozwój zrównoważony"	październik	Mój Bytom.pl
Seminarium w Radzionkowie: Zieleń miejska a rozwój zrównoważony	październik	TarnowskieGóry24.info
Zieleń miejska a rozwój zrównoważony	październik	Kurier radzionkowski
Statuetka dla ogrodu botanicznego	październik	Mój Mikołów.pl
Ruszyła Szkoła Eksperymentu Przyrodniczego	listopad	Ekologiczne Beskidy
W trosce o środowisko	listopad	Europerspektywy
Dzień Zwierząt	listopad	Gazeta Mikołowska
Radość pomagania	listopad	Gazeta Mikołowska
Jesienne zakupy	listopad	Gazeta Mikołowska
Śladami ptaków	listopad	Gazeta Mikołowska

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ŚLĄSKIEGO BANKU NASION

1. Pracownicy

W Pracowni na mocy umowy o pracę zatrudniona jest jedna osoba na stanowisku Kuratora Śląskiego Banku Nasion – Katarzyna Galej na ½ etatu na czas nieokreślony.

2. Realizowane zadania

Obecnie w Śląskim Banku Nasion jest przechowywanych 85 próbek nasion (52 gatunki).

W 2013 roku realizowane są następujące zadania:

Realizacja udziału ŚOB jako konsorcjanta w projekcie „Ocena stanu populacji oraz ochrona ex situ wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski" - realizowanego przez Radę Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce, dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W ramach realizacji projektu odbywały się konsultacje z koordynatorami projektu z ramienia ROBiA dotyczące przetargów, metodyki zbioru nasion oraz ich przechowywania. Przeprowadzone zostały testy kiełkowania nasion zebranych w ramach realizacji projektu, nasiona następnie poddano przechowywaniu niskich temperaturach. W związku z realizacją projektu, ŚOB przejął w użytkowanie następujące urządzenia: higrometr do pomiaru eRH, przenośną lodówko-zamrażarkę, wagę laboratoryjną, agregat prądotwórczy i kamerę mikroskopową. Rozstrzygnięte zostały przetargi na dostawę kiełkownika, zamrażarki, destylatora oraz suszarki laboratoryjnej. Urządzenia te po zakończeniu realizacji projektu przejdą na własność ŚOB.

Realizacja projektu „Analiza zmienności i struktury genetycznej rzadkich gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski". W ramach realizacji projektu przygotowano oraz wystosowano wszystkie konieczne zgody na zbiór nasion oraz liści do badań genetycznych. W związku z uzyskanymi zgodami odbyły się trzy wyjazdy terenowe, podczas których zebrano 297 próbek z roślin z gatunku *Primula auricula* oraz 34 próbki z roślin z gatunku *Primula minima* z terenu Tatrzańskiego Parku Narodowego. Odbyły się również trzy wyjazdy do PAN Ogród Botaniczny CZRB w Powsinie, podczas których z zebranego materiału wyizolowane zostało DNA, które posłuży do analiz genetycznych.

Udział w zadaniu „Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra Św. Anny" realizowanym przez Zespół Opolskich Parków

Krajobrazowych" (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk) – zbiór nasion, wysiew nasion i pielęgnacja sadzonek

Udział w zadaniu „Budowa niezbędnej infrastruktury dla utworzenia zastępczego siedliska priorytetowego (6120-1) ciepłolubnych muraw napiaskowych na terenie Księżej Góry w Radzionkowie" – wysiew nasion i pielęgnacja sadzonek

Sadzenie i pielęgnacja roślin gatunków i odmian ozdobnych na użytek budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB, pielęgnacja roślin znajdujących się na terenie CEPiE.

3. Seminaria i konferencje

- Dnia 19.05.2013 r. odbyło się zorganizowane przez Pracownię seminarium pt. „Rola Śląskiego Banku Nasion w projekcie wzmacniania lokalnych populacji". Seminarium odbyło się w ramach Międzynarodowego Dnia Bioróżnorodności i Światowego Dnia Roślin Śląskiego Kalendarza Ekologicznego. Podczas seminarium zaprezentowane zostały wystąpienia przedstawicieli różnych instytucji (m.in.: Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Opolskiego oraz Śląskiego Ogrodu Botanicznego). W seminarium uczestniczyli m.in. studenci zainteresowani współpracą z ŚOB.
- Udział Kuratora w międzynarodowej Konferencji pt. „Ex situ conservation of plants – problems and solutions", która odbyła się w dniach 23-25 stycznia w Poznaniu;
- Udział Kuratora ŚBN w Debacie dotyczącej propozycji zmian w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów, która odbyła się 12 marca w Ministerstwie Środowiska w Warszawie;
- Udział Kuratora ŚBN w Konferencji „GEOsfera – wzmocnienie walorów przyrodniczych i turystycznych obszarów poprzemysłowych", która odbyła się 9 maja w Jaworznie;
- Udział Kuratora w Konferencji pt. „Kierunki i możliwości rozwoju ogrodów botanicznych i arboretów w Polsce XXI w." która odbyła się 21 września w Krakowie (prezentacja posteru).

4. Współpraca

Śląski Bank Nasion rozpoczął współpracę z Radą Ogrodów Botanicznych w Polsce, PAN Ogrodem Botanicznym CZRB w Powsinie, Ogrodem Botanicznym UMA w Poznaniu oraz Ogrodem Botanicznym UMCS w Lublinie w związku z realizacją projektu „Ocena

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU HYBRID PARKS W RAMACH PROGRAMU INTERREG IVC

Informacje dotyczące projektu

W realizację projektu zaangażowanych jest 7 pracowników, zatrudnionych w projekcie na różne części etatu (od ¼ od ¾ etatu).

Czas trwania projektu: styczeń 2012 r. – grudzień 2014 r.

Budżet całkowity projektu: 2 411 182 € (9 937 204,38 zł)

Dofinansowanie z EFRR: 1 858 523.40 € (7 659 530,84 zł)

Dofinansowanie dla ŚOB: 129 011,30 € (531 693,03 zł)

Zadania związane z koordynacją projektu

- Dostarczenie do Partnera Wiodącego projektu trzech raportów okresowych (styczeń-czerwiec 2012 r., lipiec-grudzień 2012 r. i styczeń – czerwiec 2013 r.) zawierających raporty merytoryczne oraz finansowe
- Udział w dwóch spotkaniach grupy International Steering Group (podczas konferencji w Cheshire West and Chester w Wielkiej Brytanii, wizyty studyjnej w Rabenstein w Austrii)
- Przygotowanie sprawozdań merytorycznych po każdym z wyjeździe na warsztaty, konferencję lub wizytę studyjną

Zadania związane z promocją projektu

- Przygotowanie czterech notatek prasowych dotyczących realizacji projektu (Gazeta Mikołowska)
- Udział w dwóch wywiadach radiowych (dla Radia Katowice w dniu 21.04.2013 oraz 24.06.2013)
- Udział w jednym wywiadzie telewizyjnym (dla TV Silesia w dniu 26.03.2013)
- Informowanie na temat projektu podczas piętnastu konferencji i seminariów wyjazdowych

Zadania związane z wymianą doświadczeń w ramach projektu

- Udział trzech przedstawicieli ŚOB (w tym eksperta zewnętrznego reprezentującego Miasto Mikołów – Aliny Mzyk) w warsztatach „Aspekty środowiskowe 1" które odbyły się w Paoli na Malcie w dniach 17-18 kwietnia 2013 r. Podczas warsztatów wygłoszone zostały dwie prezentacje: „A role of Silesian Botanical Garden in the network of Polish botanical gardens Mikołow – Investments in Environmental Protection" (Paweł Kojs) oraz „Mikołow – Investments in Environmental Protection" (Alina Mzyk)

- Udział czterech przedstawicieli ŚOB w drugiej Konferencji Hybrid Parks która odbyła się w dniach 13-15 maja 2013 w Cheshire West and Chester w Wielkiej Brytanii.

- Udział trzech przedstawicieli ŚOB podczas warsztatów „Economy Aspects 2" które odbyły się w dniach 14-15 czerwca 2013 r. w Pori w Finlandii.

- Udział pięciu przedstawicieli ŚOB (w tym jednego eksperta zewnętrznego reprezentującego Miasto Mikołów – Tomasza Roguli) w wizycie studyjnej „Lower Austria: A Destination for Garden Tourism" która odbyła się w dniach 30 września – 2 października w Rabenstein w Austrii.

- Udział trzech reprezentantów ŚOB (w tym jednego eksperta zewnętrznego reprezentującego Miasto Mikołów – Michała Bocheńskiego) w warsztatach „Social Aspects 2" które odbyły się w dniach 7-8 listopada 2013 r. w Ferrarze we Włoszech. Podczas warsztatów wygłoszona została prezentacja pt. „Sielsian Botanical Callendar" (Paweł Kojs)

- Udział koordynatora projektu w Konferencji „Europejska Współpraca terytorialna, Współpraca międzyregionalna – doświadczenia i szanse" która odbyła się 15 października 2013 roku w Katowicach (wygłoszenie prezentacji dotyczącej realizacji projektu Hybrid Parks przez Śląski Ogród Botaniczny – Katarzyna Galej)

- Przygotowanie opracowania dotyczącego utworzenia na terenie ŚOB terapeutycznego ogrodu ziołowego. Opracowanie przygotował ekspert zewnętrzny uczestniczący w Konferencji „Internationaler Fachtag Gartentherapie" która odbyła się w dniach 24-25 maj 2013 roku w Tulln w Austrii.

- Przygotowanie tłumaczeń 16 raportów wstępnych przygotowanych przez wszystkich partnerów projektu oraz tłumaczenie 6 studiów przypadku. Tłumaczenia zostaną wydane drukiem w kolejnym semestrze.

- Druk opracowania pt. Silesian Botanical Garden a Case Study in Hybrid Parks Project (115 stron) przygotowanego przez ŚOB, nakład 500 szt.

II.

W roku 2013 udało się pozyskać nowych wolontariuszy świadczących pracę na rzecz różnych pracowni Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W okresie od 2 stycznia do 31 grudnia zostało zawartych 20 porozumień z wolontariuszami.

Pracownia wydała również 2000 szt. ulotek informacyjnych dot. wolontariatu w ŚOB, które zostały rozdystrybuowane podczas świąt ŚKE, jak również w miejscach strategicznych powiatu mikołowskiego (szkoły, uczelnie, urzędy miasta, biblioteki itp.) i instytucjach zajmujących się koordynacją wolontariatu.

stanu populacji oraz ochrona *ex situ* wybranych dziko rosnących gatunków roślin rzadkich i zagrożonych na terenie Polski".

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

I

W ramach projektu pn. „Klimat – Człowiek – Środowisko" Śląski Kalendarz Ekologiczny 2013 r., realizowanego przez Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie w okresie od 2.01.2013 r. do 31.12.2013 r. odbyło się 10 świąt ekologicznych. Tematyka świąt była różnorodna i skupiała uwagę ludzi wokół różnych gatunków roślin i zwierząt, nie zabrakło również nowych tematów, a także problemów z nimi związanych (np. Międzynarodowy Dzień Ptaków, Dzień Pszczoły czy też Dzień Pioruna). Dotychczas w roku 2013 goście Śląskiego Ogrodu Botanicznego mogli uczestniczyć w następujących świętach:

– *Dzień Żaby* (26-28 luty) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w trzech mikołowskich szkołach dla uczniów klas 1-3 (łącznie dla 683 uczestników).

– *Międzynarodowy Dzień Ptaków* (7 kwiecień) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (99 uczestników), Dzień Otwarty z seminarium (74 uczestników) oraz warsztatami edukacyjnymi (łącznie dla 194 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 600 osób.

– *Dzień Ziemi* (21 kwiecień) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (105 uczestników), seminarium (28 uczestników), oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży o i osób dorosłych (łącznie dla 257 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2000 osób.

– *Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej* (19 maj), połączony został z obchodami Dnia Roślin, a także z 10-leciem istnienia Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W ramach święta odbyły się zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (łącznie dla 80 uczestników), dwa seminaria (łącznie dla 53 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (191 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 3000 osób.

– *Dzień Pszczoły* (16 czerwiec) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach (łącznie dla 81 uczestników), Dzień Otwarty z seminarium (27 uczestników) oraz warsztatami dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (łącznie dla 295 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 3500 osób.

– *Dzień Pioruna* (21 lipiec) – ze względu na wakacyjny charakter święta został zorganizowany tylko Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych (łącznie dla 265 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2500 osób.

– *Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk* (15 wrzesień) – obchody tego święta połączone były z akcją sprzątania świata koordynowaną i organizowaną przez Fundację Nasza Ziemia oraz Fundację „Sprzątanie Świata – Polska". W ramach święta odbyło się seminarium (25 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie dla 223 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2000 osób.

– *Międzynarodowy Dzień Zwierząt* (6 październik) – w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (łącznie dla 77 uczestników), seminarium (20 uczestników) oraz Dzień Otwarty z warsztatami dla dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie dla 257 uczestników). Frekwencja podczas Dnia Otwartego wyniosła 2000 osób.

– *Światowy Dzień Drzewa* (15 październik) – w ramach działania została zorganizowana konferencja dendrologiczna (20 uczestników).

– *Międzynarodowy Dzień Wolontariusza* (7 grudzień) - w ramach działania zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne w przedszkolu (łącznie dla 95 uczestników) oraz seminarium połączone z warsztatami dla obecnych i przyszłych wolontariuszy ŚOB (47 uczestników).

W ramach programu dotąd zrealizowano 34 warsztaty w szkołach (łącznie dla 1244 uczestników), 8 seminariów dla osób dorosłych (łącznie dla 294 uczestników), 39 warsztatów terenowych i manualno-przyrodniczych w ramach Dni Otwartych (łącznie dla 1759 uczestników), ogólną liczbę uczestników Dni Otwartych szacuje się na ok. 15 600 osób.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych świąt ŚKE na stronie:

nasiona przechowywane w ŚBN - stan na maj 2016

lp.	nazwa łacińska	nazwa polska	nr próbki	projekt	data zbioru	miejsce zbioru	suszenie od	Cz. L./Cz. K.	ochrona	w niskiej temp. od	tem. przech.	data dostracz. Do banku	pogoda podczas zbioru	zbieracz
1.	*Convallaria majalis*	konwalia majowa	2008/1	brak	2008	Warszawa (O. B.)	2011.08.02	-	-	2011.12.02	+4°C	2011		b.d.
2.	*Sida hermaphrodita*	ślazowiec pensylwański	2010/1	brak	2010.11	Plenice (gospodarstwo	2011.12.06	-	nie dotyczy	2011.12.13	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Krzysztof Olkowski
3.	*Agrimonia procera*	rzepik wonny	2011/1	Góra Św. Anny	2011.08.11	Groszowice (k. Opola)	2011.08.11	-	-	2011.11.18	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Katarzyna Galej
4.	*Carex supina*	turzyca delikatna	2011/10	brak	2009	Bydgoszcz IHAR (?)	b.d.	R/VU	ochrona ścisła	2011.12.12	+4°C	2011	b.d.	b.d.
5.	*Plantago arenaria*	babka piaskowa	2011/11	brak	2011.09.12	Radzionków	2011.09.13	-	-	2011.12.05	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
6.	*Dianthus deltoides*	goździk kropkowany	2011/15	brak	2011.09.11	Radzionków	2011.09.12	-	-	2011.12.05	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
7.	*Pulsatilla patens*	sasanka otwarta	2011/16	brak	2011	Jaworzno	brak	E/LR	ścisła, wymaga ochrony czynnej (?)	2013.05	+4°C	2014	b. d.	b. d.
8.	*Trifolium rubens*	koniczyna długokłosowa	2011/2	Góra Św. Anny	2011.08.11	Kosarowice (k. Tarnowa Opolskiego)	2011.08.12	-	-	2011.11.18	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Katarzyna Galej
9.	*Carex pendula*	turzyca zwisła	2011/3	brak	2011.11.15	Gmina Łazy, Las ...	2011.12.28	-	-	2011.12.27	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Andrzej Czylok
10.	*Inula conyza*	oman szlachtawa	2011/3	Góra Św. Anny	2011.08.23	hałda k. Tarnowa	2011.08.24	-	-	2011.11.18	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Katarzyna Galej
11.	*Atropa belladonna*	pokrzyk wilcza jagoda	2011/4	brak	2011.11	Milówka (góra Prusów)	2011.11	-	ochrona częściowa	2012.01	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Bogdan Ogrodnik
12.	*Tanacetum vulgare*	wrotycz pospolity	2011/5	brak	2011.09.11	Radzionków	2011.09.12	-	-	2011.12.05	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
13.	*Plantago arenaria*	babka piaskowa	2011/6	brak	2011.09.12	Radzionków	2011.09.13	-	-	2011.12.05	+4°C	2011	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
14.	*Gentianella germanica*	goryczuszka (goryczka) Wettsteina	2011/7	brak	2011.10.29	Złoty Stok (hałdy)	2011.11.03	-	ścisła, wymaga		+4°C	2011	słoneczna, sucha	Arkadiusz Nowak (?)
15.	*Carex supina*	turzyca delikatna	2011/9	brak	2006	Bydgoszcz IHAR (?)	b.d.	R/VU	ochrona ścisła	2011.12.12	+4°C	2011	b.d.	b.d
16.	*Eriophorum angustifolium*	wełnianka wąskolistna	2012/1	GTL	2012.06.15	Pyrzowice (Lotnisko)		-	-		+4°C	2012	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
17.	*Butomus umbellatus*	łączeń baldaszkowy	2012/2	brak	2012.07.31	Janowiec cz. Wsi	2012.08.07	-	-	2012.12.18	+4°C	2012		Agata Smieja (dostarczyła)
18.	*Aquilegia vulgaris L.*	orlik pospolity	2012/22	brak	2012.07.11	Radzionków (kamieniołom)	2012.07.11	-	częściowa	2012.12.18	+4°C	2012	słoneczna, sucha	Magdalena Maślak
19.	*Scheuchzeria palustris*	bagnica torfowa	2013/1	FlorNatur ROBiA	2013	Baligówka (Czarny Dunajec)	b.d.	E	ścisła	2014	-25°C	2014	słoneczna, sucha	Katarzyna Galej
20.	*Schoenoplectus mucronatus*	oczeret sztyletowaty	2013/2	FlorNatur ROBiA	2013	Poręba Wielka (Oświęcim)	b.d.	E/VU	ścisła	2014	-25°C	2014	słonecznie, 20°C	Agata Smieja
21.	*Pinguicula vulgaris L. ssp. bicolo*	tłustosz pospolity dwubarwny	2013/3	FlorNatur ROBiA	2013	Maczki Bór (Sosnowiec)	b.d.	V/CR	ścisła (3)	2014	-25°C	2014	słonecznie, 20°C	Agata Smieja
22.	*Drosera anglica*	rosiczka długolistna	2013/4	FlorNatur ROBiA	2013	Antoniów (D. Górnicza 1)	b.d.	E	ścisła (3)	2014	-25°C	2014	słonecznie, 18°C	Agata Smieja
23.	*Drosera anglica*	rosiczka długolistna	2013/5	FlorNatur ROBiA	2013	Maczki Bór (Sosnowiec)	b.d.	E	ścisła (3)	2014	-25°C	2014	słonecznie, 18°C	Agata Smieja
24.	*Drosera anglica*	rosiczka długolistna	2013/6	FlorNatur ROBiA	2013	Pogoria I (D. Górnicza 2)	b.d.	E	ścisła (3)	2014	-25°C	2014	słonecznie, 18°C	Agata Smieja
25.	*Sedum acre*	rozchodnik ostry	b.d.	brak	b.d.	Bydgoszcz IHAR (?)		-	-	2011.12.12	+4°C	2011	b.d.	b.d.
26.	*Phleum phleoides*	tymotka Boehmera		brak	b.d.	Bydgoszcz IHAR (?)	?	-	-	2011.12.12	+4°C	2011	b.d.	b.d.
27.	*Cirsium acaule*	ostrożeń krótkołodygowy	2016/A/6	FlorNatur Silesia	2015.08.29 oraz	Olsztyn-Turów (pobocze drogi)	2015.09.25 (obie próbki)	-	-	2016.01.27	-25	2015.09.25	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak

28.	*Gentiana cruciata*	goryczka krzyżowa	2016/A/1	FlorNatur Silesia	2015.08.15 oraz 2015.09.25	Kolonia Ryczów-Międzygóry, Ogrodzieniec	2015.09.25	-	ścisła	2016.01.28	-25	2015.09.25	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak
29.	*Cirsium acaule*	ostrożeń krótkołodygowy	2016/A/5	FlorNatur Silesia	2015.08.15	Brudzowice-Krzanów (Siewierz)	2015.08.15	-	-	2016.01.28	-25	2015.08.27	słonecznie, sucho	Agata Smieja
30.	*Gentiana cruciata*	goryczka krzyżowa	2016/A/3	FlorNatur Silesia	2015.08.29	Kol. Zagórze (Włodowice)	2015.09.25	-	ścisła	2016.01.28	-25	2015.09.15	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak
31.	*Gentiana cruciata*	goryczka krzyżowa	2016/A/2	FlorNatur Silesia	2015.08.28	Radzionków	2015.08.31	-	ścisła	2016.01.28	-25	2015.08.31	słonecznie, sucho	Agata Smieja
32.	*nula salicina*	oman wierzbolistny	2016/A/8	FlorNatur Silesia	2015.08.02	Góra Wielkanoc (Jaworzno)	2015.08.27	-	-	2016.01.28	-25	2015.08.27	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak
33.	*Inula salicina*	oman wierzbolistny	2016/A/4	FlorNatur Silesia (z	2015.08.23	Brudzowice-Krzanów (Siewierz)	2015.08.27	-	-	2016.01.28	-25	2015.08.27	słonecznie, sucho	Agata Smieja
34.	*Teucrium botrys*	ożanka pieżastosieczna	2016/A/7	FlorNatur Silesia	2015.08.23	Siewierz	2015.08.15	-	-	2016.01.28	-25	2015.08.15	słonecznie, sucho	Agata Smieja
35.	*Teucrium botrys*	ożanka pieżastosieczna	2016/A/10	FlorNatur Silesia	2015.08.20	Rogoźnik	2015.08.27	-	-	2016.02.06	-25	2015.08.27	słonecznie, sucho	
36.	*Teucrium botrys*	ożanka pieżastosieczna	2016/A/11	FlorNatur Silesia	2015.08.20	Strzyżowice	2015.08.27	-	-	2016.02.04	-25	2015.08.27	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak
37.	*Teucrium botrys*	ożanka pieżastosieczna	2016/A/9	FlorNatur Silesia	2015.08.29	G. Towarne	2015.09.25	-	-	2016.02.04	-25	2015.09.25	słonecznie, sucho	Magdalena Maślak

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH

Katowice, 21 czerwca 2016 r.

WPN.6510.1.2016.MS.1

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA w KATOWICACH
Dnia 21. 06. 2016
Wysłano

Pan Paweł Kojs
Dyrektor Śląskiego Ogrodu
Botanicznego – Związek
Stowarzyszeń
ul. Sosnowa 5
43-190 Mikołów

POWIADOMIENIE O ODSTĄPIENIU OD SPORZĄDZENIA
WYSTĄPIENIA POKONTROLNEGO

Uprzejmie informuję, że podczas kontroli problemowej, przeprowadzonej na podstawie art. 77 ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015r. poz. 1651 z późn. zm.) 2 czerwca 2016r. w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie, ul. Sosnowa 5 nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień. Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole kontroli nr WPN.6510.1.2016.MS

W związku z powyższym, odstępuję od sporządzenia wystąpienia pokontrolnego.

20.06.16
20.06.16

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Katowicach
mgr Bernard Błaszczyk

Do wiadomości:
WPN aa

Zastępca Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Katowicach
Regionalny Konserwator Przyrody
mgr Jolanta Prażuch